

PLA DE BARRIS DEL POBLE-SEC

2021-2024

Projecte:

Pla de Barris del Poble-sec

Emplaçament:

Barri del Poble-sec, districte de Sants-Montjuïc, Barcelona

Promotor i redactor:

Foment de Ciutat

Disseny, maquetació i suport a la redacció:

Urbaning

C/ de Bonavista, 65

08201 Sabadell

www.urbaning.cat

Fotografia:

Ricardo Rios (fotos a peu de carrer)

Dortoka (fotos aèries)

Correcció:

Helena Batlle Julià

Edició:

Ajuntament de Barcelona. Pla de Barris

Impressió:

Tramatènic

Barcelona, gener del 2021

© de l'edició: Ajuntament de Barcelona

© dels textos i les imatges: els autors esmentats

DL: B.3419-2021

PLA DE BARRIS
DE BARCELONA

**SENSE BARRIS
NO HI HA BARCELONA**

El Pla de Barris de Barcelona, una eina per a la cohesió social

La reducció de les desigualtats és un dels indicadors més clars del progrés social. Assolit un determinat nivell de riquesa col·lectiva, el benestar social, més que mesurar-se sobretot pel creixement econòmic, ha de ser avaluat per les possibilitats que tothom pugui gaudir d'unes condicions de vida dignes. Per aconseguir-ho, són imprescindibles la disminució de les disparitats socials i l'impuls de la solidaritat, el suport mutu i la implicació de la ciutadania en la vida col·lectiva.

A les ciutats, la reducció de les desigualtats topa amb un impediment destacat: els barris tenen nivells força diversos de qualitat urbanística, serveis i accessibilitat. Aquestes diferències es combinen amb les característiques de l'habitatge, de manera que aquells barris més mal dotats solen tenir habitatge de pitjor qualitat. És en aquests barris on el mercat, a través dels preus del sòl i l'habitatge, empeny les persones i les famílies amb menys recursos a aplegar-se.

Es produeix, així, el cercle viciós de la segre-

gació urbana: la població amb menys recursos ha de residir en els barris més mal dotats i el mateix fet de viure-hi esdevé un factor que condiciona les seves oportunitats laborals i socials. Així, els estudis que s'han dut a terme a Catalunya i a altres països mostren que hi ha una relació clara entre la qualitat de l'entorn i l'avenç escolar; la condició de salut, la inserció laboral i les oportunitats vitals de la ciutadania. D'aquesta manera, la segregació no només reflecteix les desigualtats, sinó que contribueix a mantenir-les i a ampliar-les. Si la segregació s'aguditza, es corre el risc que les nostres ciutats esdevinguin realitats creixentment fracturades i polaritzades.

Per això, qualsevol societat preocupada per reduir les desigualtats ha de fer front a la segregació i els seus efectes. Ho haurà de fer amb un doble objectiu: per un costat, millorar les condicions de vida de la població socialment més vulnerable, i, per l'altre, evitar que les desigualtats es mantinguin, es reproduïxin i s'eixamplin. Un instrument per aconseguir-ho són les polítiques de millora

de barris, aquelles que es proposen que tothom, amb independència del lloc on visqui, pugui gaudir d'un accés equitatiu als serveis i a un entorn urbà de qualitat i saludable. Així, les actuacions de rehabilitació urbana constitueixen un element imprescindible en el combat contra la desigualtat i en la defensa dels drets socials, al costat de les polítiques fiscals, laborals, educatives i de gènere.

Barcelona té una llarga tradició de polítiques de rehabilitació urbana, que en èpoques contemporànies ha comptat amb episodis decisius, com els projectes d'Ildefons Cerdà en la segona meitat del segle XIX o els assajos del GATCPAC en els anys de la Segona República. D'ençà del retorn de la democràcia municipal, l'any 1979, les actuacions de rehabilitació urbana s'han comptat entre les iniciatives més destacades (i sovint més polèmiques) de l'Ajuntament barceloní, fins al punt que les polítiques desenvolupades a Barcelona en aquest camp han esdevingut una referència no només a Catalunya i al conjunt d'Espanya, sinó també a escala internacional.

Al llarg de dècades, les polítiques de rehabilitació han tingut, sens dubte, llums i ombres, però en termes generals resulta innegable que avui la gran majoria dels barris de la ciutat són espais de molta més qualitat i de molt més bon viure que aquells que es van heretar de la dictadura, ara fa quaranta anys. En aquest període, les polítiques de rehabilitació han anat guanyant complexitat: si l'urbanisme tradicional es preocupava sobretot d'intervenir en el centre històric, el focus s'ha anat ampliant per abastar tots els barris de la ciutat i, en particular, aquells nascuts en el període de gran creixement dels anys cinquanta, seixanta i setanta del segle passat; si les intervencions havien tingut un caràcter eminentment físic, aviat es feu evident que calia donar-los un abast transversal, de manera que les actuacions sobre el medi construït es combinessin amb programes socials; si el seu impuls havia correspost només a les administracions, ha acabat imposant-se el convenciment que la implicació activa de la ciutadania i les seves

entitats és un requisit imprescindible en qualsevol projecte de millora urbana.

Ara bé, tot i les conquestes assolides, les polítiques de rehabilitació han hagut de fer front, a Barcelona i arreu, a dinàmiques que tendeixen de manera permanent a mantenir i a ampliar les desigualtats. Entre aquests factors han destacat, en les darreres dècades, el boom immobiliari del període 1996-2007, la crisi econòmica iniciada a partir de 2008, les polítiques d'austeritat i de desregulació del mercat laboral, la persistent manca d'habitatge social i, en els últims mesos, l'esclat i les conseqüències de la pandèmia Covid-19.

En aquest context, resulta especialment rellevant la resolució de l'Ajuntament de Barcelona d'impulsar un pla de barris per a la ciutat. Es tracta d'una iniciativa iniciada l'any 2016 que recull i amplia la tradició barcelonina i catalana en aquest àmbit. El Pla de Barris compta ja, doncs, amb quatre anys de vida, durant els quals s'ha intervin-

gut en setze barris de la ciutat i s'han dut a terme prop de 700 actuacions. El volum total de recursos invertits i esmerçats fins ara és de 150 milions d'euros i la població beneficiària supera les 350.000 persones.

El Consell Assessor del Pla de Barris, integrat per persones expertes en els àmbits de les ciències socials, l'urbanisme i el medi ambient, ha proposat uns criteris per al desplegament del Pla i n'ha efectuat el seguiment. Així mateix, ha valorat de manera positiva la voluntat de l'Ajuntament de mantenir i ampliar la iniciativa amb la implicació del veïnat, el compromís dels agents socials i el consens amb les forces polítiques.

Ara, el Consistori es proposa iniciar una segona etapa del Pla de Barris, tot mantenint l'atenció a aquells que ja hi figuren i ampliant les actuacions a set nous barris —Can Baró, Can Peguera, el Carmel, el Poble-Sec, la Prosperitat, el Turó de la Peira i el Verdum— amb una nova inversió de 150 mili-

ons d'euros. D'aquesta manera, el Pla arribarà a un conjunt de 23 barris, en els quals viu una quarta part de la població de Barcelona. Poques ciutats europees compten amb una iniciativa d'un abast comparable.

La implicació de la ciutadania és, com es deia, un dels requisits essencials per al desenvolupament dels plans de barris. Per això resulta de tanta importància donar a conèixer el contingut dels plans i les seves actuacions. A aquesta comesa està destinada precisament la sèrie de publicacions de la qual aquest quadern forma part: exposar els objectius, la diagnosi de partida, els projectes, el pressupost i la gestió de les actuacions previstes en cada un dels barris. Si la seva lectura contribueix a impulsar el coneixement i el debat ciutadà sobre el Pla de Barris, la publicació haurà assolit la seva finalitat.

Oriol Nel·lo

President del Consell Assessor del Pla de Barris de Barcelona

Pla de Barris
el Poble-sec

Índex general

Bloc 1

Contextualització

- 1 - Objectius generals** ————— p. 14
- 2 - Metodologia del Pla de Barris** — p. 16
- 3 - Àmbit del Pla de Barris** ————— p. 18
- 4 - Indicadors de vulnerabilitat** — p. 20

Bloc 2

Elaboració

- 5 - Àmbit territorial d'actuació específic** ————— p. 44
 - 5.1 Descripció i encaix territorial
 - 5.2 Història
 - 5.3 Antecedents
 - 5.4 Dades generals i sociodemogràfiques
- 6 - Anàlisi** ————— p. 56
 - 6.1 Educació i salut pública
 - 6.1.1 Nivell formatiu
 - 6.1.2 Equipaments educatius
 - 6.1.3 Escletxa digital
 - 6.1.4 Salut
 - 6.2 Drets socials, equitat de gènere i acció comunitària
 - 6.2.1 Teixit associatiu
 - 6.2.2 Serveis socials
 - 6.2.3 Convivència
 - 6.2.4 Equipaments
 - 6.3 Habitatge
 - 6.4 Ocupació, impuls econòmic i economia social
 - 6.4.1 Renda familiar disponible
 - 6.4.2 Activitat comercial
 - 6.4.3 Distribució atur
 - 6.4.4 Economia social i solidària
 - 6.5 Espai públic i accessibilitat
 - 6.5.1 Planejament urbanístic
 - 6.5.2 Densitat de població
 - 6.5.3 Espais lliures i jocs infantils
 - 6.5.4 Xarxa de bus
 - 6.5.5 Xarxa de tren, metro i tramvia
 - 6.5.6 Xarxa de bici
 - 6.5.7 Xarxa viària
 - 6.5.8 Pendents del vial
 - 6.6 Sostenibilitat ambiental i Emergència climàtica
 - 6.6.1 Contaminació
 - 6.6.2 Resiliència
- 7 - Diagnosi** ————— p. 108
 - 7.1 Educació i salut pública
 - 7.2 Drets socials, equitat de gènere i acció comunitària
 - 7.3 Habitatge
 - 7.4 Ocupació, impuls econòmic i economia social
 - 7.5 Espai públic i accessibilitat
 - 7.6 Sostenibilitat ambiental i emergència climàtica
- 8 - Plans actius i acció de govern** ————— p. 116
 - 8.1 Educació i salut pública
 - 8.2 Drets socials, equitat de gènere i acció comunitària
 - 8.3 Habitatge
 - 8.4 Ocupació, impuls econòmic i economia social
 - 8.5 Espai públic i accessibilitat
 - 8.6 Sostenibilitat ambiental i emergència climàtica

9 - Síntesi de l'anàlisi de la diagnosi ————— p. 124

- 9.1 Educació i salut pública
- 9.2 Drets socials, equitat de gènere i acció comunitària
- 9.3 Habitatge
- 9.4 Ocupació, impuls econòmic i economia social
- 9.5 Espai públic i accessibilitat
- 9.6 Sostenibilitat ambiental i emergència climàtica

Bloc 3

Intervenció

10 - Objectius específics ————— p. 128

- 10.1 Educació i salut pública
- 10.2 Drets socials, equitat de gènere i acció comunitària
- 10.3 Habitatge
- 10.4 Ocupació, impuls econòmic i economia social
- 10.5 Espai públic i accessibilitat
- 10.6 Sostenibilitat ambiental i emergència climàtica

11 - Accions ————— p. 134

- 11.1 Educació i salut pública
- 11.2 Drets socials, equitat de gènere i acció comunitària
- 11.3 Habitatge
- 11.4 Ocupació, impuls econòmic i economia social
- 11.5 Espai públic i accessibilitat
- 11.6 Sostenibilitat ambiental i emergència climàtica

12 - Pressupost ————— p. 150

13 - Visió global ————— p. 152

Bloc 4

Desenvolupament

14 - Gestió i governança ————— p. 156

15 - Eines transversals ————— p. 160

16 - Indicadors d'avaluació del projecte ————— p. 164

1 - Objectius generals	—————	p. 14
2 - Metodologia del Pla de Barris	—	p. 16
3 - Àmbit del Pla de Barris	—————	p. 18
4 - Indicadors de vulnerabilitat	—	p. 20

Bloc 1

Contextualització

Bloc 1 >

1 | Objectius generals

Després de quasi quatre anys de desenvolupament del Pla de Barris 2017-2020, tot i poder constatar una primera tendència de reducció de les desigualtats a la ciutat de Barcelona, es continua observant (inclús en alguns dels barris on ja s'hi ha actuat) indicadors de desigualtat que fan inqüestionable la necessitat d'intervenir (o continuar intervenint) des d'una lògica intensiva i integral en aquests barris, amb un objectiu clar: **la reducció d'aquestes desigualtats entre els diferents barris de Barcelona.**

La reducció de les desigualtats, evidentment, és un objectiu d'un abast complex i de difícil resolució amb períodes curts, però és evident que una política intensiva en els eixos que més desigualtat generen pot revertir aquestes desigualtats i oferir, a aquests barris, oportunitats que puguin canviar tendències o reduir impactes i plantar les llavors perquè a llarg termini aquestes desigualtats puguin revertir-se.

En el cas del Pla de Barris 2021-2024, l'existència de la crisi sanitària que ha impactat (i seguirà impactant) socialment i econòmicament en els barris més vulnerables obliga a redefinir alguns dels objectius i enfocaments de

l'edició anterior, amb la voluntat de pal·liar, també, els efectes d'aquesta crisi en aquests barris.

Des d'aquesta lògica i mirada integral, els objectius del Pla de Barris segueixen sent els següents: per una banda, enfortir la xarxa educativa als barris a través de projectes educatius integrals i transformadors (dins i fora de l'escola) i donar suport als centres en les tasques socioeducatives complementàries. En aquesta edició, amb una mirada especial als efectes que ha tingut i pot tenir la crisi sanitària en el desenvolupament de la tasca educativa dels centres i amb una mirada més intensa en el lleure educatiu i la formació fora de l'escola.

En segon lloc, establir accions d'atenció i millora de les condicions de vida de la població que resideix en aquests barris, amb especial atenció a aquelles persones que

més ho necessiten (gent gran, infància, població en situació d'atur, població migrada) des d'un tractament integral. Es promourà amb especial èmfasi combatre les desigualtats de gènere, es treballarà de forma intensiva la diversitat cultural i d'origen per aconseguir barris més cohesionats i teixits més diversos, es tindrà especial cura en la salut mental i els problemes derivats d'una soledat no volguda i es seguirà apostant per promoure uns hàbits saludables tant pel que fa a l'alimentació com als hàbits esportius. En aquesta edició, i amb més sentit que mai, també es farà una aposta clara i decidida per la reducció de l'escletxa digital i es seguirà treballant amb la voluntat d'ampliar el capital social dels barris.

Un altre dels objectius és recuperar i impulsar l'activitat econòmica als barris, el foment de l'economia social i cooperativa i la reactivació i l'impuls del petit comerç

i l'emprenedoria. En aquesta ocasió, amb una especial atenció al suport i acompanyament dels col·lectius més afectats per la crisi econòmica i al comerç de proximitat.

El Pla de Barris també planteja fer front als dèficits urbanístics, com ara la degradació de l'espai públic, les dificultats d'accessibilitat, la falta d'espais on desenvolupar vida comunitària a l'aire lliure, la baixa qualitat de l'habitatge, la manca d'equipaments i els dèficits de mobilitat i connexió dels barris entre si i en relació amb la resta de la ciutat.

Per altra banda, cal combatre les desigualtats derivades de l'impacte del clima sobre

població vulnerable i contribuir a generar territoris més sostenibles, i treballar per aconseguir uns barris amb més verd per càpita, més pacífics i amb sistemes de transport més sostenibles. Es promourà l'educació ambiental i els espais verds comunitaris i es treballarà per reduir la pobresa energètica i mitigar-ne els efectes.

I, per últim, empoderar els veïns i les veïnes perquè s'organitzin i estableixin objectius i actuacions de millora de la vida col·lectiva al barri, tot impulsant les pràctiques d'innovació social i l'acció ciutadana amb un objectiu clar de millorar i enfortir el capital social dels barris.

Parc de Montjuïc
Font: Ajuntament de Barcelona

Bloc 1 > 2 | Metodologia del Pla de Barris

El Pla de Barris és un programa que té una **voluntat d'intervenció integral** i, per tant, la necessitat d'un abordatge multisectorial i una planificació que tingui en compte diferents àmbits i mirades. De la mateixa manera, és un pla que té la vocació de **construir-se i desplegar-se conjuntament amb els veïns i veïnes dels barris** i, per tant, la necessitat de teixir sinergies i espais de coproducció amb el territori.

La definició del Pla de Barris

El punt de partida per a la redacció dels documents ha estat una **anàlisi** exhaustiva dels indicadors socioeconòmics, demogràfics i urbans dels vint-i-tres barris inclosos en aquesta edició, per a detectar aquells que apuntaven cap a clares desigualtats o que podien alertar de possibles mancances.

En paral·lel s'ha treballat amb els diferents agents que intervenen en aquests territoris (des de l'àmbit municipal fins al veïnal) per a elaborar una diagnosi compartida, que aportés dades més qualitatives que no sempre apareixen als indicadors, alhora

que permetia conèixer projectes i voluntats històriques ja plantejades en aquests barris. En aquest sentit, s'ha intentat treballar amb diferents agents.

Per una banda, els **agents de barri**, és a dir, persones que formen part de l'entorn immediat dels barris: entitats, tècnics, taules i espais comunitaris i veïns i veïnes que treballen i viuen en el territori. Cal tenir present que, en l'actual context de pandèmia, aquesta feina s'ha hagut de realitzar en gran mesura de forma telemàtica, cosa que ha fet més difícil i complex aquest treball participatiu i de lligam amb el territori.

En segon lloc, els **agents de districte**, tècnics de l'Ajuntament o personal que treballa a l'Administració en equipaments del Districte i que tenen un coneixement detallat del que passa als barris i una perspectiva de Districte.

I, finalment, els **agents municipals**, els quals tenen una perspectiva de ciutat, d'eix o d'àmbit metropolità que permet ubicar els barris en relació amb la ciutat i

amb la resta de barris o territoris. S'hi inclouen les àrees, instituts i departaments sectorials de l'Ajuntament.

El conjunt d'aportacions i visions des de les diferents escales ha permès elaborar una **diagnosi compartida** i definir uns **objectius específics** per a cada pla. El procés de participació i el treball compartit amb Districte i àrees ha permès apuntar les primeres **accions**.

El contingut i l'abast d'aquest document s'estructura, doncs, en **anàlisi, diagnosi, objectius específics i accions**. En l'**anàlisi** es realitza una valoració quantitativa de la situació, resultat d'un treball de recerca i d'interlocució amb els diferents agents implicats. A la **diagnosi** s'exposen les conclusions que s'extreuen de l'anàlisi, des d'un punt de vista més qualitatiu. Per la seva banda, els **objectius específics** defineixen aquells vectors que es volen tractar de forma més intensiva en aquell pla, al marge dels objectius generals. I, per últim, les **accions** són les eines concretes a partir de les quals es vol arribar als objectius.

El Pla té una clara vocació integral i de transversalitat i s'estructura en sis àmbits:

Educació i salut pública: engloba totes aquelles accions que promouen la generació de noves oportunitats educatives o que aborden la millora de la salut pública, amb una mirada comunitària.

Drets socials, equitat de gènere i acció comunitària: són les accions que afecten directament la comunitat i els seus drets, amb una mirada especial a aquelles desigualtats que afecten especialment les dones o altres col·lectius vulnerables. Engloba, també, totes les accions encaminades a millorar el treball en xarxa i la cohesió entre veïns i veïnes i a reforçar la vida comunitària dels barris.

Habitatge: reuneix totes les accions que persegueixen la millora de les condicions de vida dels veïns i veïnes en relació amb els seus habitatges. Principalment respon a millores físiques de les seves finques però també a aquelles accions d'acompanyament social a les comunitats.

Ocupació, impuls econòmic i economia social: integra totes les accions encaminades a fomentar l'activitat econòmica i l'ocupació de qualitat.

Espai públic i accessibilitat: engloba totes les accions que persegueixen una millora de l'espai públic amb una visió comunitària o amb l'objectiu de millorar-ne l'accessibilitat.

Sostenibilitat ambiental i emergència climàtica: inclou les accions que específicament tenen l'objectiu de reduir els efectes de l'impacte climàtic en els barris i població més vulnerables.

Desplegament conjunt amb el veïnat

El Pla de Barris té la voluntat d'implicar els veïns i veïnes no sols en la definició del contingut del Pla, sinó sobretot en el seu desplegament, que és quan, en gran mesura, agafen forma i s'acaben de concretar la majoria d'accions apuntades al document inicial.

És evident que en aquest context de pandèmia el procés de participació dels plans ha hagut d'adaptar-se a una virtualitat que és totalment contrària a la filosofia d'aquest pla. Malgrat tot, s'ha intentat establir el vincle i el diàleg amb tots els agents del territori possibles per intentar conformar uns documents com més consensuats millor amb el territori.

Cal posar de manifest que **els documents del Pla de Barris són vius i dinàmics**. Tot i incorporar accions concretes des d'un inici, els documents es van acabant de configurar i definir a través del treball conjunt i continu amb el teixit comunitari. Aquest treball conjunt permet adaptar-se a noves oportunitats, reconèixer nous actors o redefinir propostes a mesura que el Pla avança. Aquest factor aconseguirà que el Pla s'adapti molt millor a nous contextos i permet adaptar i millorar les accions per aconseguir els objectius plantejats.

Bloc 1 > 3 | Àmbit del Pla de Barris

En l'edició del Pla de Barris 2021-2024 s'ha considerat necessari ampliar el territori d'actuació respecte de l'edició anterior amb altres barris que, pels seus indicadors i la seva tendència, també requereixen una intervenció extraordinària. En aquesta línia, després d'una anàlisi acurada d'indicadors de vulnerabilitat, es determina incorporar set nous barris (Verdum, Can Peguera, el Turó de la Peira, la Prosperitat, el Carmel, Can Baró i el Poble-sec) i ampliar l'àmbit d'actuació a tot el Raval (en la primera edició es limitava al Raval sud). Tanmateix, es mantenen vius la resta de plans de l'edició anterior per tal d'assolir els objectius marcats amb una visió de més llarg termini.

Així, el nou Pla de Barris es planteja des de **dos nivells d'intensitat diferents**, segons el grau de vulnerabilitat, per un total de **15 plans de barri i 23 barris, que arribaran a una població de 377.000 persones:**

- **Deu plans de barri amb un desplegament integral i intensiu.** Es plantegen plans de barri totalment nous, amb pressupost extraordinari, lideratge d'un cap de projecte i intensitat d'intervenció alta. D'aquesta manera s'amplia l'actuació a set barris nous i es manté la intervenció intensiva a vuit dels setze barris de l'edició anterior.

→ Al Districte de Nou Barris:

PdB de la **Zona Nord**

PdB de la **Trinitat Nova**

PdB de les **Roquetes i Verdum**

PdB del **Turó de la Peira i Can Peguera**

PdB de la **Prosperitat**

→ Al Districte de Sant Andreu:

PdB de la **Trinitat Vella**

→ Al Districte de Sant Martí:

PdB del **Besòs i el Maresme**

→ Al Districte de Ciutat Vella:

PdB del **Raval**

→ Al Districte d'Horta-Guinardó:

PdB del **Carmel i Can Baró**

→ Al Districte de Sants-Montjuïc:

PdB del **Poble-sec**

- **Cinc plans de barri amb un desplegament de polítiques estructurals i de manteniment.** Es mantenen programes educatius, de rehabilitació i ocupació que requereixen una aplicació més llarga en el temps per poder revertir certes tendències, però es fa sense un lideratge de cap de projecte i sense una dotació específica per obres. Vuit barris de l'anterior edició entren en una fase de manteniment:

→ Al Districte de Sant Andreu:

PdB del **Bon Pastor i Baró de Viver**

→ Al Districte de Sant Martí:

PdB de la **Verneda i la Pau**

→ Al Districte de Ciutat Vella:

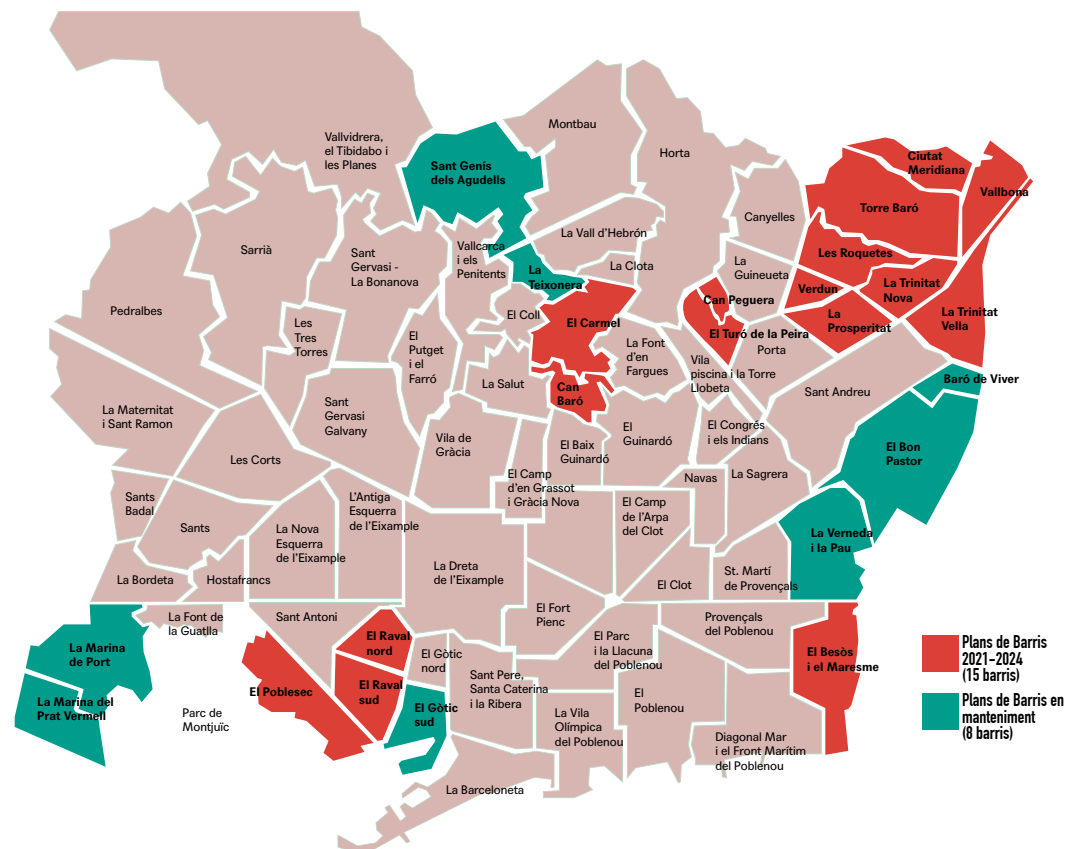
PdB del **Gòtic sud**

→ Al Districte d'Horta-Guinardó:

PdB de **Sant Genís dels Agudells i la Teixonera**

→ Al Districte de Sants-Montjuïc:

PdB de la **Marina de Port i del Prat Vermell**

Plànol de situació dels àmbits del Pla de Barris

Bloc 1 > 4 | Indicadors de vulnerabilitat

La distribució territorial de la renda presenta desigualtats evidents en els barris i districtes de la ciutat. Aquesta desigualtat de rendes es produeix sota un patró de concentració territorial i afecta especialment uns sectors de població concrets, cosa que contribueix a l'empitjorament de les condicions de vida dels ciutadans i ciutadanes de rendes baixes i esdevé una barrera a la igualtat d'oportunitats i a l'accés a la renda i als serveis.

Si es comparen els valors de diferents indicadors en el conjunt dels 73 barris de la ciutat es fan paleses unes mancances comunes o estructurals, principalment concentrades en certes parts del territori com ara l'eix del Besòs, els districtes de Nou Barris, Horta-Guinardó, Ciutat Vella i Sants-Montjuïc. Una comparativa d'aquesta índole dona una idea de les desigualtats entre barris.

D'altra banda, a través del càlcul de la variació (en tant per cent) del valor dels diferents indicadors de cada barri respecte del valor mitjà de Barcelona s'obté una visió complementària de l'anterior, útil per a detectar altres mancances específiques de cada part del territori.

La visió conjunta obtinguda mitjançant aquesta doble anàlisi permet fer una estimació del nivell de fragilitat més representatiu de cada barri; identificar aquells factors que generen una major desigualtat, i visualitzar en quines zones o àmbits de la ciutat es concentren aquestes desigualtats.

Centre de serveis socials
Guineueta-Verdún-Prosperitat
Font: Ajuntament de Barcelona

D'acord amb aquesta anàlisi d'indicadors s'ha realitzat la selecció dels àmbits incorporats a l'edició del Pla de Barris 2021-2024. En tots ells **s'han identificat uns indicadors estructurants**, comuns en el conjunt dels barris seleccionats **que manifesten uns àmbits amb major necessitat d'accions o de millores per tal de reduir les desigualtats existents** a dia d'avui. Aquests indicadors són els següents: percentatge de població només amb estudis obligatoris; percentatge de població amb estudis universitaris o cicles formatius de grau superior (CFGS); percentatge de població amb batxillerat superior; percentatge de població sense estudis; taxa específica de fecunditat en mares de quinze a dinou anys; superfície mitjana dels habitatges; superfície d'habitatge per habitant; valor cadastral; índex de renda familiar disponible (IRFD); tant per cent d'aturats; percentatge de locals de comerç al detall en plantes baixes; sòl destinat a equipa-

ments per habitant, i persones exposades a la contaminació acústica.

Les desigualtats que representen aquests indicadors no només són de les més significatives entre els indicadors analitzats en el marc d'aquest programa, sinó que també són les més transversals pel fet d'aparèixer de manera recurrent en la majoria dels barris incorporats al Pla. D'altra banda, hi ha altres indicadors que potser no són tan recurrents però que, en àmbits concrets, poden manifestar mancances o vulnerabilitats importants. En aquesta categoria hi trobem indicadors com la densitat neta (densitat d'habitatges per hectàrea residencial); la població de 65 anys o més que viu sola; locals en planta baixa sense activitat; llars amb connexió a internet; la superfície destinada a usos comercials; la densitat d'habitatges; habitatge de compra amb pagaments pendents; nombre d'habitants per habitatge; percentatge de

població estrangera; sòl de parcs urbans per habitant; l'antiguitat dels edificis, i l'esperança de vida.

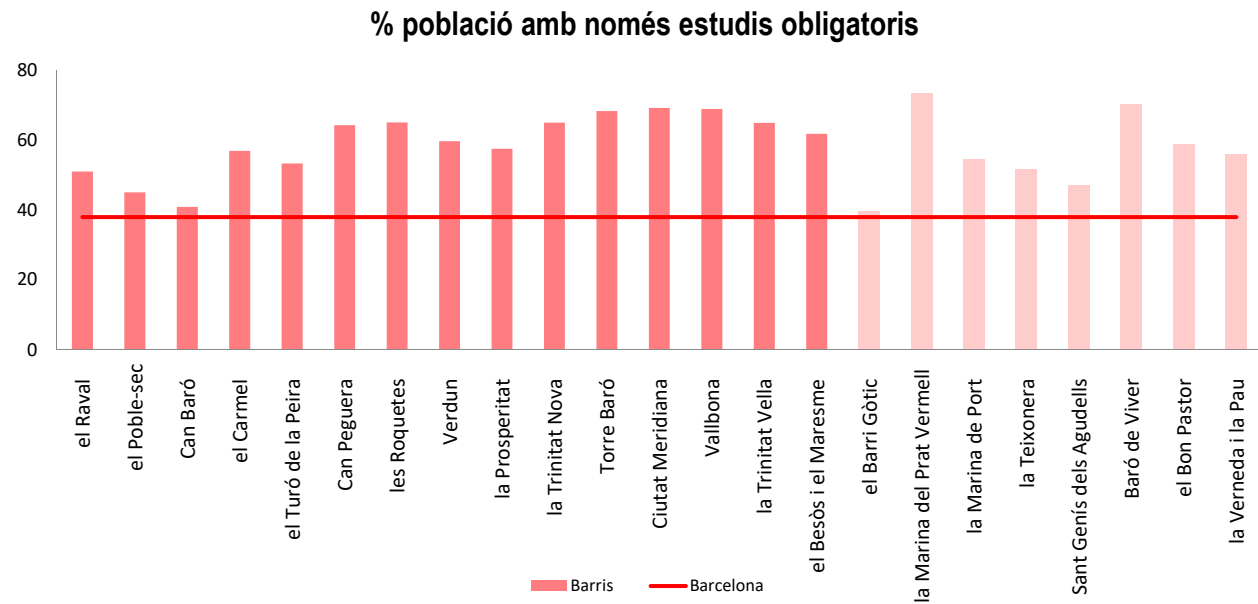
Cal tenir present, però, que només s'han analitzat indicadors dels quals es disposa de dades actualitzades i que són interpretables objectivament mitjançant tècniques estadístiques. Per tant, és possible que hi hagi altres aspectes que no quedin reflectits en els indicadors esmentats.

Aquesta anàlisi no només serveix per a detectar aquells barris que s'han d'incorporar al Pla, sinó que també és de gran ajuda per orientar les estratègies i propostes a fi i efecte que siguin les més adequades en la lluita contra l'increment de les desigualtats en cadascun dels àmbits inclosos al Pla. Per a facilitar la comprensió i conceptualització, s'han agrupat els indicadors analitzats dins els sis eixos temàtics en què s'estructura el Pla de Barris.

Educació i salut pública

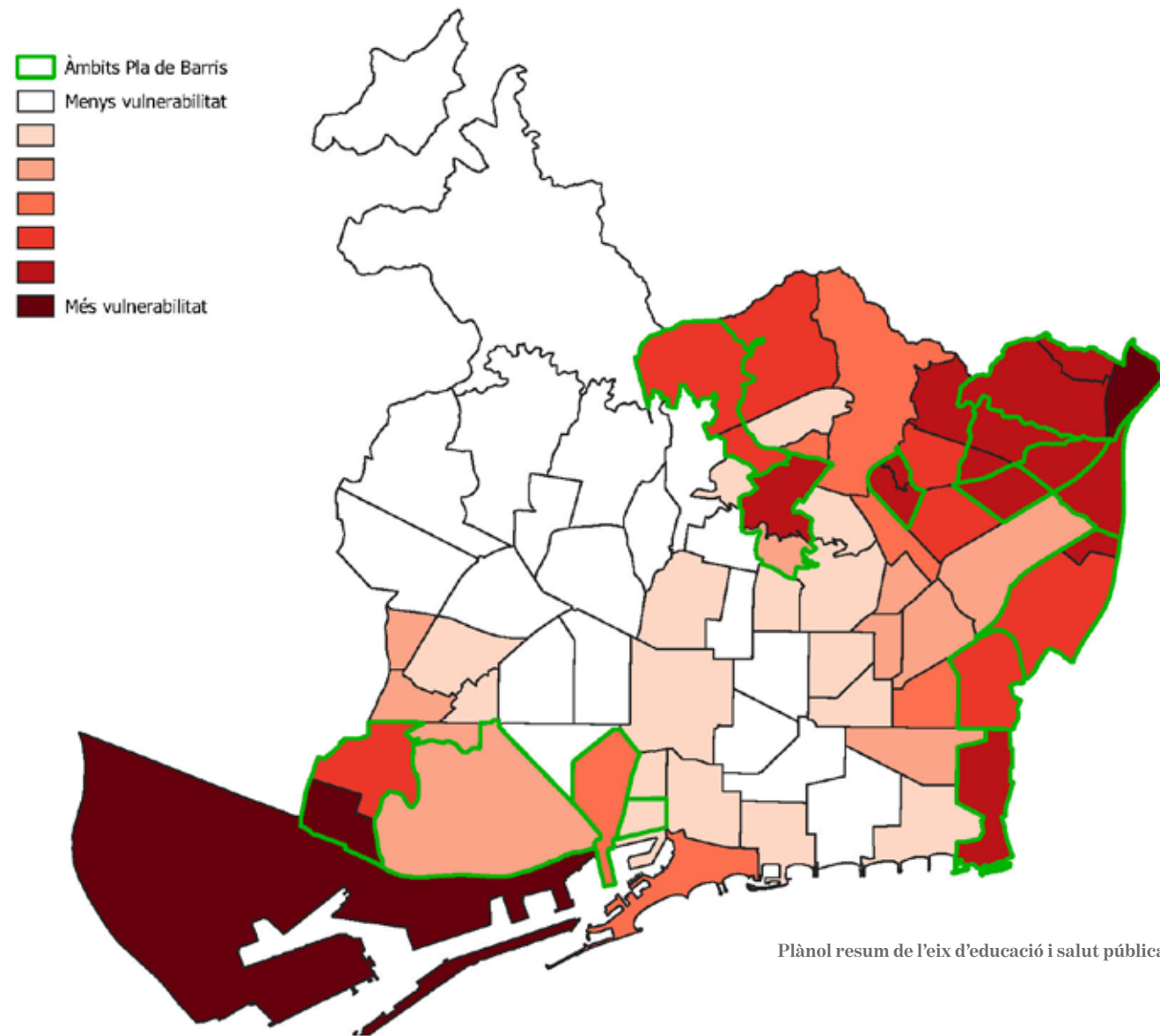
Tot i que les dades demostren com en el conjunt de la ciutat d'ençà de l'any 2014 s'està reduint progressivament el volum de població sense estudis i, en paral·lel, està augmentant el gruix de població amb estudis universitaris o cicles formatius de grau superior, en la majoria de barris del Pla de Barris s'observa com encara hi ha desigualtats significatives en aquest àmbit. En el cas de la taxa de població amb estudis universitaris o cicles formatius de grau superior (CFGs), la mitjana de la ciutat es situa a 32,8; tanmateix, tots els barris que formen part d'aquesta edició del Pla de Barris presenten uns valors inferiors, i en dotze d'aquests barris la taxa es situa per sota de 16 (la meitat de la mitjana de la ciutat). A l'altre extrem també s'observa com la taxa de població amb baix nivell formatiu (població amb només estudis

Font: Urbaning, a partir de dades de l'Ajuntament de Barcelona (2019)

obligatoris) presenta uns valors molt superiors en els àmbits seleccionats respecte de la mitjana de la ciutat.

En aquest sentit, cal dir que l'anàlisi de correlacions evidencia que existeix una relació significativa entre la manca de formació acadèmica i la renda familiar disponible. Per tant, és necessari avançar cap a la desaparició de la desigualtat d'oportunitats educatives, tant per millorar la taxa de població amb estudis superiors com per reduir la taxa de població sense estudis o només amb estudis obligatoris amb especial incidència en els àmbits del Pla de Barris.

Plànol resum de l'eix d'educació i salut pública

Drets socials, equitat de gènere i acció comunitària

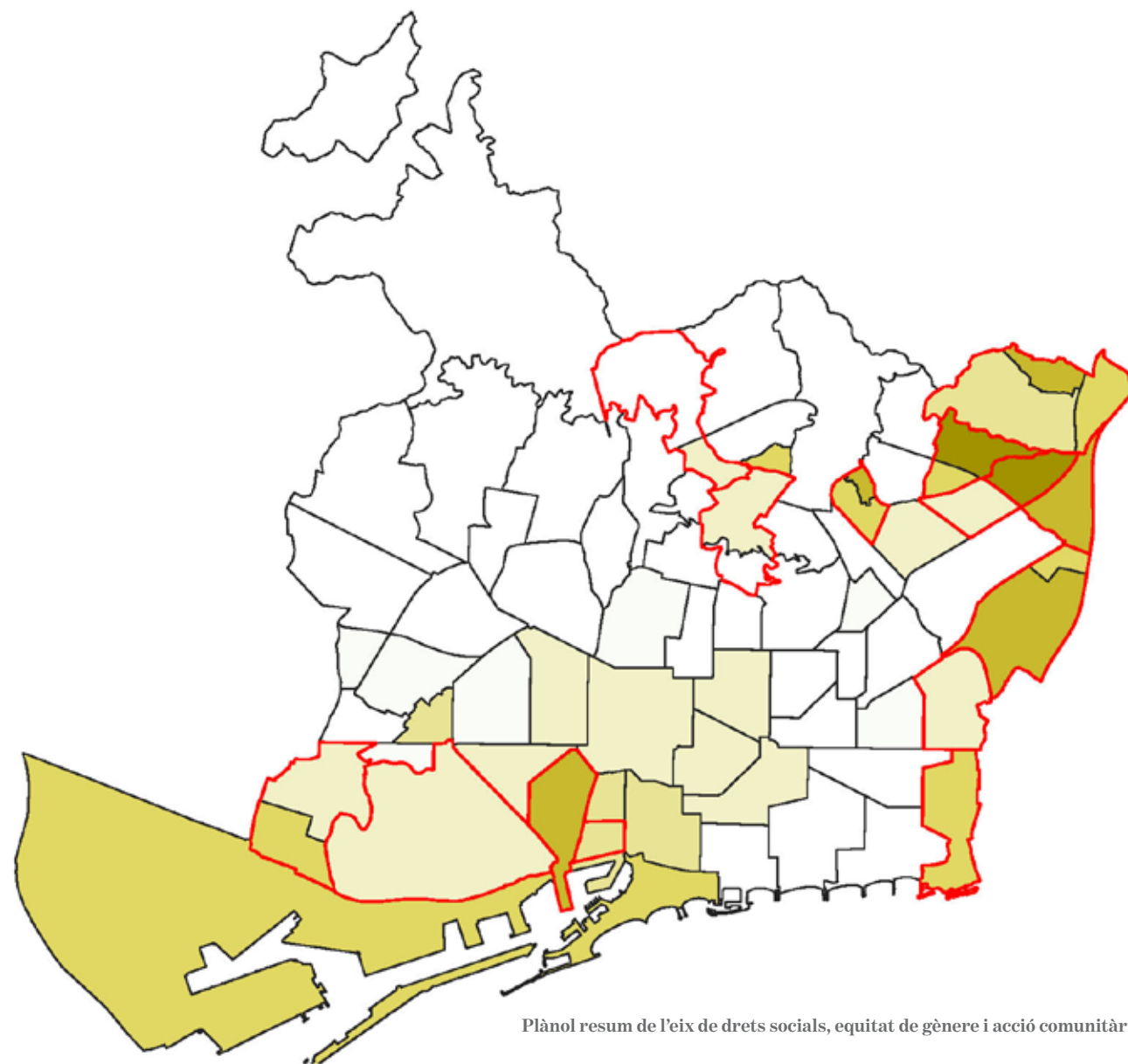
En el camp dels drets socials, equitat de gènere i acció comunitària també s'evidencien importants desigualtats al llarg i ample de la ciutat.

Un dels indicadors representatius en aquest aspecte és el percentatge de població estrangera respecte de la població total. Els àmbits amb un percentatge elevat de població estrangera solen presentar una complexitat social que requereix una atenció específica per donar resposta a les necessitats esdevingudes fruit d'aquesta complexitat. Des del punt de vista estadístic, els territoris amb alts índexs de població estrangera presenten correlació elevada amb aspectes com l'antiguitat dels edificis o altes taxes d'atur. Aquestes dades posen de manifest les necessitats d'atenció específica d'aquest col·lectiu que es poden abordar des del treball de la cohesió i la integració o aprofundint en el treball del reconeixement de la diversitat.

Altres indicadors destacables en aquest àmbit són la proporció de població de 65 anys o més que viu sola o l'índex de sobreenvelliment. Tant l'un com l'altre fan evident

l'existència d'un sector significatiu de població, considerat vulnerable, que també requereix una atenció i actuacions específiques. En aquest sentit, els barris més vulnerables són la Prosperitat, el Turó de la Peira i el Besòs i el Marisme, ja que presenten una proporció de gent gran molt superior al valor mitjà de la ciutat.

També cal parar atenció a la taxa específica de fecunditat en mares d'entre quinze i dinou anys (valor quinquennal), que representa els nascuts per cada mil dones en aquesta franja d'edat. Si bé en el conjunt de la ciutat aquesta taxa s'ha reduït del 8,4 (per al quinquenni 2003-2007) al 5,5 (per al quinquenni 2014-2018), la gran majoria de barris del Pla de Barris presenten uns valors molt superiors a la mitjana de la ciutat, arriben a valors de 31 o 27,4 (per al quinquenni 2014-2018) en el cas de la Trinitat Nova i les Roquetes, respectivament. Els embarassos en edats prematures poden comportar entrebancs per a una bona formació acadèmica i, per tant, per a un accés a una renda digna i a l'increment de les desigualtats socials d'aquest segment de població.

Plànol resum de l'eix de drets socials, equitat de gènere i acció comunitària

Habitatge

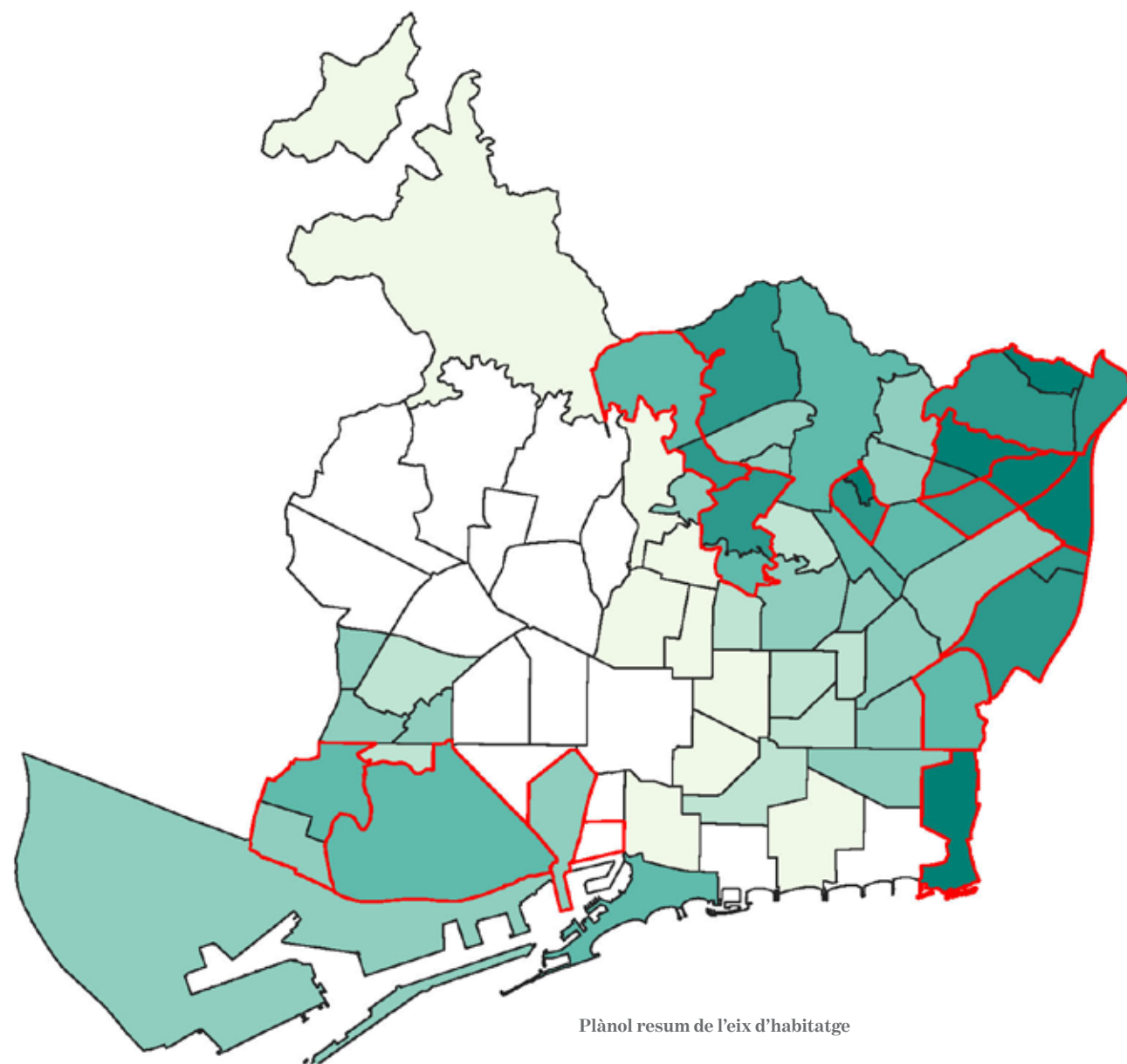
Les desigualtats o vulnerabilitats en matèria d'habitatge són una de les problemàtiques més transversals i evidents en els barris que formen part del Pla de Barris. Són diversos els indicadors que així ho manifesten, com per exemple la superfície mitjana dels habitatges. Si bé la mitjana a Barcelona es situa (l'any 2019) als 78 m² per habitatge, en tots els àmbits del Pla de Barris aquesta ràtio és inferior, per exemple, arriba a disminuir fins a 53,6 m² per habitatge en el cas de Can Peguera. Si es creua la dada de la dimensió dels habitatges amb la seva ocupació, s'observa com en tots els barris del Pla de Barris la superfície d'habitatge per habitant és inferior a la mitjana de la ciutat. A banda de la disminució de la qualitat de vida que implica disposar d'un menor espai domèstic per habitant, també té implicacions pel

que fa a la salut dels ocupants dels habitatges, i més encara en plena pandèmia per la Covid-19. Per tant, és un factor molt important a tenir en compte.

Un altre indicador significatiu pel que fa a l'habitatge és el valor cadastral mitjà. Segons dades del 2019, el valor cadastral mitjà de Barcelona és de 1.018 €, mentre que els àmbits del Pla de Barris en presenten uns de molt inferiors, com ara a Ciutat Meridiana i Vallbona, on el valor cadastral mitjà és de 393,4 € i 382,9 €, respectivament. Un valor cadastral baix indica, entre altres aspectes com la situació de l'immoble, una mala qualitat en general de l'habitatge. Si es suma aquest fet a la superfície i al nombre de convivents d'aquests habitatges, es fan ben paleses les desigualtats en matèria d'habitatge en aquests barris.

A banda d'aquests indicadors, n'hi ha d'altres que indiquen una vulnerabilitat elevada tot i que potser de manera més localitzada, com per exemple l'antiguitat dels edificis, especialment en el cas del Raval, el Poble-sec i Can Peguera. Un parc d'habitatges envellit juntament amb un baix nivell de conservació provoca que una part de la població amb pocs recursos es vegi obligada a viure en males condicions d'habitabilitat. També es pot analitzar la densitat d'habitatges, ja que els barris amb major densitat residencial tenen més necessitat d'ús de l'espai públic i, per tant, aquest presenta un ús més intensiu i s'agreuja la possibilitat de conflictes entre els diferents usuaris de la via pública. Verdum, el Raval, la Prosperitat o el Turó de la Peira són alguns dels barris que presenten una densitat d'habitatge més elevada de tota la ciutat.

- Àmbits Pla de Barris
- Menys vulnerabilitat
-
-
-
-
- Més vulnerabilitat

Plànol resum de l'eix d'habitatge

En l'àmbit de l'habitatge, cal citar l'Estudi i detecció a la ciutat de Barcelona d'àmbits de vulnerabilitat residencial, elaborat per la UPC el març del 2017, que consisteix en una recerca multidisciplinària en àrees de la geografia urbana, la sociologia i l'economia, centrades en l'habitatge, l'estat de l'edificació, la fiscalitat de béns immobles i patrimoni arquitectònic.

L'estudi permet generar una matriu d'informació geoespacial que abasta continguts sociodemogràfics i socioeconòmics, de les característiques urbanístiques i de l'estat dels habitatges, suficients per a establir una diferenciació relativa a una major situació de vulnerabilitat residencial. Aquest sistema s'aconsegueix mitjançant un procés d'anàlisi d'indicadors de diferent naturalesa.

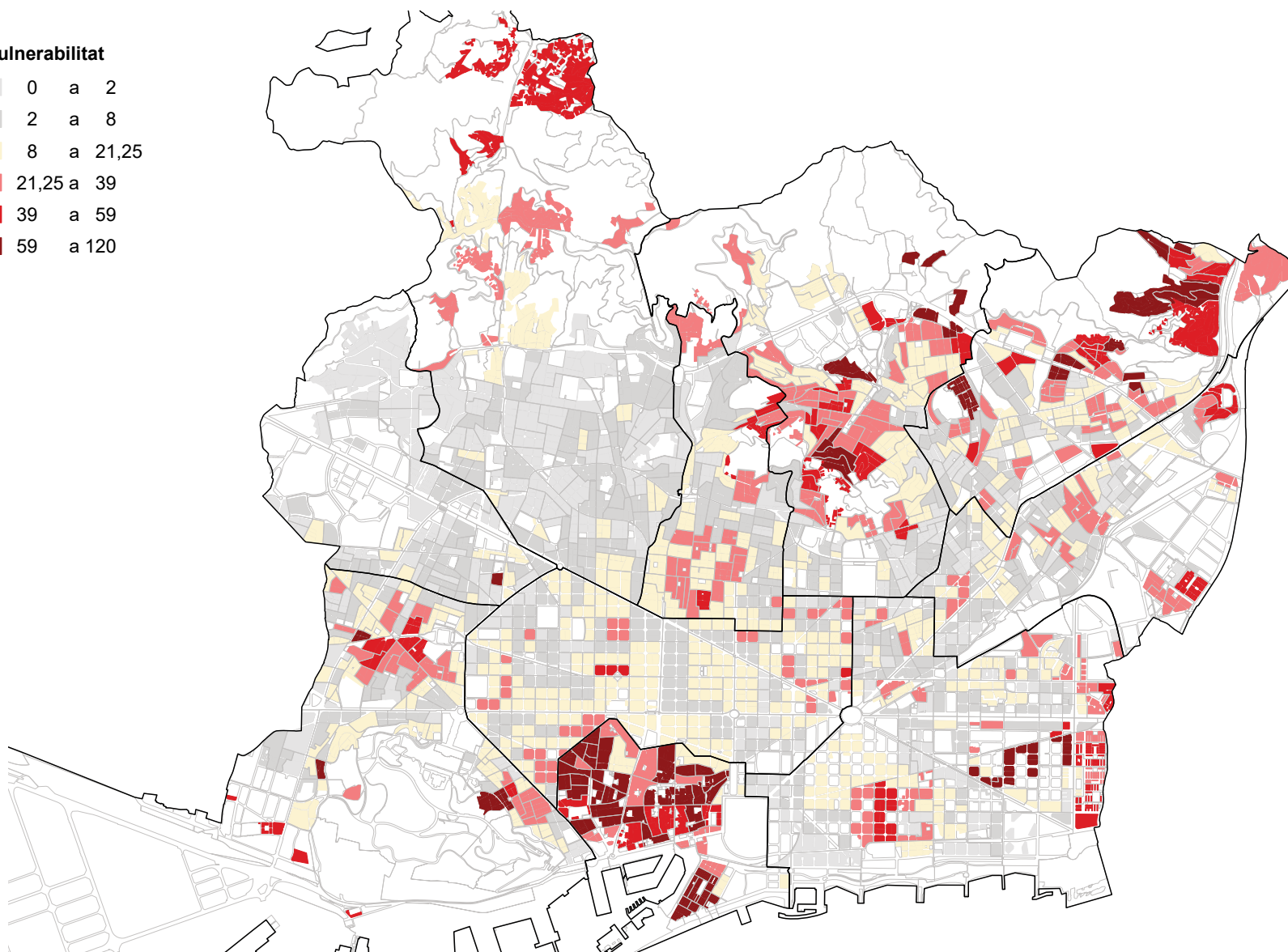
Des del punt de vista físic, es tracten certs descriptors que s'identifiquen amb els processos de regressió urbanística i que descriuen components de caire físic

de l'edificació, de la qualitat i envelliment que pot generar situacions de risc, la falta d'accessibilitat (ascensor), l'activitat rehabilitadora que exigeix el manteniment i una conservació normal i adequada a les edificacions de certa antiguitat. Concretament, s'avaluen els següents indicadors: la superfície mitjana dels habitatges; l'antiguitat dels edificis; la categoria mitjana de l'ús residencial; l'estat ruïnós, dolent o deficient dels edificis d'habitatges; el tipus edificatori; els edificis de quatre o més plantes sense ascensor; els edificis de més de quaranta anys sense sol·licituds de rehabilitació; els expedients de conservació d'interiors; els expedients de conservació de façanes; els edificis de més de quaranta anys sense expedients d'obres, i la qualificació F o G d'eficiència energètica.

Amb la ponderació de tots aquests indicadors s'elabora un plànol de vulnerabilitat on s'observa com la majoria d'àmbits que formen part del Pla de Barris presenten uns valors elevats.

Vulnerabilitat

- 0 a 2
- 2 a 8
- 8 a 21,25
- 21,25 a 39
- 39 a 59
- 59 a 120

Plànol de vulnerabilitat d'indicadors urbanístics. Estudi i detecció a la ciutat de Barcelona d'àmbits de vulnerabilitat residencial, UPC (març del 2017)

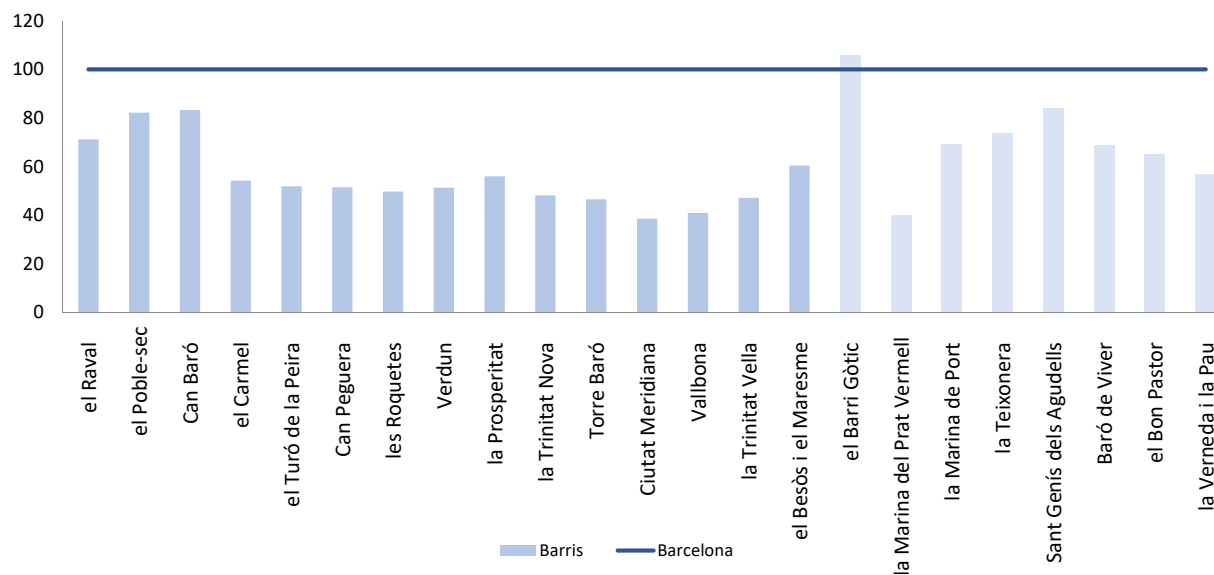
Ocupació, impuls econòmic i economia social

Tot i l'evolució positiva dels valors econòmics de la ciutat en el bienni 2015-2017 (els darrers bienials publicats), continuen sent evidents les desigualtats territorials en l'àmbit econòmic. De fet, juntament amb els indicadors d'habitatge, les desigualtats en matèria econòmica són les més clares i transversals en tots els àmbits del Pla de Barris. Dos dels indicadors que mostren amb més força aquesta desigualtat en termes econòmics són els elevats índexs d'atur i el baix índex de renda familiar disponible (IRFD) dels barris que conformen el Pla de Barris respecte de la resta de la ciutat. D'acord amb l'informe Distribució territorial de la renda familiar disponible per càpita a Barcelona (2017), dotze barris dels quinze que formen part d'aquesta edició del Pla de Barris disposen d'una renda molt baixa. L'evidència socioeconòmica i l'estudi de correlacions determinen que uns baixos nivells de renda estan directament relacionats amb unes pitjors oportunitats laborals, amb un menor grau de formació acadèmica i amb una menor qualitat de l'habitatge. En el cas de l'atur, les dades de desembre de 2020 mostren com la taxa d'aturats és superior a la mitjana de la ciutat (8,6 %, amb un fort augment durant l'any 2020 de resultes dels efectes de la Covid-19), gairebé el doble en el cas de Ciutat Meridiana (16,5 %) o la Trinitat Nova (15,8 %).

Cal fer esment d'altres indicadors econòmics que denoten desigualtats territorials, com per exemple la superfície destinada a usos comercials o el percentatge de locals en planta baixa sense activitat. Tot i que aquestes dades estan variant de forma negativa, per efecte de la pandèmia, a la data de redacció del Pla de Barris s'observa com

posen de manifest la situació desfavorable de bona part dels barris inclosos en el programa del Pla de Barris, especialment pel que fa als locals buits, on destaquen la Prosperitat, Can Peguera, Verdum, les Roquetes o la Trinitat Vella per sobre de la resta.

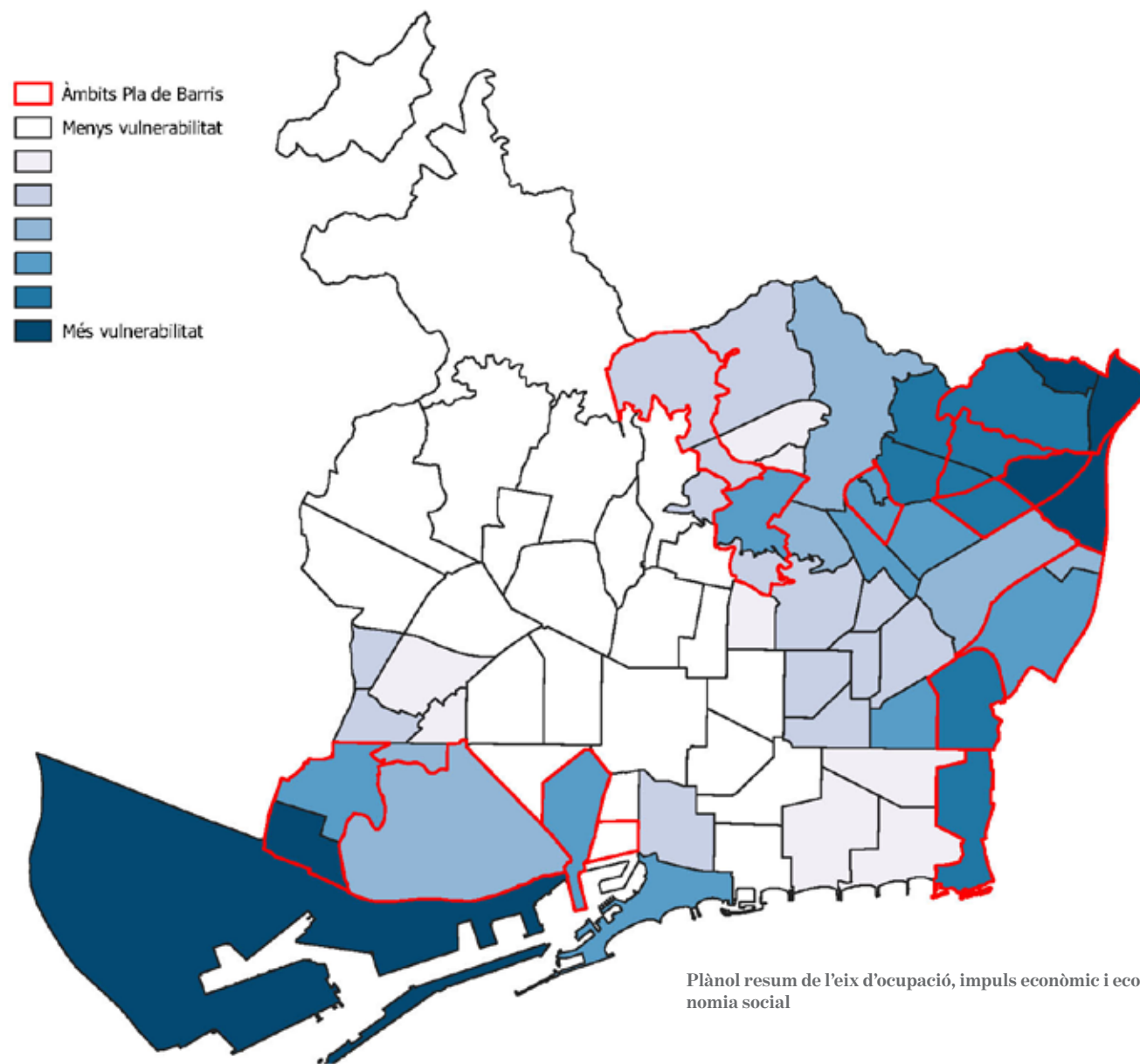
Índex renda familiar disponible

Font: Urbaning, a partir de dades de l'Ajuntament de Barcelona (2017)

En l'actual conjuntura socioeconòmica, aquestes desigualtats s'estan veient incrementades ja que, si bé és cert que la crisi sanitària provocada per la Covid-19 afecta de manera transversal a tota la població, els efectes econòmics que aquesta genera en forma de pèrdua de llocs de feina i de reducció de la renda familiar disponible és més significativa en els sectors de població amb menys recursos.

Per tant, tot i la millora global a nivell de ciutat i la reducció de la distància entre els barris situats als extrems, el programa del Pla de Barris té per objectiu seguir treballant en la reducció de la desigualtat de l'ocupació, l'impuls econòmic i l'economia social en aquells barris més desfavorits.

Espai públic i accessibilitat

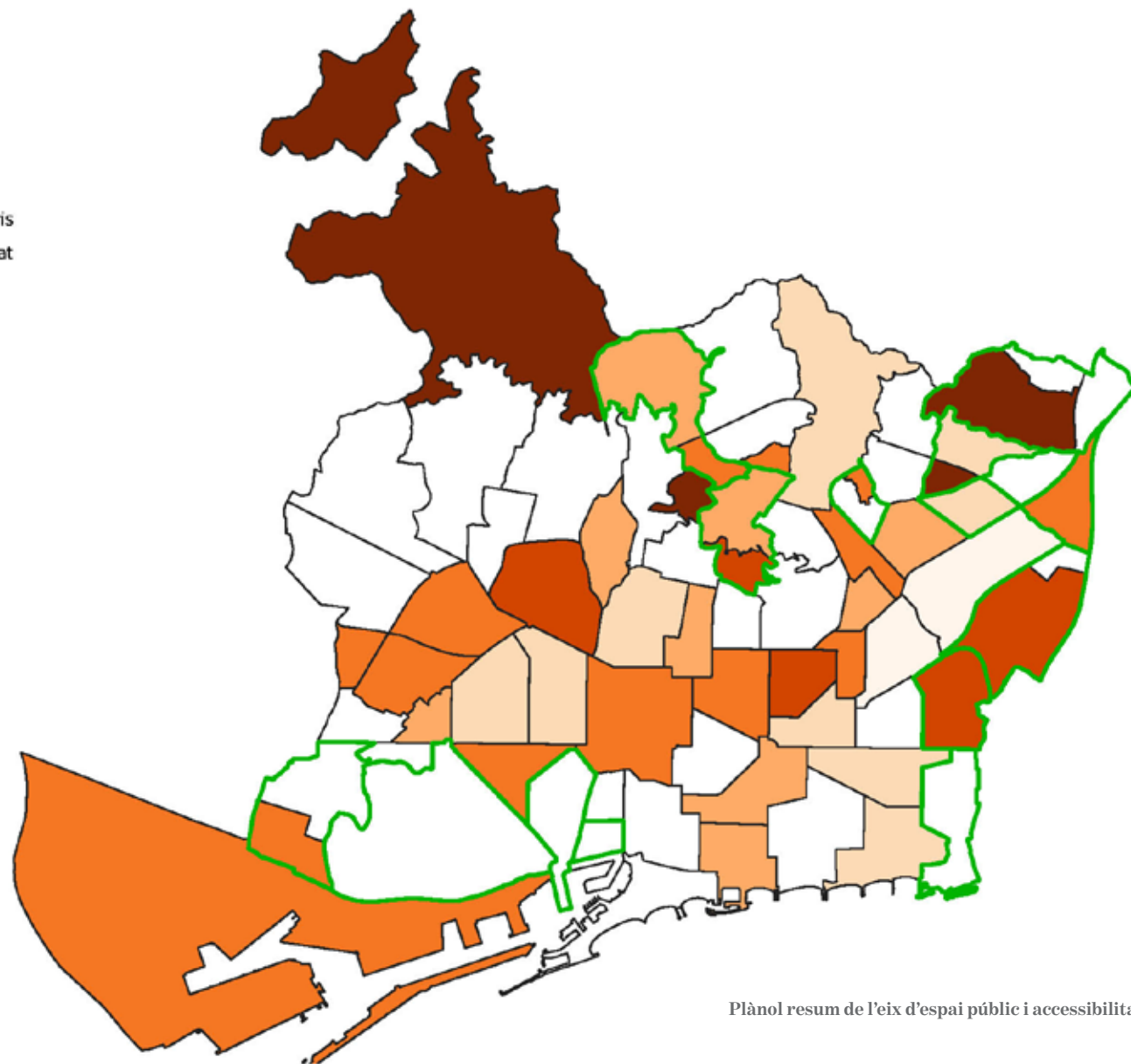
En l'àmbit de l'espai públic és més difícil establir relacions comparatives ja que depèn molt de la configuració i morfologia de cada barri. Tanmateix, sí que s'observa una certa desigualtat en l'oferta de sòl d'equipament per habitant. Concretament, en onze dels quinze barris inclosos a la nova edició del Pla de Barris la ràtio de sòl d'equipament per habitant és inferior a la mitjana de la ciutat (que l'any 2019 es situava a 6,2 m²/habitant). En aquest sentit, destaca el cas de Verdum, amb una ràtio de 0,7.

També és rellevant el fet que bona part dels barris inclosos al pla tenen una proporció elevada de sòl residencial i, especialment, de densitat d'habitatges per hectàrea residencial (densitat neta). Aquestes dades posen de manifest que disposen de menor quantitat, proporcionalment, d'espai públic on poder socialitzar i un major nombre, proporcionalment, de població que ha de fer ús d'aquest espai. Si es superposen unes condicions dels habitatges de baixa superfície amb una menor quantitat d'espai públic i una major densitat neta, es fa evident la desigualtat dels habitants d'aquestes parts del territori respecte de la disposició de l'espai públic.

Un altre factor a tenir en compte des del punt de vista de l'accessibilitat és la topografia. La majoria dels àmbits del Pla de Barris presenten desnivells importants. Aquest fet implica més dificultat en termes de mobilitat, especialment per a la gent gran i per a aquells sectors de població en situació de vulnerabilitat.

Ciutat Meridiana
Font: Ajuntament de Barcelona

Plànol resum de l'eix d'espai públic i accessibilitat

Sostenibilitat ambiental i emergència climàtica

Els indicadors de sostenibilitat ambiental i emergència climàtica analitzats en el marc del Pla de Barris presenten una realitat diferent a la resta d'indicadors considerats en els altres eixos temàtics. Si bé és cert que bona part de l'Eixample i de la zona alta de la ciutat presenten uns valors de contaminació acústica i atmosfèrica superiors als límits recomanables (cosa que posa de manifest que és un tema pendent de la ciutat i que s'està intentant revertir amb iniciatives, per exemple, la creació de les superilles), s'observa com en dotze dels barris que formen part d'aquesta edició del Pla de Barris la taxa de persones exposades a un soroll nocturn (de les 23.00 h a les 7.00 h) igual o superior a 55 decibels és superior a la mitjana de la ciutat. Aquesta exposició pot tenir una doble casuística, ja sigui per la proximitat a nusos i infraestructures importants (rondes, nus de la Trinitat, av. Meridiana), o bé per l'activitat relacionada amb activitats nocturnes (com ara els bars musicals o similars de Ciutat Vella i proximitats).

D'altra banda, és important tenir en compte l'estudi que recentment ha realitzat el Departament de Resiliència Urbana de l'Ajuntament de Barcelona en col·laboració amb Barcelona Regional, com a part dels estudis de Territorialització de riscos a l'espai públic, centrat en l'anàlisi dels riscos climàtics (Pla clima 2018-2030) i dels riscos socioeconòmics (Pla de resiliència 2020-2030) i que es sumen als estudis ja existents dels riscos tecnològics.

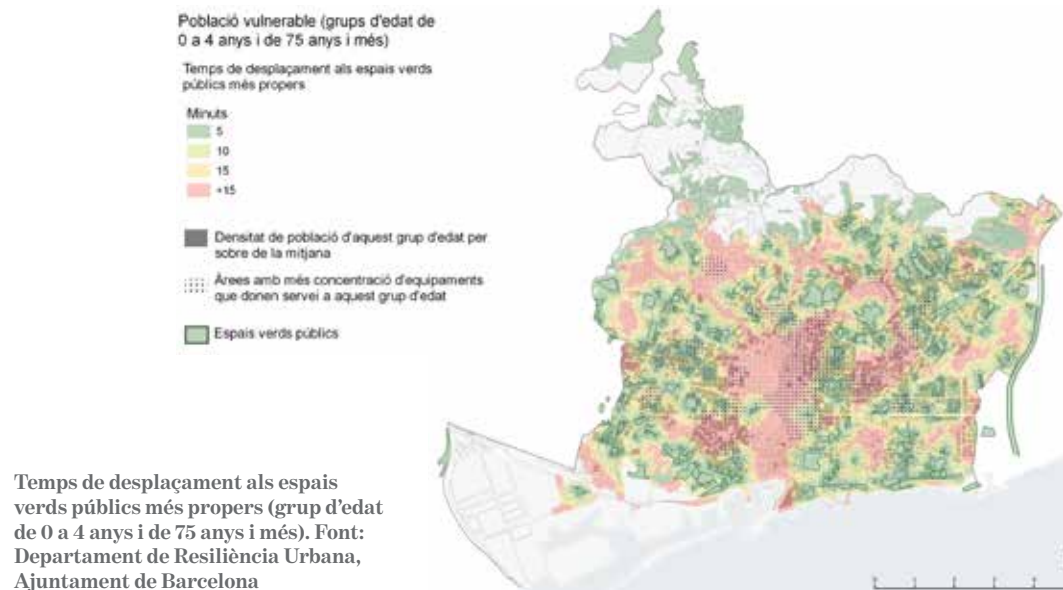
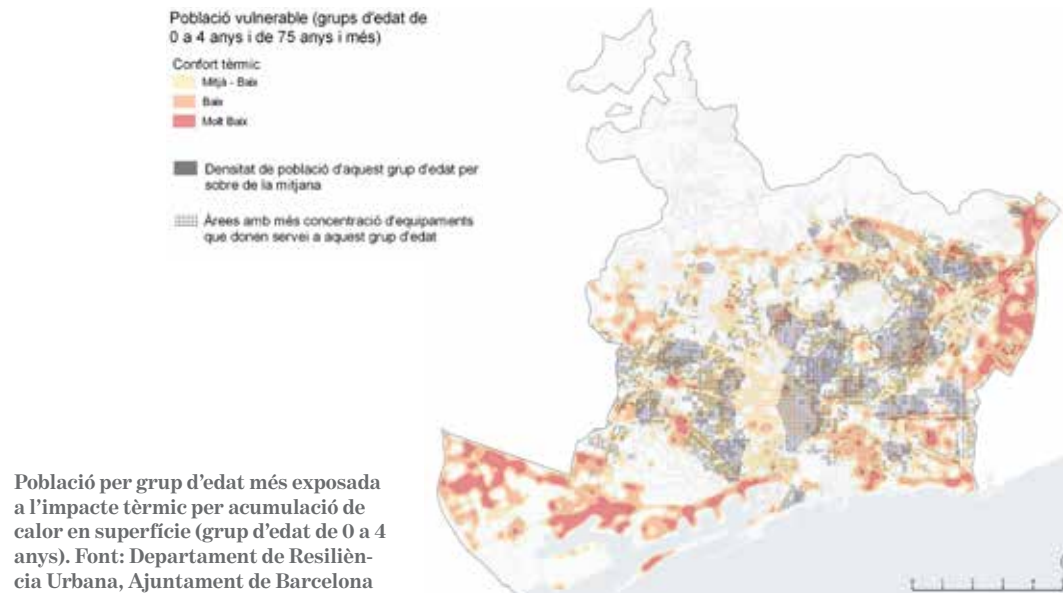
Des del punt de vista dels riscos socioeconòmics, l'estudi destaca els següents factors com a determinants en l'impacte en l'espai públic: contaminació atmosfèrica; contaminació acústica; aïdada tèrmica dels teixits urbans; proximitat a espais públics verds; pressió turística; índex d'activitat a l'espai públic; xarxes veïnals; mobilitat quotidiana; manteniment de l'habitatge en lloguer, i exclusió residencial. Per a cadascun d'aquests factors realitza una territorialització i mapatge de riscos, així com la identificació dels perfils de població més vulnerables.

En aquest sentit, una de les anàlisis que fa l'estudi consisteix en l'exploració de la població exposada a l'impacte tèrmic, segons el qual es diferencien les àrees de la ciutat d'acord amb les seves característiques d'albedo, densitat de vegetació i radiació solar, de manera que destaquen diferències entre barris residencials amb elevada proporció de vegetació —com Sant Martí de Provençals i Pedralbes—, i àrees amb una menor proporció de verd, com la Dreta de l'Eixample, i districtes industrials, com el Bon Pastor. També queden evidenciades amb un índex molt baix de confort àrees amb cobertes més reflectants com la Zona Franca o el Port, infraestructures calentes com l'estació de Sants o la Fira II de Barcelona, així com les grans infraestructures viàries desproveïdes de vegetació, com la ronda del Litoral i la de Dalt. Ara bé, amb una mirada sobre els col·lectius més vulnerables (més petits de 5 anys i de més de 75 anys) aquesta fotografia canvia sensiblement. Així, els punts més crítics per als nadons (de 0 a 4 anys) es troben en conjunt d'illes dels barris de Ciutat

Meridiana, les Roquetes, el Verdum, la Trinitat Nova, Vilapicina i la Torre Llobeta, la Sagrera i Navas. De forma més aïllada, també sorgeixen illes als barris de Sants, el Guinardó i la Verneda i la Pau. Pel que fa a la gent gran (més de 75 anys), apareixen punts crítics a la Sagrera, i al voltant de la plaça de Lesseps als barris de la Salut, el Camp d'en Grassot i Gràcia Nova, i la Vila de Gràcia. En un grau d'afectació menor, observem illes als barris de la Sagrada Família, el Congrés i els Indians, la Prosperitat, el Baix Guinardó i Navas. En alguns d'aquests barris, el nombre d'illes afectades és prop de la meitat del total.

El risc d'acumulació de calor en superfície, intensificat per l'efecte illa de calor urbana, afecta especialment la gent gran (de més de 75 anys), els nadons (de 0 a 4 anys), les persones amb malalties cròniques i els col·lectius més desafavorits i sense sostre.

També és rellevant, en el marc del Pla de Barris, l'anàlisi del temps de desplaçament als espais verds que es duu a terme en el citat estudi. Des d'aquesta òptica, conclou que hi ha diverses zones de la ciutat que demostren tenir un dèficit d'espais verds públics de proximitat sigui quina sigui la velocitat emprada per a l'anàlisi. Aquestes àrees engloben àmplies zones del barri de Gràcia, bona

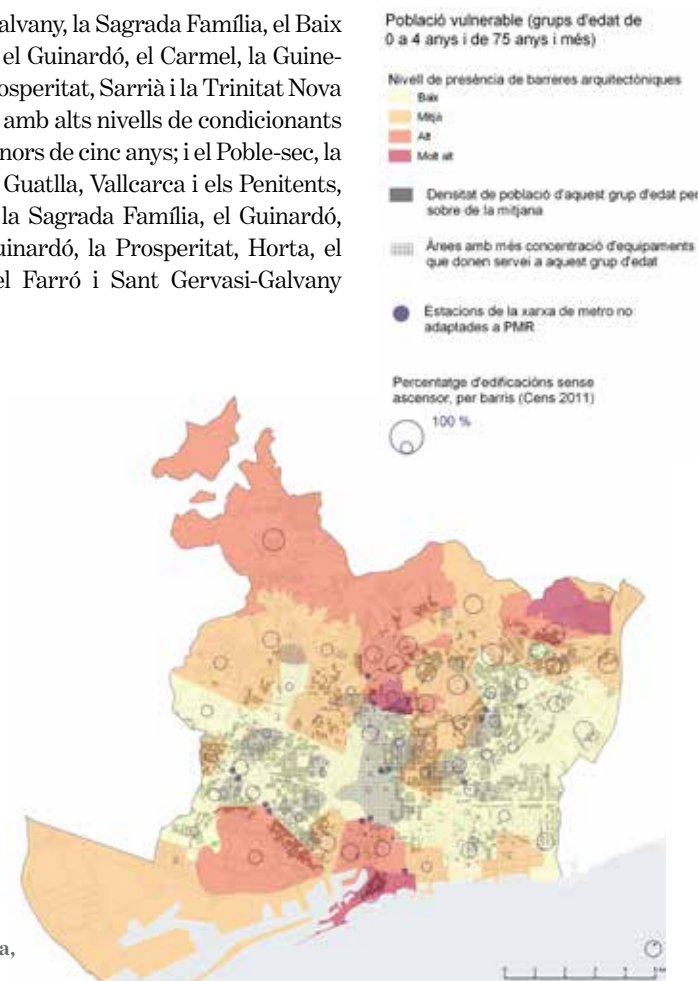
part de l'Eixample central i l'àrea del 22@. Tanmateix, si ens fixem només en els resultats obtinguts en els mapes de població vulnerable, s'observa que s'han d'afegir moltes altres zones de baixa proximitat al verd públic. Hi ha exemples repartits per tota la ciutat, com els barris de Sant Antoni i el Poble-sec, Sants i la Maternitat o la Verneda i el Besòs. Cal destacar també la manca d'espais verds de proximitat a bona part dels barris d'Horta-Guinardó, ja que tot i tenir grans parcs a prop, aquests són de difícil accés ja que es troben en zones de pendents pronunciats. D'altra banda, si es centra l'anàlisi en aquelles parts de la ciutat amb més concentració d'habitants, es poden identificar les àrees on el dèficit d'espais verds revesteix més importància. En el cas de la població en situació de vulnerabilitat, les zones amb major dèficit són al barri del Camp d'en Grassot i Gràcia Nova, el Camp de l'Arpa, Navas, el Poble-sec, Sant Antoni, el Raval, Sants i el Carmel. A nivell global, pràcticament

la meitat de la població d'entre 5 i 74 anys compta amb un espai verd públic de més de 0,5 hectàrees a menys de cinc minuts a peu, mentre que per la població considerada vulnerable la proporció és només del 20%. De fet, prop d'un 50% de la població vulnerable té l'espai verd més proper a més de deu minuts. En aquest sentit, els deu barris per població vulnerable (rondat al centau més proper) amb una menor proximitat als espais verds (més de quinze minuts a peu) són la Vila de Gràcia (6.300), el Camp de l'Arpa del Clot (7.800), l'Antiga Esquerra de l'Eixample (4.900), Sant Antoni (4.600), la Dreta de l'Eixample (4.400), el Camp d'en Grassot i Gràcia Nova (3.500), Sant Gervasi-Galvany (3.000), el Raval (2.200), Navas (2.100) i el Guinardó (2.000).

També és destacable l'anàlisi que es fa de la incidència en la mobilitat quotidiana dels condicionants a la mobilitat activa. En aquesta línia, s'apunta que el Raval, Sant

Gervasi-Galvany, la Sagrada Família, el Baix Guinardó, el Guinardó, el Carmel, la Guineueta, la Prosperitat, Sarrià i la Trinitat Nova són barris amb alts nivells de condicionants per als menors de cinc anys; i el Poble-sec, la Font de la Guatlla, Vallcarca i els Penitents, Montbau, la Sagrada Família, el Guinardó, el Baix Guinardó, la Prosperitat, Horta, el Putxet i el Farró i Sant Gervasi-Galvany

Nivell de condicionants per a la mobilitat quotidiana. Font: Departament de Resiliència Urbana, Ajuntament de Barcelona

presenten alts nivells de condicionants per a la gent gran. Aquests condicionants novament incideixen negativament en aquells sectors de població més vulnerables i també, en mirada de gènere, en la mobilitat quotidiana de les dones ja que, estadísticament, aquestes fan un ús dels serveis de barri molt per sobre que els homes.

Des del punt de vista dels riscos climàtics, cal fer esment de l'estudi d'onades de calor del Pla clima. En aquest estudi es consideren diferents paràmetres per a determinar la vulnerabilitat de Barcelona a les onades de calor. Els més destacats dels quals es disposen dades són la presència de gent major de 75 anys, la demanda energètica de fred dels edificis, la presència/absència de vegetació dins la trama urbana i la instrucció insuficient. La vulnerabilitat global a les onades de calor (tenint en compte els quatre paràmetres esmentats) mostra unes zones més vulnerables als barris més propers al sector del Besòs i part d'Horta i gran part del districte de Sants-Montjuïc.

Tal com conclou l'estudi, si s'analitza la vulnerabilitat per a cadascun dels quatre paràmetres per separat, les zones més vulnerables són les següents:

Per al paràmetre de gent major de 75 anys: els barris d'Horta-Guinardó, Nou Barris, els barris de Sant Martí situats més cap al Besòs i part de Collserola.

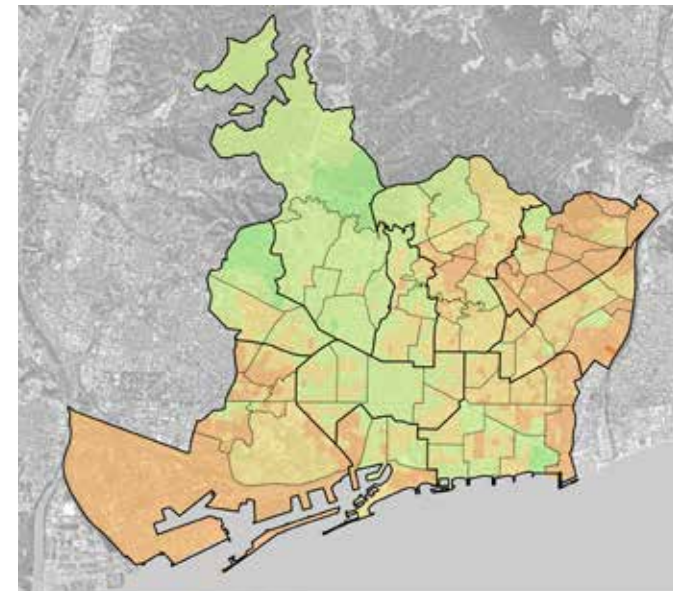
Per al paràmetre de demanda energètica dels edificis: els districtes de Sarrià-Sant Gervasi, les Corts, l'Eixample, i part dels barris més nous o transformats del districte de Sant Martí.

Per al paràmetre de manca de vegetació: polígon industrial de la Zona Franca i Bon Pastor, el districte de Nou Barris, Sant Andreu o algunes zones de Ciutat Vella, Sants i Horta-Guinardó.

Per al paràmetre de formació insuficient: Sants-Montjuïc i la zona propera al sector Besòs.

Vulnerabilitat global a les onades de calor.
Font: Pla clima. Departament de Resiliència Urbana, Ajuntament de Barcelona

Per tant, es constata que, en la gran majoria de barris inclosos en el Pla de Barris, a les vulnerabilitats socials, econòmiques i educatives analitzades en els paràgrafs anteriors se li suma la vulnerabilitat des del punt de vista de la sostenibilitat ambiental i l'emergència climàtica, així que s'accentuen les desigualtats de la població que viu en aquests territoris.

Visió conjunta

La superposició de les desigualtats en els sis eixos temàtics analitzats aporta una visió de conjunt que permet detectar quines parts de la ciutat són les que presenten unes majors i més accentuades mancances (ponderant el component quantitatiu i el qualitatiu). Amb aquesta aproximació des del punt de vista estadístic de l'anàlisi d'indicadors més el coneixement del territori aportat pels diferents agents intervinents en la definició del Pla de Barris (agents de barri, de districte i municipals) s'ha realitzat la selecció dels nous barris que s'han incorporat en la present edició del Pla de Barris.

Efectes de la Covid-19 sobre les vulnerabilitats existents

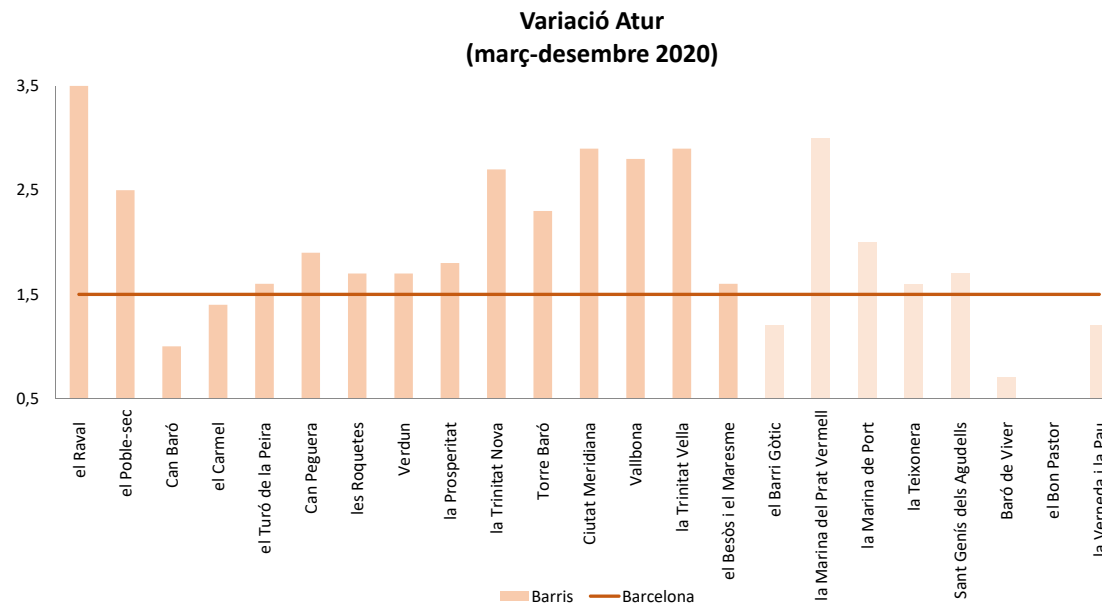
No es pot deixar de banda l'efecte que la Covid-19 està tenint sobre la societat. Si s'analitza la incidència en la població (casos positius per cada 100.000 habitants) i l'efecte en la variació de l'atur (entre els mesos de gener i setembre del 2020) conjuntament amb la resta d'indicadors, s'observa com la seva propagació i els seus efectes nocius tenen una correlació directa estadísticament significativa amb tres aspectes concrets, entre d'altres, el nivell educatiu de la població, les característiques dels habitatges i la situació econòmica i laboral de la població.

En els àmbits amb més proporció de població amb baixa formació acadèmica (sense estudis o només amb estudis obligatoris) s'està produint una major incidència de l'epidèmia. Per contra, allà on hi ha més proporció de població amb estudis universitaris la incidència en la població és menor.

La Covid-19 afecta més aquelles zones on més petita és la superfície mitjana dels habitatges i on la ràtio de superfície d'habitatge per habitant és menor. De la mateixa manera, l'efecte de l'epidèmia està sent més elevat en els àmbits que presenten habitatges amb un valor cadastral més baix (reflex d'unes pitjors condicions de superfície i salubritat).

En general, la Covid-19 té més incidència en barris que presenten una alta proporció de població en pitjor situació econòmica (menor IRFD i major taxa d'atur). En especial, destaca la incidència de l'epidèmia on s'observa major taxa d'atur de llarga durada (de més de dotze mesos). També s'observa un major increment de l'atur entre els mesos de març i desembre del 2020 (possiblement originat, en gran part, pels efectes de la pandèmia) en barris que tenen una proporció de població estrangera elevada, fet que evidencia una possible mostra de la vulnerabilitat d'aquest col·lectiu enfront dels efectes de la crisi sanitària.

Més enllà de les dades sanitàries de la pandèmia, en l'informe de l'Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans de Barcelona (IERMB), Una aproximació als efectes socioeconòmics de la Covid-19 a la metròpoli de Barcelona, es fan estimacions de la desigualtat social i pobresa de l'any 2020 a l'àmbit metropolità en dos escenaris. Aquestes estimacions es sumen a altres iniciatives d'innovació metodològica en els àmbits nacional i internacional amb l'objectiu d'informar amb rapidesa de l'impacte social de la pandèmia. El projecte s'emmarca en el programa de recerca metropolità (IERMB-AMB) i està previst realitzar publicacions periòdiques a partir de dades actualitzades. En aquest informe s'aporta una primera fotografia de l'abast de l'impacte social de l'actual crisi econòmica a l'Àrea Metropolitana de Barcelona per efecte de la Covid-19 i aporta les següents conclusions:

Font: Urbaning, a partir de dades de l'Ajuntament de Barcelona (desembre del 2020)

“- Segons les estimacions realitzades, la renda anual neta mitjana de les llars metropolitanas de Barcelona el 2020 s’ha reduït entre un 7% i un 8% i es situa entre els 32.330 € i els 32.036 €.

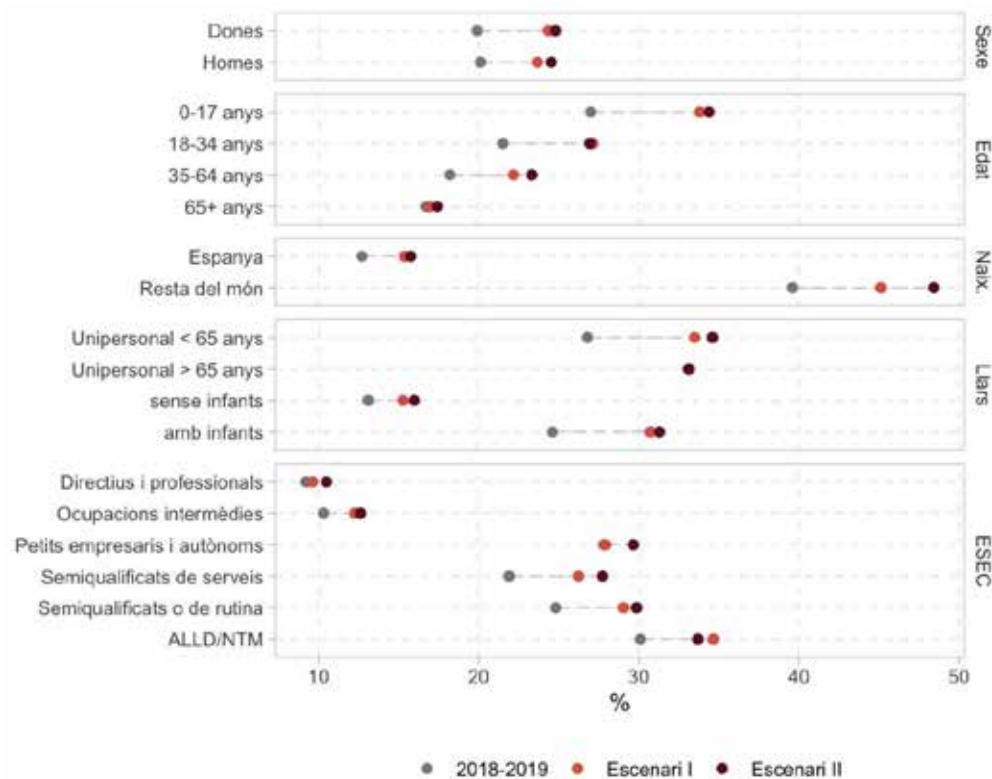
- Hi ha un increment moderat de la desigualtat social a l’Àrea Metropolitana de Barcelona. El coeficient de Gini l’any 2020 es situa en valors d’entre el 0,329 i el 0,331, mentre que l’any 2018-2019 es situava en un 0,321.

- El 2020 s’estima que a l’Àrea Metropolitana de Barcelona hi ha entre 129.000 i 152.000 persones més en risc de pobresa que abans de la pandèmia, les quals s’afegirien a les 648.000 preexistents.

- S’incrementa també la pobresa extrema (50.000 persones més, amb un resultat total de 221.000), i es produeix un lleuger augment de la intensitat de la pobresa.

- Segons les estimacions realitzades, els perfils socials més afectats per l’actual crisi econòmica són els infants, la població jove, la població d’origen migrant i les classes treballadores.

- Es calcula que els ERTO (i els ajuts als autònoms) estan reduint la pobresa moderada en un 18,5% i la pobresa extrema en un 35,7%.

Taxa de risc de pobresa moderada (60% de mitjana) i taxa de risc de pobresa moderada ancorada (2018-2019) segons característiques socials. Total població. Àrea Metropolitana de Barcelona, 2018-19 - 2020. Font: IERMB, Una aproximació als efectes socioeconòmics de la Covid-19 a la metròpoli de Barcelona.

- El 2020 s'estima que la població metropolitana en règim de lloguer destina una mitjana d'entre un 43,8% i 44,9% de la seva renda a cobrir les despeses d'habitatge, mentre que l'any 2018-2019 aquest percentatge era del 40,5%.

- L'any 2020 es calcula que la població metropolitana que destina més del 40% dels seus ingressos al pagament de l'habitatge es situa al voltant del 16%. Abans de la pandèmia aquest percentatge era del 13%.”(1)

Per tant, s'evidencia que la paràlisi de l'activitat econòmica derivada de les mesures adoptades per combatre la crisi sanitària de la Covid-19 està agreujant aquells aspectes econòmics i socials que es troben en la base de les desigualtats exposades en els paràgrafs precedents, amb greus conseqüències sobre els nivells de renda i la pèrdua de llocs de treball, i amb especial afectació en els sectors de població que prèviament ja patien desigualtats econòmiques i socials.

(1) Una aproximació als efectes socioeconòmics de la Covid-19 a la metròpoli de Barcelona, IERMB

5 - Àmbit territorial d'actuació específic ————— p. 44

- 5.1 Descripció i encaix territorial
- 5.2 Història
- 5.3 Antecedents
- 5.4 Dades generals i sociodemogràfiques

6 - Anàlisi ————— p. 56

- 6.1 Educació i salut pública
 - 6.1.1 Nivell formatiu
 - 6.1.2 Equipaments educatius
 - 6.1.3 Estructura digital
 - 6.1.4 Salut
- 6.2 Drets socials, equitat de gènere i acció comunitària
 - 6.2.1 Teixit associatiu
 - 6.2.2 Serveis socials
 - 6.2.3 Convivència
 - 6.2.4 Equipaments
- 6.3 Habitatge
- 6.4 Ocupació, impuls econòmic i economia social
 - 6.4.1 Renda familiar disponible
 - 6.4.2 Activitat comercial
 - 6.4.3 Distribució atur
 - 6.4.4 Economia social i solidària
- 6.5 Espai públic i accessibilitat
 - 6.5.1 Planejament urbanístic
 - 6.5.2 Densitat de població
 - 6.5.3 Espais lliures i jocs infantils
 - 6.5.4 Xarxa de bus

- 6.5.5 Xarxa de tren, metro i tramvia
- 6.5.6 Xarxa de bici
- 6.5.7 Xarxa viària
- 6.5.8 Pendents del vial
- 6.6 Sostenibilitat ambiental i emergència climàtica
 - 6.6.1 Contaminació
 - 6.6.2 Resiliència

7 - Diagnosi ————— p. 108

- 7.1 Educació i salut pública
- 7.2 Drets socials, equitat de gènere i acció comunitària
- 7.3 Habitatge
- 7.4 Ocupació, impuls econòmic i economia social
- 7.5 Espai públic i accessibilitat
- 7.6 Sostenibilitat ambiental i emergència climàtica

8 - Plans actius i acció de govern ————— p. 116

- 8.1 Educació i salut pública
- 8.2 Drets socials, equitat de gènere i acció comunitària
- 8.3 Habitatge
- 8.4 Ocupació, impuls econòmic i economia social
- 8.5 Espai públic i accessibilitat
- 8.6 Sostenibilitat ambiental i emergència climàtica

9 - Síntesi de l'anàlisi de la diagnosi ————— p. 124

- 9.1 Educació i salut pública
- 9.2 Drets socials, equitat de gènere i acció comunitària
- 9.3 Habitatge
- 9.4 Ocupació, impuls econòmic i economia social
- 9.5 Espai públic i accessibilitat
- 9.6 Sostenibilitat ambiental i emergència climàtica

Bloc 2 >

5 | Àmbit territorial d'actuació específic

5.1 | Descripció i encaix territorial

Situació de l'àmbit respecte de la ciutat
Font: Urbaning

L'àmbit d'aquest Pla de Barris està format pel barri del Poble-sec amb unes característiques pròpies respecte d'un paisatge geogràfic, històric, urbanístic, social comú; definit, en gran mesura, per la seva situació a peu de la muntanya de Montjuïc i en contacte directe amb la ciutat densa tradicional i el port de Barcelona. La ubicació als peus de Montjuïc li atorga un relleu divers i accidentat i una morfologia urbana diferent que la de l'Eixample. A més, es troba en un territori especialitzat per la presència de diversos equipaments culturals i esportius d'escala metropolitana i catalana. Per últim, compta amb una diversitat de tipologies residencials i amb una infraestructura viària —l'avinguda del Paral·lel— que connecta el barri amb l'exterior. Aquestes condicions acaben configurant un territori singular format per diverses i múltiples realitats amb escassos espais de relació i amb millorables mancances d'accessibilitat i de mobilitat.

El barri del Poble-sec es pot definir a partir de tres conceptes. El primer, per **la muntanya i el castell de Montjuïc** que li fa de contrafort, ja que el seu creixement ha estat lligat al peu de la muntanya i a to-

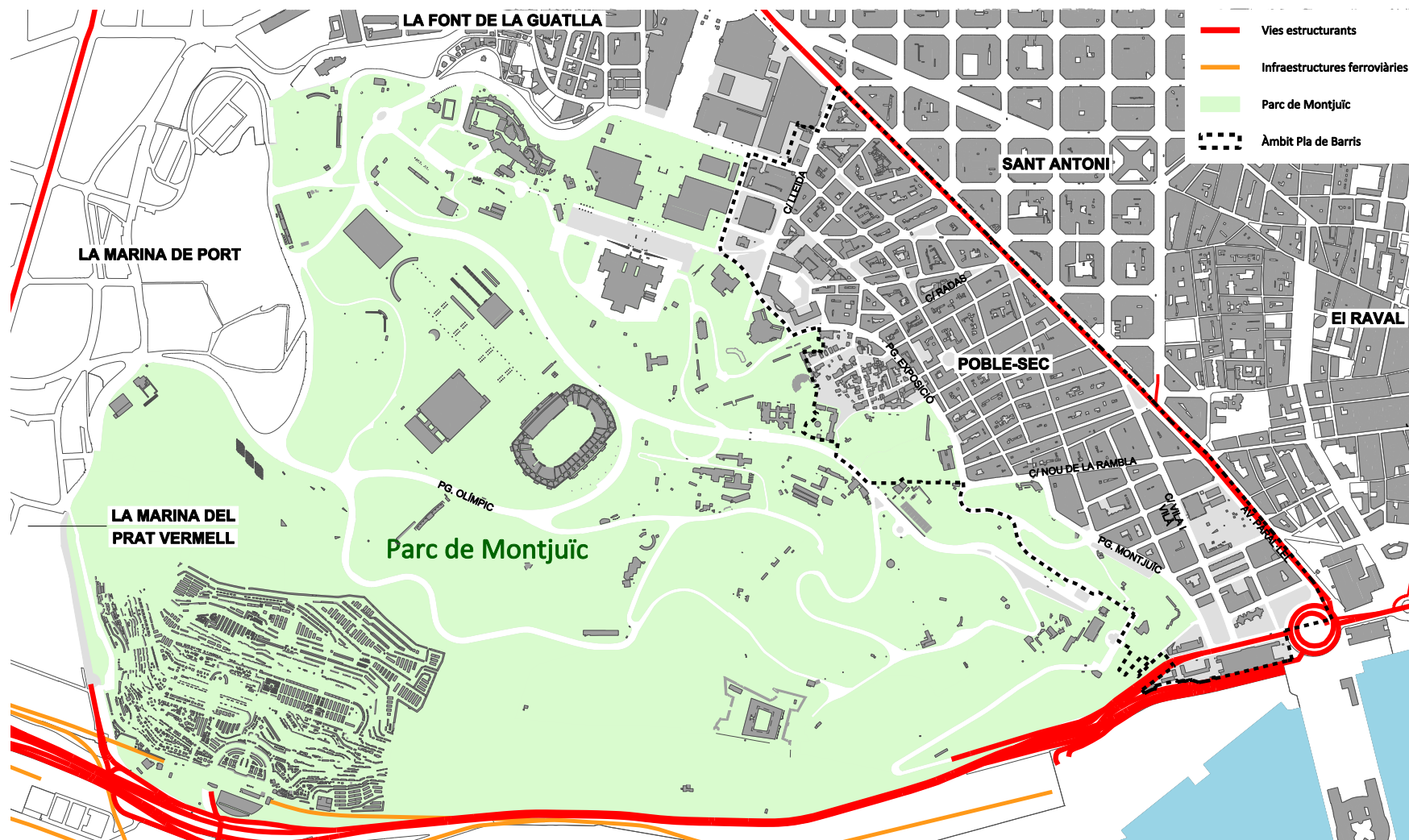
car dels jardins des de la creació del parc de l'Exposició l'any 1929. Tot plegat ha erigit un barri marcat pel constant contacte amb la natura. Segon, per **la influència del mar i el port de Barcelona**, amb les Drassanes Reials. I, tercer, per **l'avinguda del Paral·lel** (1894), el carrer de l'espectacle, on cafès i populars terrasses contribuïren a donar-li un ambient de contínua festa i bullícia i que avui ha esdevingut un gran bulevard de relació entre barris i veïns.

És un barri dinàmic i vital, portuari, industrial, obrer, sindicalista, de l'Exposició Universal 1929, cabareter amb l'oci nocturn més canalla, del barraquisme, de les renovacions urbanes i la transformació social més recent amb una diversitat de cultures amb negocis d'alimentació d'arreu del món i avui també turístic, amb diversitat d'allotjaments. Per la seva situació amb el port i la ciutat antiga, és un punt d'arribada i d'acollida amb gent d'arreu amb un fort sentit d'identitat cultural i històrica. A tot això s'hi suma que té la zona d'esbarjo més gran de la ciutat amb una àmplia oferta cultural, esportiva i natural a la Muntanya de Montjuïc. Un barri amb una forta personalitat.

El Poble-sec és un dels vuit barris que integren el districte de Sants-Montjuïc. És el districte més extens de Barcelona, amb una superfície de 2.267,6 hectàrees, el 22,3% de l'extensió total del municipi barceloní. **El Poble-sec representa només el 4,53% de Barcelona.**

Està situat a l'extrem sud de la ciutat, a l'obaga de la muntanya de Montjuïc i el port de Barcelona i delimitat, al nord, per l'avinguda del Paral·lel, que el separa del Raval i de Sant Antoni. El barri del Poble-sec, per la seva proximitat, tal vegada engloba una superfície més gran, la muntanya de Montjuïc, amb una forma arrodonada. El castell de Montjuïc és el cim més elevat (177,7 m d'altitud).

Queda delimitat al **nord** per l'avinguda del Paral·lel; a l'**est**, pel passeig del Moll de Sant Bertran, amb els Jardins de Mossèn Costa i Llobera que s'enfilen fins a l'Hotel Miramar i els Jardins del Mirador; al **sud**, pel llarg i ondulat passeig de Miramar i el nou parc de la Primavera, i a l'**oest**, pel passeig de Santa Madrona.

Plànol d'encaix territorial
Font: Urbaning

5 | Àmbit territorial d'actuació específic

5.2 | Història

L'origen del barri del Poble-sec es remunta a la segona meitat del segle XIX, després de l'enderroc de les muralles de la ciutat. S'ubica entre la muntanya de Montjuïc i les portes de Sant Pau, Santa Madrona i Sant Antoni de l'antiga muralla de Barcelona, construïda al segle XIV. La presència de poblament en aquest indret es remunta ja en època ibèrica i romana, sobretot a la muntanya de Montjuïc, que ens situa cronològicament cap als segles VII aC fins al II dC.

Durant l'edat mitjana, les terres situades fora de la muralla de Barcelona eren espais d'ús fonamentalment agrícola, i prop de les muralles no es podia edificar perquè les lleis militars de l'època ho prohibien. L'any 1751 es va encomanar la construcció de l'actual castell de Montjuïc, i a la segona meitat del segle XVIII i a començament del XIX, amb l'aparició de noves activitats manufactureres, es van produir els primers canvis d'usos amb l'establiment dels prats d'indianes a les Hortes de Sant Bertran i l'explotació de les pedreres de la muntanya de Montjuïc.

A **principis del segle XIX** es podien diferenciar tres tipus d'activitats econòmiques. La primera, l'activitat agrícola amb la fertilitat de les Hortes de Sant Bertran, font de subministrament de productes del camp a la ciutat de Barcelona. Era una terra abundant en aigua per a regadiu i banyada per rierols que baixaven de la muntanya de Montjuïc. El 1830, es va instal·lar una gran quantitat de fàbriques de teixits d'indianes que requerien molta aigua i grans espais per assecat-los al sol. Així doncs, la intensa extracció d'aigua dels pous provocà l'absorció i assecament d'aquests darrers. La gran quantitat de fàbriques de vapor van engolir les aigües potables i van atreure les del mar, fet que va arruïnar les collites de les Hortes. D'aquí se'n derivaren dites populars com "Això ara és un poble sec!", expressions que acabarien per rebatejar el barri. La segona activitat era l'extracció de pedra de les pedreres situada al voltant de la Creu Coberta. I la tercera era a la part de la muntanya, on al voltant de fonts naturals es van construir berenadors per als i les barcelonines.

Tot el territori del Poble-sec estava sotmès a la influència militar del castell de Montjuïc. L'any 1868 s'alliberà la normativa militar i es desenvolupà la urbanització. Serà a partir dels anys 1860 fins al 1869 que **el barri s'anirà formant amb quatre sectors**.

El primer sector són **les Hortes de Sant Beltran**, que correspon a la zona més a llevant o propera al port. La urbanització es feu amb parcel·les i el traçat vial era menys rígid que a la zona central, ja que la proximitat del port i la continuació del sector industrial del Raval veí hi feren sorgir molts obradors i indústries i així esdevingué el sector més industrialitzat i d'habitatge obrer del Poble-sec.

El segon sector és **Santa Madrona**, que correspon al sector mitjà o Poble-sec pròpiament dit, format entre els camins que anaven de les portes de la muralla de la ciutat a Montjuïc. Es va urbanitzar amb un traçat d'eixample menor (entre el 1860 i el 1865), d'acord amb els vells camins que sortien de la ciutat per donar pas a les grans edifica-

cions, entre el carrer de la Font Rodona i el camí de la Creu dels Molers.

El sector de **la França Xica** es troba a ponent, format entre els camins que anaven de les portes de la muralla a Montjuïc, i el sector més proper a Creu Coberta. Es va desenvolupar com un lloc de pedreres amb alguna caseta prop del camí de la Creu dels Molers (entre els anys 1858 i 1869). L'Exposició Internacional del 1929 va reurbanitzar tot l'àmbit amb "cases de renda" per viure els amos al principal i amb llogaters a la resta de plantes.

Per últim, **la Satalia** correspon al sector més elevat del barri situat entre el Teatre Grec, el passeig de l'Exposició i el Camp de Futbol de la Satalia. És un dels últims reductes del model ciutat jardí de Barcelona i té cases unifamiliars amb hort i jardí, a banda i banda. Construït entre les dues exposicions universals de 1888 i 1929, hi passa l'antic camí medieval de València, d'època romana, i conté mines d'aigua i refugis anti-aeris de la Guerra Civil espanyola.

Des del 2000 fins al 2010, el barri experimentà una gran transformació urbana en equipaments, zones verdes i nous habitatges

L'any 1856 es dissenya l'avinguda Paral·lel, que s'inaugura el 1892. Destaca, al carrer de Mata, la primera central de la Compañía Barcelonesa de Electricidad (1883) situada a la part baixa de l'avinguda del Paral·lel, posteriorment propietat de Fecsa Endesa fins que el 1987 es va desmantellar. Aquí neix la vaga de La Canadenca (1919) i les vuit hores diàries laborals.

La immigració provocada per la necessitat de mà d'obra per l'Exposició Internacional del 1929, la postguerra civil espanyola i la nova onada d'immigració dels anys quaranta i cinquanta van fer que fos la zona de més barraques de Barcelona, des de Miramar fins al Teatre Grec. L'any 1914 hi vivien uns 5.000 barraquistes, i durant la postguerra se n'hi sumaren molts més, de manera que el 1971 encara tenia 281 barraques. L'any 1957 hi havia censades 6.000 barraques on vivien fins a 30.000 persones i tenien una mida mitjana de 25 m² sense cap servei, fent vida al carrer. No va ser fins als anys setanta que la majoria dels habitants van poder accedir a pisos fora de l'àmbit. El

barraquisme es va erradicar totalment poc abans dels Jocs Olímpic de 1992.

Des del 2000 fins al 2010, el barri experimentà una gran transformació urbana. Fou necessària aquesta reconversió per cobrir el dèficits d'equipaments, zones verdes i nous habitatges a través de la segona convocatòria de la Llei de barris (2005). A més, es repensa el nucli de la Satalia afectat pel Pla general metropolità (PGM) del 1976 com a zona verda i agafa importància l'avinguda del Paral·lel com a gran via.

En la darrera dècada, el barri ha vist modificar les seves estructures demogràfiques de manera convulsiva (pes de persones grans i població molt arrelada amb l'arribada de nousvinguts a la recerca d'habitatge i feina). Això ha comportat un augment de la densitat de població, tant de l'espai públic com dels habitatges, de les escoles, dels centres associatius, dels equipaments, etc. Aquesta nova variable comporta clarament elements de rejuveniment i la necessitat de teixir noves relacions de convivència a nivell individual, col·lectiu i institucional.

5 | Àmbit territorial d'actuació específic

5.3 | Antecedents

El Poble-sec ha tingut polítiques de regeneració urbana els darrers anys que han adoptat un enfocament holístic que ha permès incloure les vessants econòmica, social i ambiental a part de la vessant urbanística. Aquest nou enfocament ha pretès pal·liar els problemes de segregació socioespacial i avançar cap a la cohesió social.

En primer lloc, destaca el **Pla especial de reforma interior del Poble-sec–Montjuïc (1990)**. L'any 1992 es posa en marxa la rehabilitació, enfront de les demolicions que havien caracteritzat el districte de Ciutat Vella, amb la construcció de nous habitatges socials (en solars existents) i equipaments, la rehabilitació d'equipaments antics, i reurbanització de carrers i d'espais públics. L'any 1994, amb la celebració del 125è aniversari del barri, sorgí la idea d'elaborar el primer Pla de futur del barri (1995) partint d'una anàlisi prèvia, els veïns expressaren les necessitats amb la col·laboració de la Coordinadora d'Entitats del Poble-sec (fundada el 1989), que agrupava a la gran majoria de les associacions del barri.

D'altra banda, el **Projecte d'intervenció integral del barri del Poble-sec (2005-2010)** va ser elaborat per oposar a la 2a convocatòria de la Llei de barris 2005 (Llei 2/2004, de 4 de juny, de millora de barris, àrees urbanes i viles que requereixen una atenció especial). Es coneix, també, com a Pla de futur realitzat en col·laboració amb les entitats del barri i sota la tutela de l'Ajuntament. Els eixos principals foren la recuperació econòmica i comercial, social i urbanística. Alhora, es va dignificar la principal porta d'entrada de Barcelona a la muntanya de Montjuïc, pulmó i centre d'activitat ludicoesportiva de la ciutat.

També hi ha el **Pla d'equipaments del Poble-sec (2017-2020)**, que no ha estat aprovat definitivament perquè s'haurà d'incorporar el projecte Univers Montjuïc de la Fira de Barcelona (2020-2029), que afectarà els equipaments del barri i que està en un procés de participació ciutadana. El març del 2020 es creà una nova plataforma veïnal, La Fira o la Vida, amb els barris del Poble-sec i Font de la Guatlla, que reclama un debat ciutadà per replanjar els usos.

En quart lloc hi ha el **Pla d'actuació del parc Montjuïc (2019-2029)**, un pla centrat en la muntanya i més enllà del Poble-sec que està construït sobre la base del verd i la biodiversitat del parc de Montjuïc i la seva funció de pulmó de la ciutat. S'ha elaborat d'acord amb les propostes fetes per entitats i ciutadania durant el procés participatiu del 2018 i ha constatat de tres fases: una primera de treball intern municipal, una segona de treball amb els principals agents i, per últim, una de procés de participació ciutadana. La darrera d'aquestes fases, oberta a la ciutadania, es va conduir des de l'espai virtual de participació Decidim Montjuïc.

També cal destacar el **Pla de desenvolupament econòmic (PDE) de Sants-Montjuïc (2017-2021)**, que és el full de ruta per a la dinamització socioeconòmica. S'està redactant el nou PDE pels propers 5 anys (2021-24. Estableix quines són les dinàmiques que es volen revertir al territori (atur i precarietat laboral, gentrificació i manca d'impacte del teixit industrial en la generació d'ocupació del territori), així com quins són els sectors o àmbits que volem

potenciar especialment en el treball de cures i serveis a les persones; economia social i solidària; comerç i serveis de proximitat; indústria i economia circular; art i cultura, i esports, lleure i natura.

Hi ha el Pla d'usos/Pla especial d'establiments de concurrència pública i altres activitats del barri del Poble-sec (2012-2016), conegut popularment com a Pla d'usos, on es regulen, entre d'altres, les terrasses del carrer de Blai i del carrer de Blesa.

També cal destacar el **Pla de dinamització del comerç del Paral·lel (2019)**, conegut com a Pla d'usos de l'avinguda del Paral·lel. Teixim el Paral·lel, cosim barris, que prioritza les activitats comunitàries i culturals regulant la implantació d'establiments comercials per tal de preservar la diversitat i la convivència del veïnat del Raval, de Sant Antoni i del Poble-sec. El document es va aprovar inicialment el desembre 2019 i ara està en període d'exposició pública i presentació d'al·legacions, abans d'aprovar-lo definitivament.

Per últim, cal destacar la Modificació del

Pla general metropolità a l'àmbit de la muntanya de Montjuïc al sector de la Satalia (text refós del 29 de novembre de 2013). L'Ajuntament de Barcelona va decidir desafectar el sector de la Satalia, que s'aixecava sobre un terreny que es va qualificar com a zona verda. L'any 2015, s'aprovà el Pla de millora urbana que defineix les condicions urbanístiques per donar la forma definitiva al barri.

En aquests darrers anys, el Districte ha invertit en la millora de l'accessibilitat i de les xarxes de serveis. D'aquesta manera, s'han resolt problemes d'accessibilitat eliminant, renovant i rehabilitant barreres físiques, culs-de-sac, escales, murs de contenció i rampes. A més, s'han eliminat xarxes aèries de subministrament elèctric de baixa tensió, s'han renovat les xarxes urbanes de sanejament i d'enllumenat, i s'ha incorporat la xarxa de clavegueram. També s'ha instal·lat nou mobiliari urbà de gimnàstica per a gent gran, s'ha renovat la jardineria d'interior d'illes i s'han creat noves àrees de wifi. A tall d'exemple, en els darrers anys s'han recuperat i millorat els accessos als Jardins de Costa i Llobera (2019).

Vista aèria del Poble-sec des de la plaça de les Drassanes
Font: Ajuntament de Barcelona

5 | Àmbit territorial d'actuació específic

5.4 | Dades generals i sociodemogràfiques

El barri del **Poble-sec té una superfície estricta de 94,5 hectàrees** i n'engloba una de més gran si es comptabilitza l'àmbit de la muntanya de Montjuïc (AEI - Àrea Especial Interès Montjuïc), amb 458,5 hectàrees. El Poble-sec estricte suposa el 4,1% de la superfície del districte de Sants-Montjuïc i amb la totalitat de la muntanya de Montjuïc és el 20%.

El barri té **40.409 habitants** (2019), dels quals 19.859 són homes (49,1%) i 20.550 són dones (50,9%), i suposa el 21,7% de la població del districte de Sants-Montjuïc, amb 185.450 habitants, i el 2,44% de la població de Barcelona. El districte concentra l'11,2% de la població de Barcelona (1.650.358 habitants).

Indicadors socioeconòmics				
		el Poble-sec - AEI Parc Montjuïc (1)	Districte de Sants- Montjuïc	Barcelona
Població (2019)		40.409	185.450	1.650.358
Superfície (ha)		459	2.268	10.135
Densitat neta (hab/ha residencial) (2019)		1.045	738	590
Població per sexe (2019)	Dones	20.550	96.597	867.803
	Homes	19.859	88.853	782.555
Població per edat (%) (2019)	0-14	11,4%	11,6%	12,5%
	15-64	72,1%	68,4%	66,3%
	65 i més	16,6%	20,0%	21,3%
Població per lloc de naixement (%) (2019)	Barcelona	39,7%	47,1%	50,1%
	Resta Catalunya	5,1%	7,2%	7,3%
	Resta Espanya	13,5%	16,5%	16,3%
	Estranger	41,7%	29,2%	26,3%
Població per nacionalitat (%) (gener 2019)	Epanyols	66,7%	77,7%	73,7%
	Estrangers	33,3%	22,3%	26,3%
Principals nacionalitats estrangeres (gener 2019)		Itàlia, Pakistan, Filipines	Itàlia, Pakistan, Xina	Itàlia, Xina, Pakistan
% Titulats superiors i CFGS (2019)		28,4%	27,5%	32,8%
Taxa natalitat / 1000 hab (2018)		8,50	8,00	8,00
Població de 65 anys i més que viu sola (2019)		36,4%	41,5%	43,9%
Índex de sobreenvelliment (2019)		3,30	3,87	4,15
Turismes (persones físiques) / 1000 hab (2018)		211,77	277,44	302,12
Motos (persones físiques) / 1000 hab (2018)		97,25	107,80	131,69
Nombre d'aturats registrats (desembre 2020)		3.023	11.282	93.842
IRFD (2017)		82,2	84,6	100,0

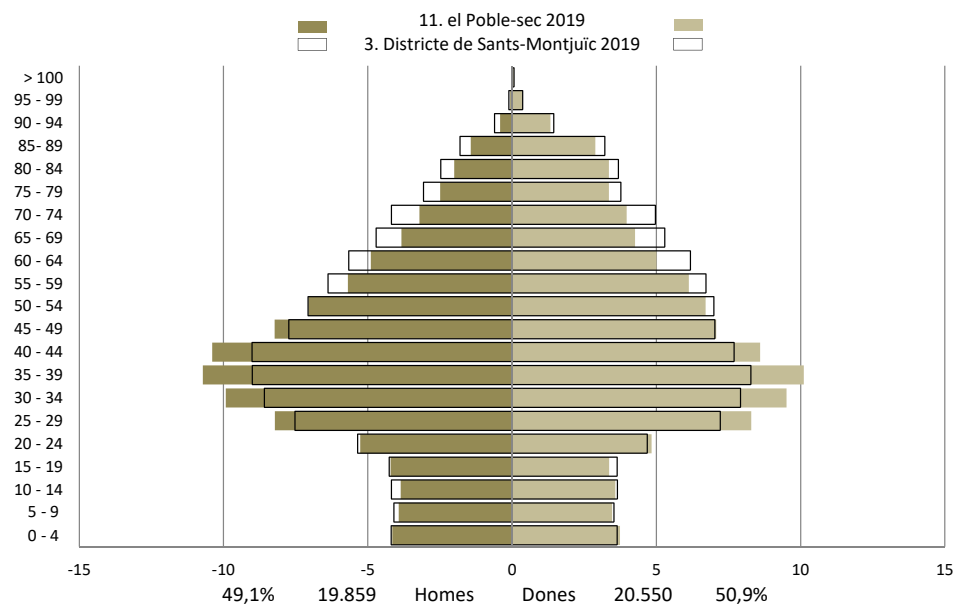
Font: Ajuntament de Barcelona. Departament d'Estadística i Difusió de Dades

Àmbit (ortofoto)
Font: Urbaning

La piràmide d'edat de la població del Poble-sec mostra una estructura en forma d'avel amb una base més estreta a la franja d'edat de 0 a 24 anys tant per homes com per dones, amb un eixamplament entre els 25 i els 40 anys i un decreixement en les edats més grans, en forma d'agulla. Les dones són el grup més nombrós. En detall, la piràmide s'amplia amb les cohorts més nombroses amb la categoria d'adults joves, aproximadament entre 30 i 44 anys d'edat. La proporció de dones sobre el total de la població es manté majoritària (50,9%). De fet, tan sols hi ha lleugerament més homes que dones en les franges infantils de la població (0-19 anys) i entre la de 35 i 44 anys. La distància numèrica a favor de les dones s'eixampla a mesura que augmenta l'edat de la cohort. En el grup de 65 anys en endavant, les dones superen els homes en més d'un 50%.

Per **grups d'edat**, al Poble-sec es manté la població de 0 a 14 anys al voltant d'un 11,4%, de 15 a 24 anys amb el 8,8%, de 25 a 64 anys el 63,2%, i el grup de 65 o més correspon al 16,6%. Per sexes, les dones són pel grup quinquennal més nombroses entre les franges d'edat de 25 a 49 i també de més de 65 anys, sobretot en la franja de 80 anys i més. L'esperança de vida en les dones és més elevada.

Piràmide de població del Poble-sec (2019)

Font: Ajuntament de Barcelona. Departament d'Estadística i Difusió de dades

En aquest sentit, s'observa que les franques d'edat al districte de Sants-Montjuïc i Barcelona són diferents a les del Poble-sec en relació amb la franja d'edat de 25 a 64 anys, que és més reduïda en ambdós casos (59,4% al districte i 57,1% a Barcelona); i la franja de major de 65 anys, que és superior (al districte, 20%, i a la ciutat, 21,3%).

Respecte de la **projecció de població per al 2025**, amb dades del 2015, s'observa que la població augmentarà fins a 42.915 habitants. La tendència en el futur és d'un perfil envellit de població respecte de l'estructura d'edats del 2015, amb un menor pes dels grups d'edat per sota dels 44 anys, i també especialment inferior entre els 0 i els 9 anys.

L'any 2008, el barri de Poble-sec mostrava un gran creixement de població degut a la forta entrada de **població immigrant**. Els principals països d'on provenien eren fonamentalment l'Equador, República Dominicana i el Pakistan. Des del 2001 i fins al 2011, la població ha anat augmentant fins a arribar als 40.704 habitants, i fins avui s'ha estabilitzat amb 40.409 (2019) i ha experimentat un canvi en la procedència de la població estrangera, que passa a ser principalment italiana, pakistanesa i fi-

lipina, per aquest ordre. Per contra, en els darrers cinc anys, el barri ha experimentat una pèrdua de 1.144 habitants. El període amb més pèrdues correspon als anys 2014 i 2015, amb 457 habitants menys, i també entre el 2017 i el 2018, amb 586 habitants menys (-1,4%), segons estadístiques municipals. El 2019, però, torna a augmentar amb 889 persones. S'ha passat de 39.520 (2018) a 40.409 habitants (2019).

L'índex **d'envelliment** permet apreciar els canvis derivats del procés d'envelliment i, com a resultat, posar de manifest els canvis en les demandes socials, especialment en matèria de salut i d'assistència social, i en el sentit de les transferències intergeneracionals. Tot i tenir una població menys envellida que al districte o a la resta de Barcelona, l'índex d'envelliment en les dones del barri és superior al del districte i al de Barcelona.

Per altra banda, l'índex de **sobreenvelliment** permet veure els canvis derivats del procés d'envelliment de la gent molt gran. Al barri del Poble-sec, aquest índex és del 3,3, lleugerament per sota del districte (3,87) i gairebé un punt per sota del de la ciutat de Barcelona (4,15).

La tendència en el futur és d'un perfil envellit de població respecte de l'estructura d'edats del 2015

Centre Cívic el Sortidor, Ludoteca Poble-sec i Casal
Font: Ajuntament de Barcelona

Al Poble-sec hi ha 1.274 **persones majors de 75 anys que viuen soles**, de les quals 1.008 són dones, i 266, homes. Cal assenyalar que hi ha 570 persones de 85 anys o més que viuen soles, i que 5.034 persones són usuàries de la Targeta Rosa.

La solitud es segueix detectant com un problema al barri. Referent a aquesta qüestió, destaca el treball realitzat pel programa Baixem al carrer.

L'índex de la **població infantil** al barri del Poble-sec és de l'11,4%, amb 4.591 habitants de 0 a 14 anys, per sota del districte (11,6%) i de la ciutat (12,5%).

La **nacionalitat de la ciutadania** que configura el barri avui dia ha variat considerablement en relació amb els orígens i la seva creació, ja que les onades migratòries de finals dels anys vint, dels anys seixanta-vuitanta del segle xx fins a la darrera onada migratòria 2001-2008 van suposar, no només per al barri sinó per al conjunt del

districte i la ciutat, un increment del nombre de persones de l'Estat espanyol i, més recentment, de nacionalitat diversa.

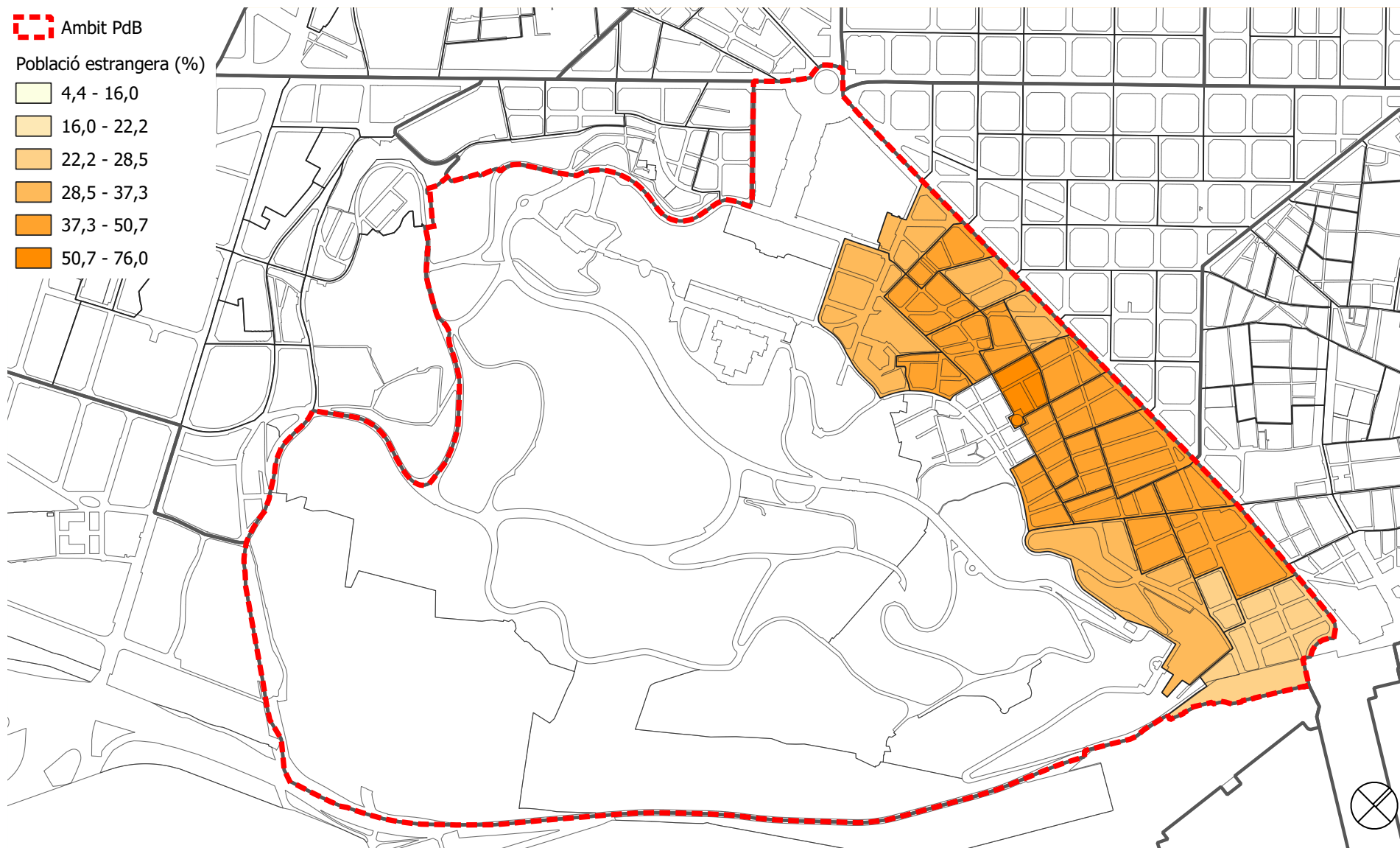
Segons el padró, la població amb **nacionalitat estrangera** al barri del Poble-sec és de 13.472 persones, que suposa el 33,3% del total. Al districte és el 22,3%, mentre que a Barcelona és el 26,3%. Aquesta xifra ha augmentat al barri respecte del 2012 (30,2%) i el 2008 (26%). La població procedent del continent asiàtic és la més nombrosa, amb el 35,1% al barri, 29% al districte i 24,3% a Barcelona ciutat. Hi ha

122 nacionalitats diverses. Les nacionalitats estrangeres amb més presència al barri actualment són la italiana (1.634 habitants), la pakistanesa (1.620 habitants) i la filipina (1.079 habitants).

Pel que fa al **lloc de naixement** al Poble-sec, segons dades del padró de l'any 2019, el 39,7% són nascuts a Barcelona; el 5,1%, a la resta de Catalunya; el 13,5%, a la resta d'Espanya, i el 41,7%, a l'estranger. La població nascuda a l'estranger al districte representa el 29,2% i a Barcelona, el 26,3%.

Població segons lloc de naixement (2019)					
	Nombre d'habitants total	Nombre d'habitants espanyols	Nombre d'habitants estrangers	% d'habitants espanyols	% d'habitants estrangers
el Poble-sec - AEI Parc Montjuïc (1)	40.409	23.549	16.860	58,3%	41,7%
Districte de Sants-Montjuïc	185.450	131.256	54.194	70,8%	29,2%
Barcelona	1.650.358	1.216.512	433.846	73,7%	26,3%

Font: Ajuntament de Barcelona. Departament d'Estadística i Difusió de Dades

Plànol de població estrangera per secció censal
Font: Urbaning

Bloc 2 >

6 | Anàlisi

6.1 | Educació i salut pública

6.1.1 | Nivell formatiu

El barri del Poble-sec es caracteritza per tenir uns nivells d'estudis per sexes bastant equilibrat. Per nivell formatiu: el 2,3% no té estudis, el 45% té estudis obligatoris, el 22,7% té estudis de batxillerat superior o CFGM, i el 28,4% en té universitaris, una millora respecte de l'any 2012 (20,2%). Per sexes, hi ha més dones sense estudis a primària (27,2%) que homes (24,1%). Per contra, hi ha més dones que tenen estudis universitaris (29,5%) que homes (24,5%).

Les dades disponibles pel Districte de Sants-Montjuïc mostren com l'índex d'absentisme escolar és molt més alt respecte del total de la ciutat i com la taxa de graduació a 4t d'ESO és lleugerament inferior.

Nivell formatiu de la població major de 16 anys (2019)

	Sense estudis	Estudis obligatoris	Batxillerat superior / CFGM	Estudis univers. / CFGS
el Poble-sec - AEI Parc Montjuïc (I)	2,3%	45,0%	22,7%	28,4%
Districte de Sants-Montjuïc	2,5%	44,1%	24,1%	27,5%
Barcelona	2,3%	37,9%	25,1%	32,8%

Font: Ajuntament de Barcelona. Departament d'Estadística i Difusió de Dades

Les dades disponibles pel Districte de Sants-Montjuïc mostren com l'índex d'absentisme escolar és molt més alt respecte del total de la ciutat

Foto aèria del Poble-sec
Font: Ajuntament de Barcelona

6 | Anàlisi

6.1 | Educació i salut pública

6.1.2 | Equipaments educatius

Pel que fa als **equipaments educatius públics** de caràcter formal hi ha una gran diversitat de centres. Existeixen tres escoles bressol; cinc centres d'educació infantil i primària; cinc instituts o centres d'educació secundària obligatòria (ESO) i postobligatòria (batxillerat i cicles formatius); l'Institut del Teatre de l'Escola d'Ensenyament Secundari i Artístic/Conservatori Professional de Dansa (EESA/CPD), i dues escoles superiors, una d'art dramàtic (ESAD) i l'altra, de dansa (CSD). A més, del grau d'estudis superiors universitaris en Ciències de l'Activitat Física i l'Esport dins el parc de la muntanya de Montjuïc.

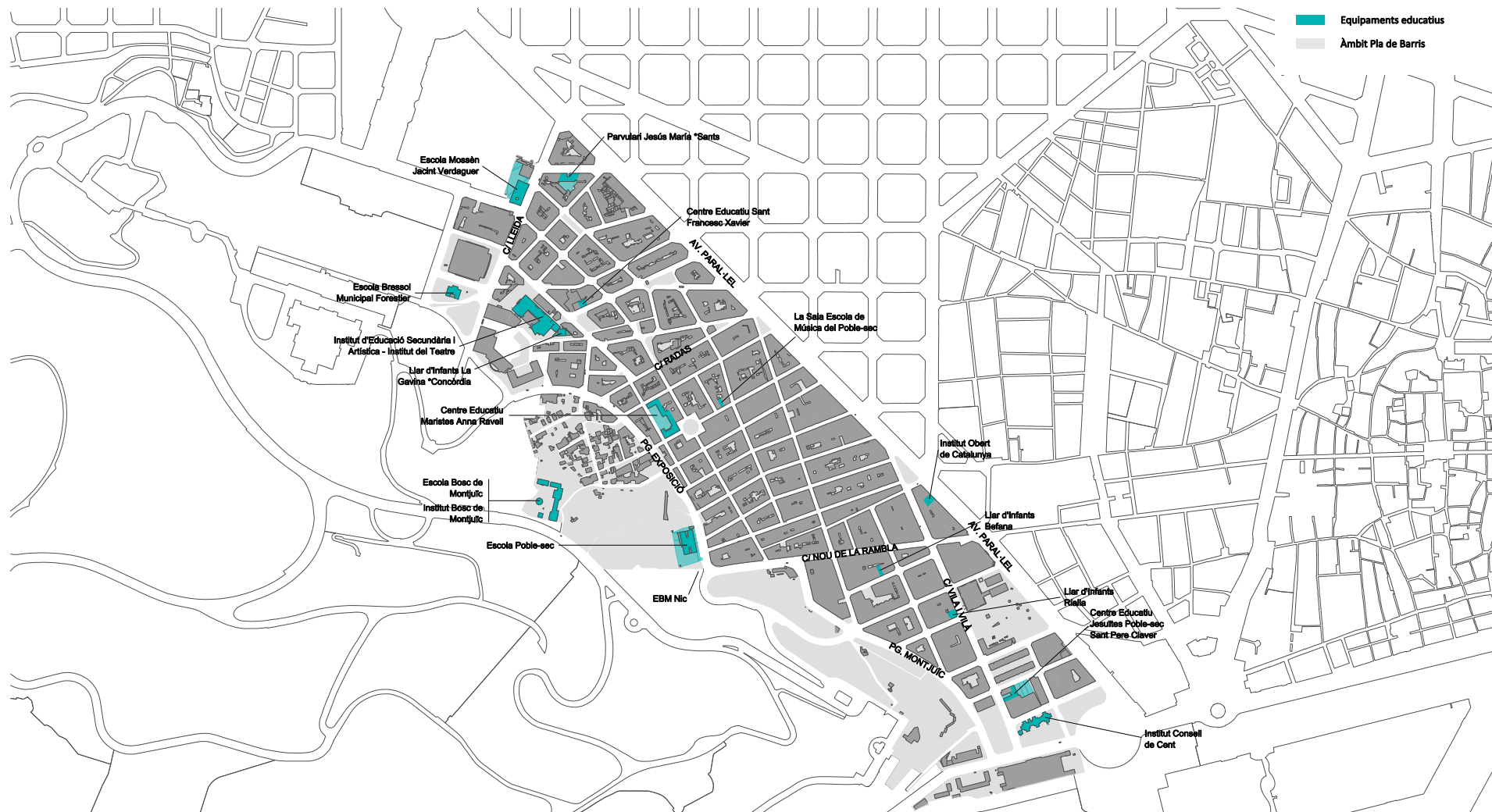
D'altra banda, hi ha un total de nou **equipaments concertats i/o privats**: dues llars d'infants; tres escoles infantil, primària i secundària (obligatòria i postobligatòria); una escola d'educació especial; un centre gremial-professional, i dos centres d'ensenyament musical i dansa.

A més, al barri hi ha una **gran quantitat d'entitats i associacions lligades a la cultura, la salut comunitària i l'educació** des d'ensenyaments musicals, la fotografia, dansa, així com molts d'altres com l'Associ-

ció Sociocultural La Formiga, Ol'Green, Escacs Comtal Club, Geganters i Grallers del Poble-sec, Tabalers del Poble-sec, el Centre Cultural Tomàs Tortajada, Coralines, l'Orquestra de corda d'adults, l'Asociación Cultural y Social Arte Culinario de Honduras y Amigos en Cataluña, l'Associació Lisarte, l'Associació Susoespai, l'Associació Músics Amateurs, l'Associació Berregynya (Ucraïna), les Aules Universitàries de la Gent Gran Barcelona, el Club Petanca Poble-sec, el Consell de Cultura Popular i Tradicional del Poble-sec, Diables del Poble-sec, Do D'Acords (Orquestra Infantil i Juvenil Poble-sec - Integrasons), la Fundació Sant Pere Claver - Residència Tres Pins, Arrels Fundació - Llar Pere Barnés, Programa innovador d'Arrels, Dones i Repercussió, Fundació Privada Artesà, Gralles dels Castellans, Gralles i Tabals del Poble-sec, SC els Moderns del Poble-sec, Somsò Batucada transfeminista i Violinben Club. A més de la Cor Llevant, la Fuga (Escola de Fotografia de Barcelona), l'Associació Cultural Marabal i La Sala. Escola de Música del Poble-sec, entre d'altres.

No hi ha dèficit de places en educació infantil, primària ni secundària, però sí en els cicles formatius, perquè no hi ha cap centre públic a deu anys vista per a les 429 places potencials que manquen.

Al barri no hi ha dèficit de places en educació infantil, primària ni secundària, però sí en els cicles formatius

Plànol d'equipaments educatius
Font: Urbaning

6 | Anàlisi

6.1 | Educació i salut pública

6.1.3 | Escletxa digital

A més dels indicadors socials convencionals, és important tenir en compte la variable de l'escletxa digital, que permet la valoració de la modernització de les persones i les llars (a partir de l'**informe L'escletxa digital a la ciutat de Barcelona**, elaborat per Mobile World Capital Barcelona, el febrer de 2016). Aquest indicador permet observar l'evolució de l'ús de les tecnologies de la informació i la comunicació (TIC). L'informe indica que **al barri del Poble-sec hi ha un 74,2% de les llars amb connexió a internet**, de les quals un 39,6 % té ADSL i un 51,1 %, fibra òptica. Només el 75,8% disposa de *smartphone*. Per la seva banda, Barcelona té un 82,9 % de llars connectades. El 15,6% no es pot permetre la connexió i a un 46,9 % no li cal, no en fa servir. En aquests barris, el perfil de l'usuari que més utilitza internet l'encapçala amb un 69% la franja d'edat d'entre 25 a 45 anys, i un 42,7 % fa servir internet a través del mòbil o la tauleta.

Sants-Montjuïc és el tercer districte de la ciutat amb menys llars connectades a internet, amb només un 77,6%, quan la mitjana de Barcelona arriba al 82,9%. Només el 82,7% disposa de telèfon mòbil intel·ligent, mentre que a la ciutat és del 84,6%. El Districte, per contribuir a revertir aquesta situació, ofereix accions d'alfabetització digital a l'Antena Cibernàrium, amb altres accions a mida per arribar amb més intensitat a aquests o altres col·lectius vulnerables a l'escletxa digital.

Situació d'excepcionalitat per la Covid-19

Des de la Xarxa de Suport Mutu del Poble-sec s'ha impulsat la campanya "**Cap nen o nena sense ordinador**". Les escoles del barri són les encarregades de rebre les donacions de dispositius electrònics (portàtils, pantalles, auriculars, impressores...) i posteriorment distribuir-los als alumnes

que més ho necessiten. Abans d'arribar a les escoles, un grup de voluntaris de la xarxa neteja els aparells i els reinstal·la. El tancament de les escoles a causa de la pandèmia del coronavirus ha fet més evident que mai la situació d'aquells alumnes que pateixen l'escletxa digital. Hi ha uns 360 alumnes en edat escolar, que representen el 30% dels nens del barri, que no tenien el material necessari. La xarxa veïnal alerta que hi ha una cinquantena de nens que no tenen connexió a internet a casa seva, cosa que dificulta molt més la seva capacitat de poder seguir l'escola a distància. Un altre dels objectius és fer créixer la campanya perquè arribi més enllà del Poble-sec i establir una coordinació amb les xarxes de suport d'altres barris.

Hi ha uns 360 alumnes en edat escolar, que representen el 30% dels nens del barri, que no tenien el material digital necessari

Habitatges al barri del Poble-sec
Font: Ajuntament de Barcelona

6 | Anàlisi

6.1 | Educació i salut pública

6.1.4 | Salut

Pel que fa l'atenció primària de salut, el barri del Poble-sec es troba dividit entre les **àrees bàsiques de salut (ABS) 3A i 3B**, donat que la delimitació de les ABS no segueix la delimitació territorial dels barris. Així, la població de la meitat del barri que correspon al ABS 3A és atesa per l'equip d'atenció primària (EAP) Poble-sec del CAP Les Hortes; mentre que la meitat del barri corresponent a l'ABS 3B és atesa per l'EAP Poble-sec del CAP Manso. Ambdós equipaments formen part de la xarxa de salut pública, sent gestionat el CAP Les Hortes per l'entitat EAP Poble-sec S.L.P., i el CAP Manso per l'Institut Català de la Salut.

Els **centres d'urgències d'atenció primària (CUAP)** estan situats fora del barri, destacant: CUAP Manso, Centre d'Atenció Pediàtrica Integral (CAPI) i Hospital Clínic Provincial de Barcelona.

Al barri s'ubica també la seu de l'entitat privada Sant Pere Claver-Fundació Sanitària on, entre d'altres serveis, es troba el Centre de Salut Mental d'Adults (CSMA) Montjuïc, que ofereix atenció especialitzada a la salut mental i d'assistència psiquiàtrica a persones més grans de 18 anys.

Pel que fa la salut mental, recentment ha aterrat al barri el servei **Konsulta'm**, emmarcat en les estratègies del Pla de Salut Mental de Barcelona 2016-2022. Es tracta d'un servei de suport psicològic dirigit a adolescents i joves per detectar i atendre de forma preventiva el patiment psicològic i els problemes de salut mental de la joventut.

Diagnòstics de salut del Poble-sec. Des del 2007, des de l'Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB) es desenvolupa l'estratègia de salut comunitària "Barcelona Salut als Barris". Aquesta estratègia s'inscriu dintre de les iniciatives de governança i lideratge en salut de l'Ajuntament de Barcelona que promou la col·laboració i aliances estratègiques de diversos actors municipals, societat civil, entitats i agents socials.

Barcelona Salut als barris es va iniciar al Poble-sec el 2008, on es va integrar a la comissió de salut comunitària. Aquell any es va dur a terme un procés de diagnòstic on els problemes de salut prioritzats per les persones que vivien i treballaven al barri del Poble-sec van ser: 1) salut mental dels adults; 2) autonomia en gent gran; 3) obesitat i sedentarisme en la infància, i 4) consum de drogues en adolescents i joves.

**“Barcelona, Salut als barris”
es va iniciar al Poble-sec
el 2008 i es va dur a terme
un procés de diagnòstic
dels problemes de salut
prioritzats**

Al barri han anat sorgint projectes que han donat resposta a aquestes problemàtiques. Seria el cas del **Baixem al Carrer** de la Coordinadora d'Entitats del Poble-sec, projecte que ofereix sortides de casa a les persones grans que no poden sortir per si soles i estan aïllades; o l'**Equilibradament**, impulsat per la comissió de salut del Pla Comunitari, i que consistia en l'organització d'un seguit de tallers d'intercanvi per fomentar el benestar emocional.

A finals de l'any 2017, l'ASPB va tornar a fer un **diagnòstic**, en col·laboració amb tots els agents de la comissió de salut del Pla Comunitari, per tal d'actualitzar les preocupacions referents a la salut de la població del barri. En aquesta ocasió els problemes prioritzats varen ser: els efectes de la pressió immobiliària i l'encariment del lloguer, l'efecte de la crisi a la salut mental, l'atur, la precarietat laboral i la manca d'expectatives, especialment dels i les joves o famílies amb pocs recursos, i el canvi de l'espai físic dels carrers, amb una massificació de bars i la pèrdua del comerç de proximitat.

Segons les dades analitzades en el dar-

rer diagnòstic, l'esperança de vida (2013-2017) al Poble-sec és de 83,3 anys: 79,4 per als homes i 86,8 per a les dones, per sota del districte (84,3) i la ciutat (84,3). En els darrers 16 anys, l'esperança de vida al Poble-sec ha augmentat 5,2 anys respecte del 2001 (78,1).

La **taxa de natalitat** al barri del Poble-sec és de 8,50%, una mica superior al districte i la ciutat (8%). Destaca la major **natalitat entre les adolescents** de 15 a 19 anys (3,4%) en relació amb la que es produeix a la ciutat (1,8%). En canvi, els resultats de l'embaràs del Poble-sec (baix pes en néixer, prematuritat i mortalitat perinatal) són similars als de la ciutat. La taxa específica de **fecunditat en mares de 15-19 anys** al Poble-sec és del 4,2%, per sota de la ciutat (5,5%). Cal assenyalar que aquestes dades fa deu anys eren totalment diferents, amb el 12,8% per al Poble-sec i el 8,6% per a la ciutat.

El creixement vegetatiu és negatiu, ja que hi ha més defuncions que naixements. Mentre que la taxa de natalitat del Poble-sec és del 8,5%, la **taxa de mortalitat** és del 9%, per sota de la del districte (9,7%) i de la de Barcelona(9,4%).

L'any 2018, al barri del Poble-Sec destaca la taxa d'incidència de **malalties de declaració obligatòria** (MDO) tant en homes (346,9) com en dones (69,5), molt per sobre del total del districte (239,2 en homes i 67,7 en dones) i de Barcelona (234,3 en homes i 63,1 en dones). La taxa d'incidència de tuberculosi i de VIH és molt superior a la del districte i la de la ciutat.

El Poble-sec, especialment la zona sud del barri, ha estat i és una zona de **consum de drogues**, on s'afegeixen els problemes de sensellarisme. La **taxa de consum de drogues** al barri és de 147,5, triplica la del districte, i és set vegades superior a la de la ciutat. El barri duplica el nombre d'urgències hospitalàries per drogues al districte.

Des dels serveis de **salut mental** es detecten casos en dones que tenen problemes familiars o econòmics. Manifesten tristesa, ansietat, problemes per dormir i d'alimentació. Els professionals del CAP destaquen que gran part de la seva consulta diària es centra en malestars de la vida quotidiana. Malgrat tot, generalment es té la sensació que s'ha millorat i que s'han posat més serveis.

Situació d'excepcionalitat per la Covid-19

L'emergència sanitària i social ha plantejat un nou panorama de salut pública. S'ha visualitzat més la desigualtat social amb les dificultats d'atenció i seguiment a l'escolarització, els aprenentatges de les famílies als fills, l'esclatxa digital de moltes famílies que ha dificultat un seguiment uniforme de l'escolarització online, l'impacte desigual en la salut que ha afectat principalment les persones grans, i els col·lectius amb majors índexs de vulnerabilitat, els quals han viscut un empitjorament en les condicions de vida.

La situació actual suposa un repte enorme per a totes les famílies amb nens/es i adolescents. A Barcelona hi viuen 245.000 infants i adolescents (5.185 de 0-16 anys al Poble-sec) que, com les seves famílies, s'han hagut d'adaptar a l'emergència sanitària i als seus requeriments.

A l'informe **Els alumnes de la ciutat de**

Barcelona en situació de vulnerabilitat durant el confinament per la Covid-19

fet pel Consorci d'Educació de Barcelona, es conclou que la gran majoria dels alumnes objecte d'estudi té origen estranger, resideix als districtes menys benestants de la ciutat i està matriculat a centres públics. L'alumnat del Poble-sec és dintre d'aquest supòsit.

Les conseqüències pel que fa a la salut pública de la crisi de la Covid-19 respecte de l'educació i salut lligades a les incerteses respecte del futur poden afectar la salut emocional i mental. Molts infants, adolescents i joves, així com persones amb patologies mèdiques, viuen **moments d'angoixa, de por o de soledat**. Davant d'aquesta situació, l'Ajuntament ha posat en marxa per abordar el patiment psicològic el **Pla de Xoc de Salut Mental** derivat de la Covid-19 del Servei de suport psicològic dirigit a adolescents i joves per detectar i atendre de forma preventiva el patiment psicològic i els problemes de salut mental de la joventut.

Les conseqüències pel que fa a la salut pública de la crisi de la Covid-19 respecte de l'educació i salut lligades a les incerteses respecte del futur poden afectar la salut emocional i mental

Jardins de les Tres Xemeneies
Font: Ajuntament de Barcelona

6 | Anàlisi

6.2 | Drets socials, equitat de gènere i acció comunitària

6.2.1 | Teixit associatiu

El barri del Poble-sec des de sempre s'ha determinat per tenir una tradició social molt arrelada, vinculada als moviments socials. Inicialment el fet que la població que hi residia fos molt homogènia (classe obrera) va donar peu a una estructura familiar i veïnal força cohesionada amb un moviment associacionista fort i un nivell de participació més o menys elevat. El 1972 es va legalitzar l'Associació de Veïns del Poble-sec, que aglutina la lluita del barri per la democràcia. Així, l'Associació va assumir el pes de totes les reivindicacions del barri, com el Mercat de les Flors, que es convertí en un ateneu popular, i la creació de la Biblioteca Francesc Boix. Alhora també hi ha l'Associació de Veïns i Comerciants de la França Xica, amb uns orígens anteriors i molt diferents; fet que, lògicament, també marca el seu tarannà.

La majoria d'aquestes associacions de veïns van sorgir els anys setanta, a les acaballes del franquisme. Aquests primers socis són la majoria dels que avui en dia segueixen formant part de les associacions de veïns del Poble-sec i, per tant, es tracta en general de persones més aviat grans que veuen com ha canviat el barri durant tots

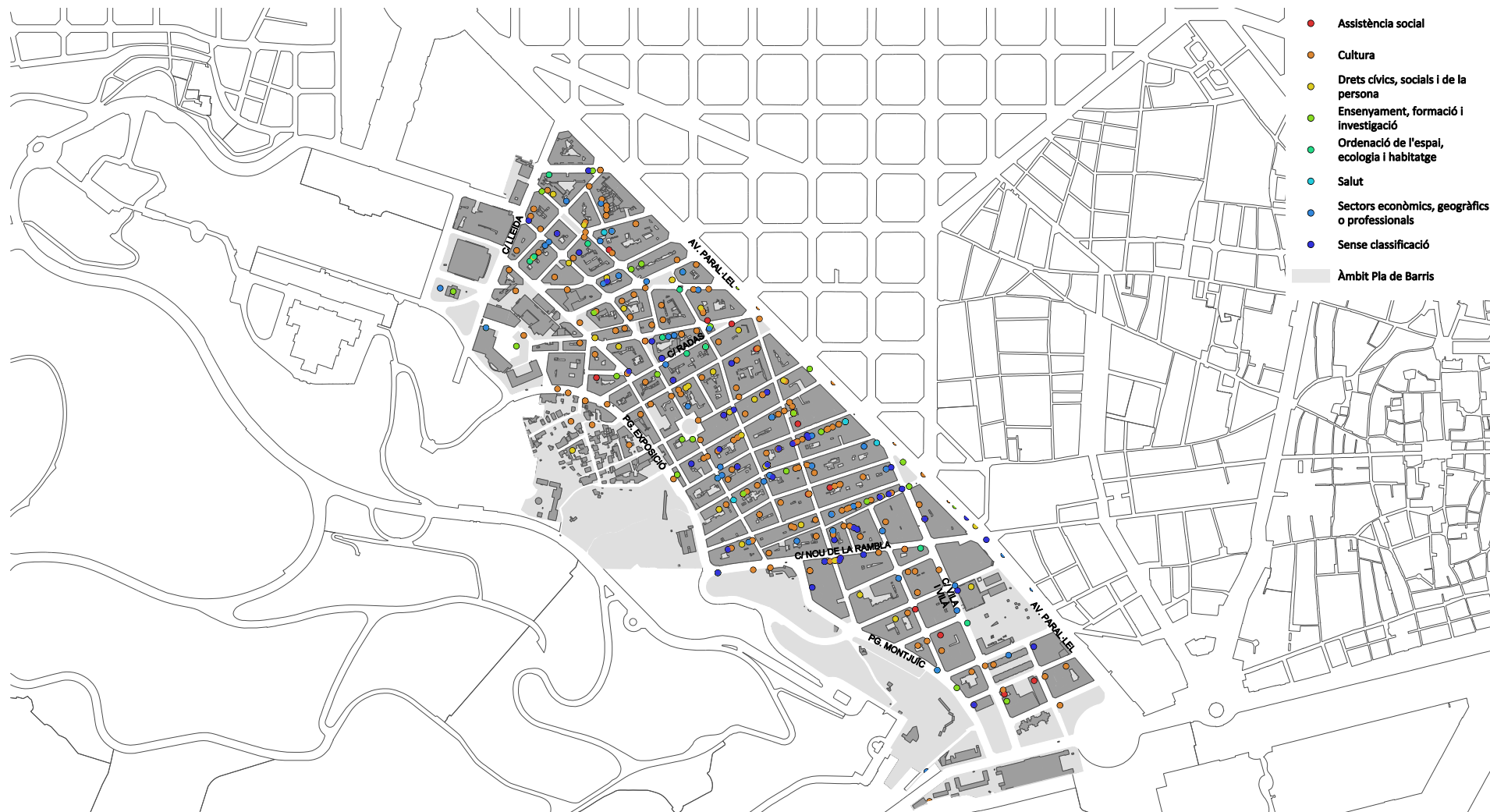
aquests anys, però que segueixen reivindicant diferents accions. Hi ha hagut noves incorporacions puntuals de gent més jove implicada, però en general la mitjana d'edat és de 60-65 anys.

El Poble-sec és el barri que té més associacions del districte. L'any 2020 hi ha comptabilitzades **169 associacions, entitats i/o fundacions d'una gran diversitat i tipologia:** culturals, veïnals, d'educació-formació, d'economia social, de gremis professionals i d'altres temes diversos (folkloriques, religioses, gastronòmiques). La majoria d'entitats del barri estan agrupades dins la **Coordinadora d'Entitats del Poble-sec (1989) amb 111 entitats.**

Destaquen entitats veïnals i comerciants al barri, que són la Unió d'Associacions de Veïns del Poble-sec (2007), l'Associació de Veïns del Poble-sec (1970-72), l'Associació de Veïns de la Plaça de les Navas (2012), l'Associació de Veïns de la Satalia (1971), l'entitat Amics de la Plaça de Santa Madrona (1992), l'Associació de Comerciants i Veïns de la França Xica (1978), l'Associació de Comerciants Poble-sec Paral·lel (1991).

Parc de Montjuïc al Poble-sec
Font: Ajuntament de Barcelona

Plànol de la xarxa associativa
Font: Urbaning

6 | Anàlisi

6.2 | Drets socials, equitat de gènere i acció comunitària

6.2.2 | Serveis socials

Els **equipaments públics de serveis socials** del Poble-Sec són el centre de serveis socials (CSS), els menjadors socials, els centres d'inclusió social i els equips d'atenció a la infància i a l'adolescència (EAIA). A més, n'hi ha de caràcter concertat i/o privat com llars, tallers terapèutics i Càritas.

Destaquen el Centre de Serveis Socials Poble-Sec, l'Equipament Integral Poble-sec, el Servei d'Atenció a Immigrants, Emigrants i Refugiats (SAIER), l'Equip Central d'Atenció a la Infància i Adolescència de Barcelona (DGAIA/EAIA), menjadors socials, el Centre Residencial d'Inclusió Creu dels Molers, l'Associació de Serveis de Suport Bona Voluntat en Acció, la Arrels Fundació, Càritas Poble-sec i l'Associació Sociocultural La Formiga.

Al barri del Poble-sec, la demanda d'atenció als centres de serveis socials és més elevada que en d'altres barris del districte. Representa el 45,8% amb un total d'atencions de

5.779 usuaris. **El total de persones ateses amb almenys una activitat directa individual, familiar o col·lectiva, és de 3.033**, el 29,1% del total del districte. El districte representa el 13% de la ciutat. Així mateix, la suma total d'activitats d'atenció directa realitzades al CSS (UPA + USTAC) és de 6.110 atesos. En aquest sentit, destaca el projecte RADARS, iniciat per Serveis Socials.

Dins l'acció comunitària, cal assenyalar el treball que realitza el Pla Comunitari de Poble-sec que fomenta la implicació de tots els agents del barri, tant dels serveis públics i entitats, com del propi veïnat, en espais de treball participatius i oberts a tothom. L'equip tècnic del Pla Comunitari, gestionat per CooperaSec (2020-2021), impulsa projectes de salut comunitària a la vegada que faciliten la participació amb respecte, garantint l'horitzontalitat i l'empoderament veïnal a l'hora de fer propostes i prendre decisions.

Centre Socioeducatiu del Poble-sec (Fundació Pere Tarrés)
Font: Ajuntament de Barcelona

6.2.3 | Convivència

El Poble-sec presenta un elevat nombre d'incidències tant d'activitats molestes a l'espai públic com en la convivència veïnal. Tots els tipus d'incidències tenen una tendència a l'alça. A més, **és el barri del districte amb més trucades per molèsties per soroll, amb el 23 %**. Les queixes es concentren a la zona de Vila i Vilà (oci nocturn, discoteques i teatres).

Els informes del **Servei de Gestió de Conflictes** (SGC) mostren problemes als jardins de les Tres Xemeneies i de Walter Benjamín amb grups de persones en situació de vulnerabilitat. Els trams calents a l'espai públic actuals de més importància, segons la Taula de Policia Administrativa, són, entre d'altres, el parc de les Tres Xemeneies amb persones sense sostre, botelló i grafitis amb un ús intensiu; el Mirador del Poble-sec amb presència de drogues, sensesostre i botelló; o els Jardins de Walter Benjamín, per la presència de persones sense sostre i consum de drogues. Pel que fa a **la seguretat**, les infraccions penals al barri són elevades però sostingudes des del 2019. Segons l'enquesta de victimització, el Poble-sec és el sisè barri de la ciutat, amb un 2,8% de les persones enquestades que han estat víctimes de fets delictius. En conjunt, al barri hi ha bona convivència i seguretat, però hi ha punts calents nocturns.

Hi ha diverses iniciatives per millorar la convivència, entre les quals cal destacar Càritas Poble-sec, el Pla de desenvolupament comunitari del Poble-sec, el Pla d'acollida Poble-sec per a tothom, o el Pla de dinamització del comerç del Paral·lel (2019), entre d'altres.

Amb el suport del Programa Interculturalitat de l'Ajuntament de Barcelona i en seguit per part del districte hi ha el projecte **Totes fem xarxa**, a les escoles de públiques Poble-sec i Jacint Verdaguer de mediació intercultural, per promoure la participació de les famílies en els projectes de les escoles i de suport a les ampes i afaes.

En un altre ordre, un dels objectius del Pla de mobilitat urbana (2019-2024) és assolir la convivència a la via pública dels diferents usuaris i modes de transport. A tall d'exemple, constatem que els portals d'Incidències, Reclamacions i Suggestiments (IRIS) han augmentat en tots els àmbits, excepte la recollida de brossa. És el barri del districte amb més volum en el portal d'IRIS des de dispositius mòbils.

El Poble-sec presenta un elevat nombre d'incidències tant d'activitats molestes a l'espai públic com en la convivència veïnal

6 | Anàlisi

6.2 | Drets socials, equitat de gènere i acció comunitària

6.2.4 | Equipaments

El Poble-sec és un barri dinàmic, en contínua transformació urbana i amb una important activitat veïnal. La necessitat de tenir equipaments en el barri i per al barri és un tema que el veïnat, les entitats i els col·lectius del Poble-sec han expressat des de sempre. Cal veure tots els apartats per tipologies dels equipaments del Poble-sec.

A nivell sanitari, pel que fa l'atenció primària de salut, el barri del Poble-sec es troba dividit entre les àrees bàsiques de salut (ABS) 3A i 3B, donat que la delimitació de les ABS no segueix la delimitació territorial dels barris. Així, la població de la meitat del barri que correspon al ABS 3A és atesa per l'equip d'atenció primària (EAP) Poble-sec del CAP Les Hortes; mentre que la meitat del barri corresponent a l'ABS 3B és atesa per l'EAP Poble-sec del CAP Manso. Ambdós equipaments formen part de la xarxa de salut pública, sent gestionat el CAP Les Hortes per l'entitat EAP Poble-sec S.L.P., i el CAP Manso per l'Institut Català de la Salut.

Els centres d'urgències d'atenció primària (CUAP) estan situats fora del barri, destacant: CUAP Manso, Centre d'Atenció Pediàtrica Integral (CAPI) i Hospital Clínic Provincial de Barcelona.

Al barri s'ubica també la seu de l'entitat privada Sant Pere Claver-Fundació Sanitària on, entre d'altres serveis, es troba el Centre de Salut Mental d'Adults (CSMA) Montjuïc, que ofereix atenció especialitzada a la salut mental i d'assistència psiquiàtrica a persones més grans de 18 anys.

Al barri del Poble-sec hi ha una gran diversitat **d'equipaments per a persones amb discapacitat** física, sensorial, mental-intel·lectual, trastorn de conducta, etc., que informen, orienten i ocupen la inserció sociolaboral. Són el CAD Paral·lel de Valoració d'Adults, el Servei Ocupacional d'Inserció (SOI) de la Generalitat i el Centre Especial de Treball Artesà Racó x Racó – Fundació privada Artesà per la integració Socio-laboral.

Hi ha equipaments públics per a persones amb discapacitat fora del barri, com la Residència Tres Pins, la Llar Residència Montjuïc, el Centre Integral Montjuïc CIM - Fundació Aspace, el Centre Pilot Arcàngel Sant Gabriel, o el Taller d'Artesania Artesà. En aquest àmbit, també se n'incorporen de privats, com ara la Fundació Pisco-Art de Catalunya.

A banda, el districte de Sants-Montjuïc compta amb el centre My Life de capaciació per a joves i adults (de 16 a 45 anys), que fomenta l'autonomia i aprenentatge d'habilitats per viure amb major independència, promou la integració social de persones amb discapacitat intel·lectual o malaltia mental.

Al barri hi ha **serveis per a la informació i atenció a les dones**. L'equipament més proper correspon a l'Institut Català de les Dones, al barri del Raval. Així mateix, el Casal Concòrdia disposa d'una assessoria jurídica i psicològica per a dones. També hi ha Punt d'Informació i Atenció a les Dones tant a Sants com a Ciutat Vella (PIAD). Si bé el barri del Poble-sec no disposa de cap centre d'urgències, a nivell de districte hi ha oferta privada que de forma ocasional ofereix places amb aquest tipus de característiques que complementa els centres d'acolliment residencial que hi ha a nivell de ciutat.

Els equipaments públics per a la infància existents al Poble-sec correspon a la **Ludoteca Poble-sec**. A més, hi ha un equipament privat: **el Centre Socioeducatiu Poble-sec** gestionat per la Fundació Pere Tarrés.

El barri és ric en patrimoni històric, artístic, cultural i industrial. Museus de renom internacional i diversitat de teatres de la ciutat són al Poble-sec

Els equipaments públics existents per als joves al Poble-sec són **l'Espai d'Adolescents 12@16 i Tarda Jove del Districte**. A banda, existeix l'Espai de la Infància-Casal Concòrdia de la Coordinadora d'Entitats del Poble-sec. A més, el barri té com a Punt d'Informació Juvenil de referència el PIJ Paral·lel. Quant a lleure, també existeix l'Espai Xerínola i l'Agrupament Escolta Baden Powell. El Centre Residencial d'Acció Educativa CRAE és una residència urbana que atén i acull temporalment noies adolescents tutelades per la DGAI que pateixen problemàtiques familiars i socioeducatives. També hi ha el Centre Residencial d'Acció educativa CRAE CODAI, que és un centre per a nois.

Al barri del Poble-sec hi han diversos **equipaments per a la gent gran**: el Casal Municipal de Gent Gran del Poble-sec -del Sortidor-, la Casa del Mar (seu de l'Associació de Pensionistes i Jubilats Casa del Mar; de l'Institut Social de la Marina), el Casal de l'Associació de Gent Gran de l'Espai Santa Madrona-Espai Caixa, el Centre Tomàs Tortajada (grup de pensionistes de l'Associació de Veïns de Barcelona) i el Cau del Jubilats, dels Bombers de Barcelona. A més, hi ha una residència assis-

tida i centre de dia concertada del Pare Batllori (gestionada per la Fundació Vella Terra).

El barri és ric en **patrimoni històric, artístic, cultural i industrial**. Museus de renom internacional i diversitat de teatres de la ciutat són al Poble-sec. El Paral·lel i tota la seva història vinculada a l'oci popular, el cabaret i la faràndula, el passat industrial i cooperatiu del Poble-sec, les lluites obres o l'empremta de l'Exposició del 1929 a Montjuïc configuren aquest patrimoni. El barri disposa de tres museus: el Centre d'Interpretació Històrica. Refugi 307, el Museu de la Guàrdia Urbana i l'Espai Bombers - Parc de la Prevenció. A més hi ha la Biblioteca Francesc Boix, el Centre Cívic El Sortidor i el Centre Cultural Albareda.

També compta amb tres teatres públics: el Mercat de les Flors (1983), el Teatre Grec i el Teatre Lliure; i amb deu de privats: el Teatre Apolo (1901), el Teatre Victòria (1905), el Teatre El Molino (1898), la Fundació El Molino. FEM (2009), el Teatre Condal (1903), Espai La Barranco, Sala Hiroshima, DAU al sec Arts Escèniques i La Tinta Associació Cultural.

També hi ha 22 **centres de culte religiosos**, amb quatre comunitats de parròquies cristianes catòliques com una unitat pastoral formada per les parròquies de Santa Madrona, Sant Salvador d'Horta, Sant Pere Claver i la Mare de Déu de Lourdes i diverses entitats lligades al món cristià. A més hi ha diversos llocs de culte religiosos evangèlics, un centre hinduista bengalí i un centre islàmic.

El Poble-sec té pocs **equipaments esportius** de barri, tant públics com privats. Destaquen la Pista Poliesportiva Municipal les Tres Xemeneies, el Camp Municipal de Futbol de la Satalia i els tres clubs: Club Esportiu APA Poble-sec (1989), la Unió Esportiva Poble-sec (1928) i el club esportiu de futbol sala Terra Negra, dins de l'IES Consell de Cent. També cal destacar les següents instal·lacions esportives a l'aire lliure: **les tres pistes municipals de Petanca**; la del Poble-sec, ubicada al parc de les Tres Xemeneies; la dels Jardins del Mirador del Poble-sec, al passeig de Montjuïc, 25, i la de la plaça de Margarita Xirgú. Les taules de ping-pong situades als Jardins de les Tres Xemeneies i als Jardins de Fabià Puigserver, a tocar l'Institut del Teatre.

Llistat d'equipaments:

Equipaments del Poble-sec**Equipaments administratius i de proveïment**

1 Punt Verd de Barri - Poble-sec

Equipaments culturals i cívics

2 Centre Cultural Albareda

3 Centre de Documentació i Museu de les Arts Escèniques (MAE)

4 Centre d'Interpretació Històrica. Refugi 307

5 Biblioteca Poble-sec - Francesc Boix

6 Centre Cívic el Sortidor

7 Ludoteca Poble-sec

8 Espai per la Infància - Casal Concòrdia

9 Centre Socioeducatiu Poble-sec

10 Espai Jove 12@16

11 Casal Concòrdia

12 Mercat de les Flors

13 Teatre Lliure de Montjuïc

14 Espai Bombers Parc de la Prevenició

15 Museu de la Guàrdia Urbana

16 Teatre Apolo

17 Teatre Victòria

18 El Molino

19 Teatre Condal

20 Teatre la Vilella

21 La Piconera

22 Sala Hiroshima

23 Casal de Gent Gran del Poble-sec

24 Casal de Gent Gran Casa del Mar

Equipaments socials i d'atenció a les persones

25 Centre de Serveis Socials Poble-sec

26 Equipament Integral Poble-sec Edifici Tomàs Tortejada

27 Menjador Social del Paral·lel

28 Centre Residencial d'Inclusió Creu dels Molers

29 Serveis de Suport Bona Voluntat en Acció

30 Llar Pere Barnés

31 Taller terapèutic de recuperació d'habilitats-Fundació Arrels

32 Caritas Poble-sec

33 Cad Paral·lel de valoració d'adults

34 Centre Ocupacional Fundació Artesà

35 Servei Ocupacional d'Inserció (SOI)

36 Centre Especial de Treball Fundació Artesà "Racó x Racó"

37 Llar Residència Artesà

38 Llar Residència Montjuïc

Equipaments sanitaris i assistencials

39 Fundació Hospital Sant Pere Claver

40 CAP Les Hortes

41 Residències i centres de dia del Pare Batllori

Equipaments educatius

42 Institut Consell de Cent

43 Centre Educatiu Jesuïtes Poble-sec Sant Pere Claver

44 Llar d'Infants Rialla

45 Llar d'Infants Befana

46 Institut Obert de Catalunya

47 Centre Educatiu Maristes Anna Ravell

48 Escola Bressol Municipal Nic

49 Escola Poble-sec

50 Centre Educatiu Sant Francesc Xavier

51 Llar d'Infants La Gavina Concòrdia

52 EESA / CPD Institut del Teatre

53 Escola Superior d'Art Dramàtic Institut del Teatre

54 Conservatori Superior de Dansa Institut del Teatre

55 Institut del Teatre

56 La Sala Escola de Música del Poble-sec

57 Parvulari Jesús Maria

58 Escola Mossèn Jacint Verdaguer

59 Escola Bressol Municipal Forestier

60 Escola Bosc de Montjuïc

61 Institut Bosc de Montjuïc

Equipaments esportius

62 Pistes Municipals de Petanca Mirador del Poble-sec

63 Taules de ping-pong Jardins de les Tres Xemeneies

64 Pistes Municipals de Petanca Palaudàries

65 Pista Poliesportiva Les Tres Xemeneies

66 Camp Municipal de Futbol de la Satalia

Equipaments religiosos

67 Congregació Cristiana a Espanya

68 Església Evangèlica Av. Paral·lel

69 Parròquia Mare de Déu de Lourdes

70 Iglesia Pentecostal Unida de España

71 Església Evangèlica Cuerpo de Cristo

72 Església parroquial de Santa Madrona

73 Església Crist Viu Avui

74 Parròquia de Sant Salvador d'Horta

75 Parròquia de Sant Pere Claver Jesuïtes

76 Masjid Fezan e Madina

Equipaments de seguretat i defensa

77 Guàrdia Urbana del Districte de Sants-Montjuïc

Plànol d'equipaments
Font: Urbaning

Situació d'excepcionalitat per la Covid-19

Amb la declaració de l'estat d'alarma, el 14 de març, totes les seus del Districte, les oficines d'atenció ciutadana (OAC) i 37 equipaments van restar tancats. Tota l'atenció al públic es va fer per telèfon o internet i només un equipament, el Punt Multimèdia FAB de la Casa del Mig, va seguir funcionant, exclusivament per produir, amb les seves sis impressores en 3D, elements de protecció contra el contagi del coronavirus.

Amb la finalitat de reduir l'impacte de la crisi a les persones més vulnerables, es van mantenir oberts a la ciutat nou centres de serveis socials, entre els quals hi havia el de Cotxeres de Sants. Es van ampliar les places d'acollida amb 200 pisos turístics cedits per a persones vulnerables i, al districte, es va fer el condicionament de dos pavellons de la Fira de Barcelona per a confinar-hi en condicions dignes 450 persones sense llar. També es va ampliar un 30% el servei d'àpats a domicili (la seu del Districte és un

dels punts de distribució) i també es van repartir 400 àpats al dia a la seu del Servei d'Atenció a Immigrants, Emigrants i Refugiats (SAIER) del carrer de Tarragona. A banda d'això, el SAIER només va passar a atendre urgències socials i jurídiques al carrer de la Font Honrada, 10. També al Poble-sec, la Casa del Mar va acollir persones amb discapacitat que habitualment viuen en residències i necessitaven ser aïllades. Pel que fa a la gent gran, es va ampliar el servei VinclesBCN i es va readaptar el Servei d'Atenció Domiciliària. L'Ajuntament, la Generalitat i Metges sense Fronteres van activar un programa especial per frenar el contagi dins les residències de gent gran.

Des de les diferents administracions públiques s'han pres de manera immediata mesures per a l'abordatge de la situació crítica actual. La ciutadania, per la seva banda, es va organitzar de forma espontània i a través de les xarxes socials ja existents per donar resposta immediata a les qüestions més urgents en el moment del confinament i el postconfinament.

Amb la iniciativa pròpia d'un grup de veïns i veïnes es va crear la **Xarxa de Suport Mutu del Poble-sec** (Casal Comunitari impulsat des d'Acció Comunitària), per ajudar els veïns i les veïnes grans i gent dependent. S'ha dividit el barri en cinc zones per tal de facilitar la gestió de voluntaris i les demandes existents. Les estructures de suport mutu que ja funcionaven abans (sindicats d'habitatge, xarxes d'aliments, col·lectius migrants i antiracistes, entre d'altres) es van adaptar ràpidament a la nova situació. Alhora, s'han engegat noves i diverses iniciatives solidàries motivades per la necessitat, moltes de les quals tiren endavant gràcies a l'esforç i la implicació de les persones migrants. També s'han creat les campanyes coordinades per la Coordinadora d'Entitats del Poble-sec **“El Poble-sec amb bona voluntat”** i **“El Poble-sec amb els infants”**, les quals fan una crida veïnal de suport a iniciatives solidàries al barri. La primera va dirigida a reforçar els lots alimentaris i de productes bàsics d'higiene. Aquesta intervenció s'impulsa des de la Coordinadora d'Entitats

del Poble-sec per donar suport a l'**Associació Bona Voluntat en Acció**, els quals tenen ja l'expertesa a organitzar aquests suports familiars. La segona campanya es centra més en els infants i adolescents en edat escolar que necessiten material per a poder seguir les tasques educatives.

Respecte de la situació de les **dones i llurs fills i filles amb situacions de violència de gènere**, s'han activat diversitat de recursos des de les diferents administracions, especialment per a aquelles que pateixen situacions de risc donades per la convivència permanent i forçosa del confinament, ja que la mobilitat reduïda o nul·la pot afavorir la violència.

La **demanda d'atenció als Serveis Socials ha augmentat**, es detecta un increment del nombre de persones ateses. El Servei d'Atenció a Immigrants, Emigrants i Refugiats (SAIER) va atendre urgències socials i jurídiques al carrer de la Font Honrada, 10, i la Casa del Mar va acollir persones amb discapacitat que habitualment viuen en residències i que necessitaven ser aïllades.

Escola Poble-sec
Font: Ajuntament de Barcelona

6 | Anàlisi

6.3 | Habitatge

El barri del Poble-sec va néixer com a resposta a la forta demanda d'habitatge de la ciutat antiga i densa de la Barcelona emmurallada i a la pressió demogràfica derivada de les diverses onades immigratòries (anys vint, anys cinquanta i vuitanta del segle xx, i de l'inici del s. XXI). L'orografia i el creixement desordenat han configurat un barri amb característiques urbanístiques i edificatòries molt diverses i, en certs punts, singulars. El barri del Poble-sec, de tradició obrera i rendes baixes, va sofrir entre 1970 i 1991 una important pèrdua de població, per la qual cosa, part dels seus edificis, majoritàriament anteriors al 1930, en la dècada dels vuitanta estaven en mal estat, i la falta d'equipaments i espai lliure i el deteriorament de l'entorn urbà també eren patents. Davant aquestes necessitats, s'aprovà l'any 1990 el **Pla especial de reforma interior del Poble-sec-Montjuïc**, que es posà en marxa l'any 1992. Basat fonamentalment en la rehabilitació, enfront de les demolicions que havien caracteritzat Ciutat Vella, amb la construcció de nous habitatges socials (en la seva major part en solars existents), de nous equipa-

ments, i nous carrers, incloïa la rehabilitació d'equipaments i la reurbanització de carrers i espais públics.

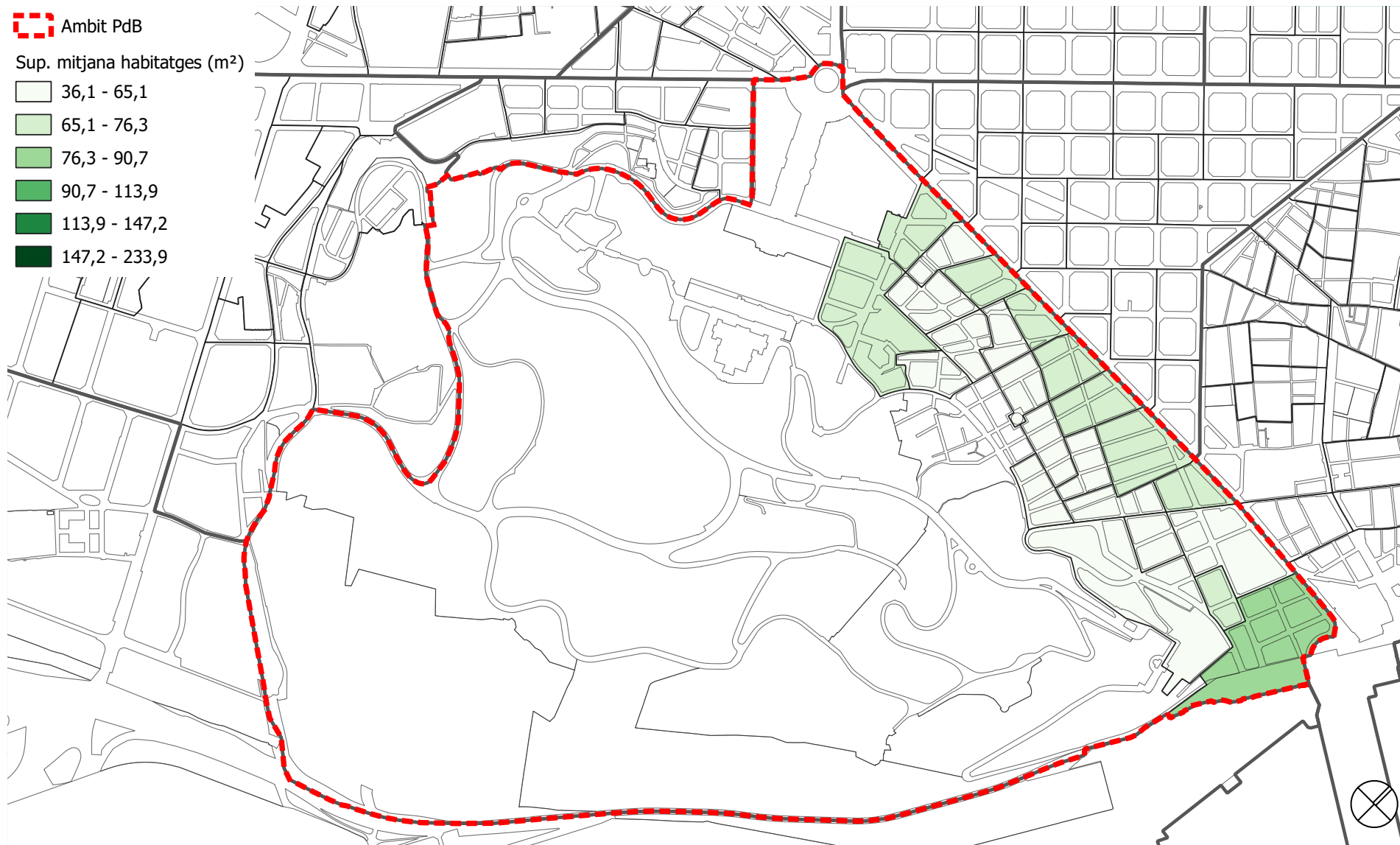
Com a conseqüència de l'època i la tècnica constructiva dels habitatges, han aparegut **patologies estructurals** en molts edificis. Hi ha certa precarietat en les xarxes de serveis i s'ha produït una manca de manteniment dels elements comuns. Alhora, aquests dèficits s'han incrementat a causa de la crisi econòmica i de certs canvis poblacionals que ha viscut el barri, ja que el teixit poblacional en algunes parts és molt envellit i té recursos escassos per fer-se càrrec del manteniment. En aquest context, fa més de tres dècades es van iniciar, a través del Pla especial de reforma interior (PERI 1990), l'Àrea de Rehabilitació Integral (ARI 1994) i l'Àrea Residencial Especial (ARE-LLAURI 2000), en diverses fases, el Pla futur 1995, el Pla integral de la Llei de barris 2005-2010 i diversos plans d'habitatge de Barcelona, la **millora de l'accessibilitat** als edificis amb la instal·lació d'ascensors, la millora de les instal·lacions i de les xarxes comunes (ai-

gua, llum, clavegueram i altres xarxes de serveis tècnics), i la reparació de cobertes i façanes.

El **parc edificat** correspon a habitatges plurifamiliars amb més de 5/6 plantes alineats al carrer, amb major altura i densitat com més pendent té el terreny a l'interior del barri, a excepció de l'avinguda del Paral·lel, on les finques tenen una alçada de PB+10. Aquesta diversitat es diferencia en diverses etapes que han acabat modelant la morfologia urbana del barri.

En el darrer **cens d'habitatges** (2011), el Poble-sec mostra les següents dades: hi ha 1.583 edificis amb habitatges i 20.883 immobles a l'edifici. El 99,3% (1.573) són destinats principalment o exclusivament a habitatges. Respecte de les característiques dels 1.573 edificis destinats principalment a habitatge, el 46% té entre 10 i 19 immobles. El 72% té més de cinc plantes o més. Un 85,7% té un estat de conservació bo, mentre que el de l'11,7% és deficient.

La **superfície mitjana de l'habitatge** al barri és de 63,3m², al districte és de 69,5m² i a Barcelona de 78 m². La superfície dels habitatges fins a 61 m² (%) és del 47% del total del parc d'habitatges de tot el barri.

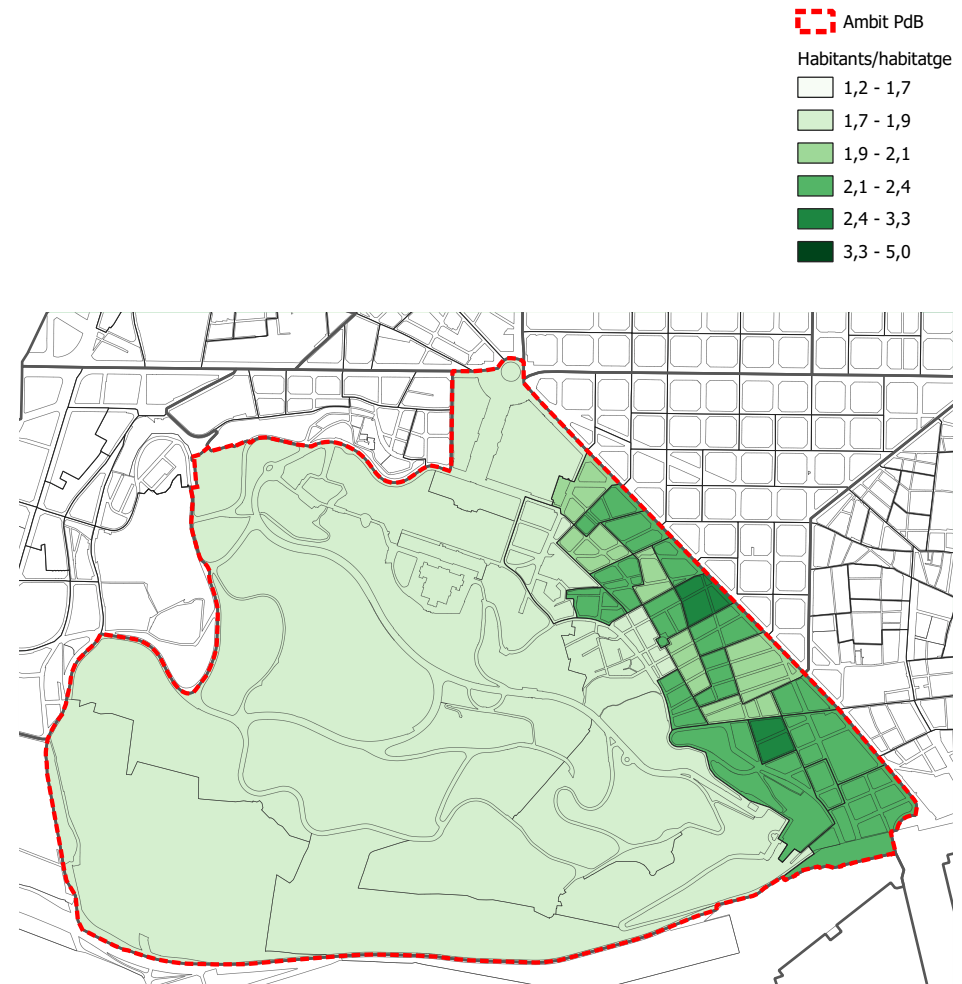

Plànol de la superfície mitjana dels habitatges per secció censal
Font: Urbaning

La **superfície d'habitatges per habitants** és del 29%, la del districte és del 32,6% i la de la ciutat, del 38,4%. Per tant, el Poble-sec està gairebé deu punts per sota de la ciutat de Barcelona en uns habitatges molt reduïts per nombre d'habitants. Són superfícies d'habitatges per habitants molt reduïdes.

El **nombre d'habitants per habitatges** és de 2,2 persones, per sobre el districte (2,1) i de la ciutat (2).

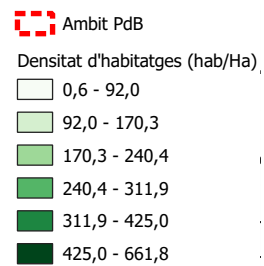
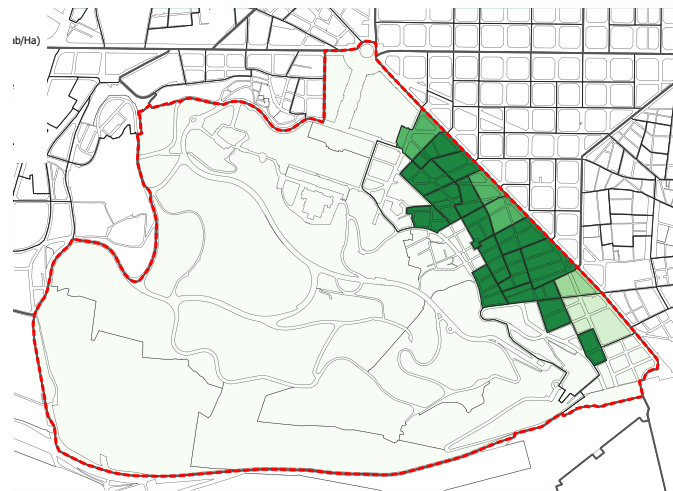
El Poble-sec està gairebé deu punts per sota de la ciutat de Barcelona en uns habitatges molt reduïts en superfície per nombre d'habitants

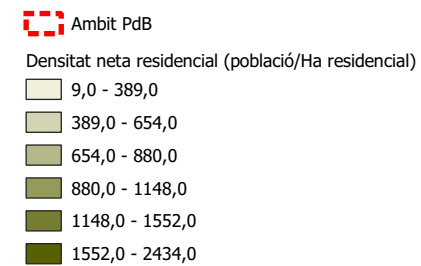
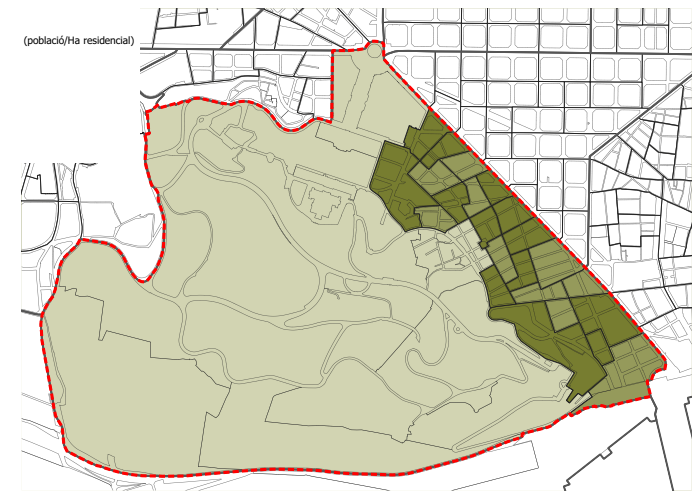
Plànol del nombre d'habitants per habitatge per secció censal
Font: Urbaning

La **densitat d'habitatges** assoleix els 40,4 habitatges per hectàrea, el districte té el 38,4 i la ciutat el 80,2.

Plànol de la densitat d'habitatges per secció censal
Font: Urbaning

Plànol de la densitat neta residencial per secció censal
Font: Urbaning

El Poble-sec té el 1,92% dels **habitatges desocupats** en referència al parc d'habitatges real, que representa 370 habitatges, la mitjana del qual és 1,6% (17 barris). Gairebé el 80% dels habitatges ocupats del barri són domicilis habituals i un 8% es dedica a alguna activitat econòmica.

Segons el **règim de tinença d'habitatge** (2011), el barri té el 31,1% d'habitatges pagats, el 23,2% amb hipoteca, el 3,4% en herència, i la resta (37,5%) són de lloguer. Aquestes dades són molts semblants al districte i a la ciutat.

El Poble-sec presenta un **parc d'habitatges envellit**, amb una mitjana d'edat de més de 78,5 anys (al districte i a la ciutat és de 60,6 anys). Només el 6,8% dels habitatges han estat construïts els darrers 40 anys, des del 1980 fins avui. En aquest sentit, serà necessària la inspecció tècnica dels edificis (ITE) en edificis de més de 50 anys.

El **valor cadastral** global al bar-

ri és de 871,6 €/m², per sobre del districte (844,7 €/m²) i per sota de Barcelona (1.018 €/m²). Tanmateix, el valor cadastral dels locals també mostra aquest diferencial, ja que el 2012 el valor mitjà al Poble-sec era de 571 €/m² i el 2018, de 905 €/m², mentre que en el conjunt del districte es situava en 734 €/m² (2018).

L'estat del parc d'habitatges i el seu entorn té una conseqüència directa en el **preu mitjà de venda** dels immobles nous. L'any 2019, el preu mitjà de venda dels habitatges al Poble-sec era de 3.942 €/m². Aquesta xifra és superior al conjunt del districte de Sants-Montjuïc (3.556 €/m²) i està per sota de la mitjana de la ciutat (4.947 €/m²). El barri del Poble-sec ha augmentat un 10% des del 2014.

L'any 2018, la mitjana del **preu del lloguer** era de 1.385 €/mes i al districte de Sants-Montjuïc, de 1.301 €/mes. Tant el preu en €/m² construïts com la mitjana dels preus de venda de primera i segona mà i la mitjana dels preus de lloguer han anat aug-

mentant en la mateixa proporció que al districte de Sants-Montjuïc. Es constata que el barri presenta un augment del valor del sòl i dels preus que donen lloc, en alguns casos, a processos especulatiu.

Les inscripcions vigents de sol·licitants d'**HPO** al Poble-sec són el 21,7% del districte. El districte té amb 1.496 habitatges de lloguer per sota del preu del mercat, dels quals 1.313 són de protecció oficial i representen l'11,9% del total de la ciutat. Les adquisicions d'habitatges per a lloguer social al districte representen el 24% de la ciutat. El barri compta amb diversos habitatges dotacionals de l'Ajuntament de Barcelona des del 2010.

El Poble-sec és el barri del districte on hi ha més persones en **risc de pèrdua d'habitatge** i amb tendència ascendent. A inicis del 2020 es comptabilitzen 104 habitatges en situació de risc que sumen 289 persones, de les quals 103 són menors. Les situacions de risc respecte de la pèrdua de l'habitatge tenen diver-

sitat de casuístiques segons el seu regim de pertinença.

També és un dels barris de la ciutat amb més **desnonaments**. Es va impulsar una unitat de mediació amb l'objectiu d'evitar-ne més. L'any 2019 es van atendre 7.000 famílies. S'ha creat habitatge social i protegit ampliant el parc públic de lloguer. S'ha comprat un edifici al carrer d'Elkano per convertir-lo en habitatge públic. Altres espais que poden oferir habitatge social corresponen al recinte de la Fira de Barcelona dins el projecte Univers Montjuïc 2020-2029. El Sindicat de Barri conjuntament amb La Base: Ateneu Cooperatiu tenen un **espai de suport mutu** de cooperació en temes de l'habitatge, subministraments, cures, per donar suport a un habitatge digne, entre d'altres.

L'habitatge és un dret i un bé de primera necessitat. El problema de l'accés i les condicions de l'habitatge s'ha configurat els darrers anys com una de les principals qüestions que cal afrontar en el conjunt de

la ciutat, donada l'escassetat d'habitatge públic i d'habitatge de lloguer accessible, i la manca de conservació adequada de molts edificis. La **gentrificació** és un dels grans fenòmens als quals cal fer front, ja que la pressió turística i immobiliària es fa del tot incompatible amb la vida quotidiana.

Aspectes com l'especulació immobiliària o la substitució d'habitatges d'ús veïnal per habitatges d'ús turístic (legal o il·legal) estan provocant la substitució de la població inicial per una altra de major poder adquisitiu o de caràcter temporal i/o flotant, fet que té un major impacte en l'entorn immediat com ara el comerç, els equipaments o l'ús de l'espai públic. En el cas del Poble-sec, cal destacar dues variables que afecten transversalment aquest àmbit: **la massificació turística i l'especulació immobiliària**. Les afectacions que provoquen són molt variades i influeixen el dret a l'habitatge (perquè la pressió immobiliària i turística provoca l'augment dels preus de l'habitatge i, fins i tot, la substitució del veïnat per població canviant, com turistes o visitants), el dret a la salut (per la

incapacitat del veïnat dels barris de descansar, a causa del soroll; o per la impossibilitat de fer activitat física a l'espai públic), la diversitat comercial i de proximitat, o aspectes com la convivència i la diversitat d'usos de l'espai públic.

El **sensellarisme** és un fet que en el cas del Poble-sec cal estudiar. El mes de gener del 2020 s'han detectat 103 persones pernoctant als carrers del Poble-sec, 10 més que el desembre 2019 i 24 més que les detectades fa un any. El Poble-sec és el barri del districte de Sants-Montjuïc amb més persones sense llar, un 53,37%, seguit del barri de Sants amb un 25,39%.

Situació d'excepcionalitat per la Covid-19

L'emergència sanitària per la pandèmia de la Covid-19 immediatament va afectar i posar en evidència les dificultats en les condicions d'habitabilitat durant l'estat de confinament a la ciutat de Barcelona i les diferències evidents en funció de les zones de residència, les deficiències dels ha-

bitatges (inclosos espais exteriors i comuns) o les dificultats per fer front al pagament dels habitatges. Cal assenyalar que les persones sense llar han estat i són doblement vulnerables davant la Covid-19.

Des de les diferents administracions es van prendre mesures per intentar pal·liar els efectes negatius derivats de la pèrdua d'ingressos, i per altra banda s'ha començat a revisar el disseny de polítiques públiques i actuacions des del sector públic i privat envers l'afectació de la Covid-19. Els governs central i autonòmic van establir criteris i ajuts per ajornar o reduir el lloguer a les famílies afectades per la crisi. Garantir el dret a l'habitatge a les persones més vulnerables és una prioritat municipal, que segueix més vigent que mai durant la crisi per la Covid-19. Per això, s'ha anunciat una aportació extraordinària municipal de 2,5 milions d'euros per complementar els ajuts estatals. Des de l'Ajuntament de Barcelona, per la seva banda, s'han pres diverses mesures per fer-hi front.

Habitatges al barri del Poble-sec
Font: Ajuntament de Barcelona

6 | Anàlisi

6.4 | Ocupació, impuls econòmic i economia social

6.4.1 | Renda familiar disponible

Evolució anual de l'índex de renda familiar disponible (2008-2017)										
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
el Poble-sec - AEI Parc Montjuïc (1)	70,8	68,7	66,6	73	80,7	71	66,3	74,3	76,1	82,2
Districte de Sants-Montjuïc	80,7	78,4	76,1	76,3	76,3	75,3	75,8	78,1	79,1	84,6
Barcelona	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Font: Ajuntament de Barcelona. Oficina Municipal de Dades

El barri de Poble-sec presenta una **renda familiar disponible** (RFD 2017) de 82,2, inferior al districte (84,6) i a la mitjana pel conjunt de Barcelona (100). Està en la posició 38 dels 73 barris de Barcelona. El 2017 va pujar respecte del 2016, la qual cosa representa una **renda mitjana-baixa**. Aquesta xifra ha variat i pot variar molt més, considerablement per conseqüència de la crisi sanitària per la Covid-19.

Un 5,8% de les llars està en privació material severa, amb un 8,2% al districte i 5,9% a la ciutat. És el 22è barri de Barcelona amb més vulnerabilitat urbana, sobretot per renda i per estrangers.

La mitjana de renda per llar al Poble-sec és de 28.262 €. Aquesta mitjana és inferior a la del districte, que es situa al voltant de

32.192 €, i està molt per sota de la mitjana de la ciutat (37.881 €). Tanmateix s'observen dues ubicacions distants pel que fa a rendes per llar: la zona al voltant de la plaça del Sortidor, en un quadrat entre els carrers Creu de Molers, Elkano, Annibal i Nou de la Rambla, concentra dues de les seccions censals de rendes per llar més baixes (de 23.551 i 24.335 €); en canvi, a la zona propera al port, concretament entre el carrer de Palaudàries, el passeig de l'Exposició i el carrer de Carrera, es situen les rendes més altes per llar (33.817 €).

Respecte de **la mitjana de renda per persona**, al Poble-sec és de 11.737 €, mentre que la del districte es situa al voltant de 13.432 €, i la de la ciutat a 15.755 €. La secció censal més baixa es situa al costat de la plaça del Sortidor, en un quadrat entre

els carrers Creu de Molers, Magallanes, Elkano, Blasco de Garay, amb 9.692 €. Les rendes més altes per persona es concentren en dues les seccions censals (14.183 € i 13.903 €) a la zona a tocar del port, entre el carrer de Palaudàries, el passeig de l'Exposició i el carrer de Carrera.

Pel que fa a **l'origen dels ingressos en el salari**, al Poble-sec li correspon el 65%. Aquesta mitjana és superior a la del districte, que es situa al 63,8%, i a la mitjana de la ciutat (59,5%). Respecte de **l'origen dels ingressos en les pensions**, el Poble-sec té el 19,9%. Una mitjana inferior a la del districte (21,8%) i lleugerament superior a la mitjana de la ciutat (19,7%). Respecte de **l'origen dels ingressos per prestació per desocupació**, el Poble-sec té el 2%, es situa per sobre de la del districte (1,5%) i la de la ciutat (1,2%).

6 | Anàlisi

6.4 | Ocupació, impuls econòmic i economia social

6.4.2 | Activitat comercial

El barri no és aliè a les dinàmiques generals de pèrdua del comerç de proximitat causades per noves formes de consum, sobretot vinculades al comerç electrònic i a la proliferació de grans superfícies. Hi ha un procés de substitució del petit comerç aparellat als fenòmens de la gentrificació i turistificació. Aquesta substitució va acompanyada d'un increment de preus pel mateix producte o servei, així com per l'oferta de nous productes i serveis que no s'adrecen a resoldre les necessitats del veïnat. **El Poble-sec és el segon barri amb més establiments comercials actius (1.194)**. Destaca el sector de serveis i restauració. El 3,4% dels locals censats al barri estan sense activitat.

L'activitat econòmica tradicional que es desenvolupa al barri és diversa, els usos més representatius corresponen a l'esportiu (20,9%) lligat als equipaments de la muntanya de Montjuïc, seguida pel comerç (17%), la indústria manufacturera (12,9%) i els espectacles (12,6%), segons dades de l'Observatori de barri i del districte.

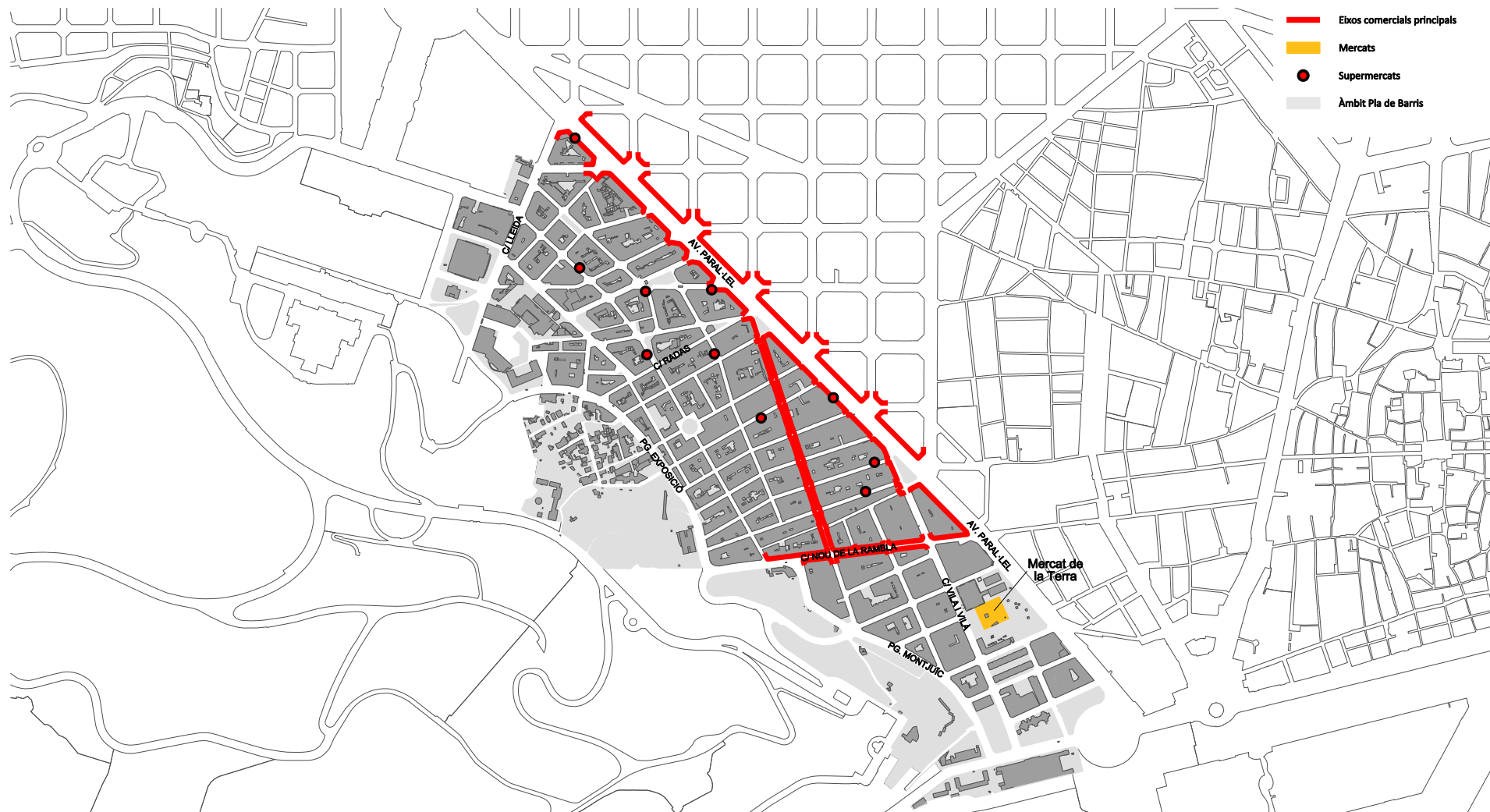
El Poble-sec mostra la major **concentració d'allotjaments turístics** del districte, amb gairebé la meitat del total, el 45%, seguit a molta distància de Sants i Hostafrancs (amb el 21% i el 15%, respectivament). En relació amb les places turístiques, també al Poble-sec hi ha el volum més elevat que, amb un 41% de les places, dobla pràcticament els barris següents. Són dades referides als establiments amb llicència. Per tipologies, l'activitat hotelera és molt significativa al barri amb el 12% enfront del 5,9% del districte i el 4% de la ciutat. L'any 2016 es comptabilitzen 9 hotels, 12 hostals/pensions, 542 habitatges d'ús turístic i 11 albergs/residències. Un total global de 574 establiments i 5.817 places, que corresponen al 41% de tot el districte. El Poble-sec és el barri del districte que té més places en totes les modalitats d'allotjament i places turístiques. El més elevat correspon al 67% en la tipologia d'albergs i residències.

Actualment, la superfície cadastral destinada a activitat i usos comercials és de

191.598 m², un 7,6%, per sota del districte (8,1%) i per sobre de la ciutat (7,4%)

Els **locals en planta baixa** estan distribuïts en quatre grans grups segons la seva activitat econòmica: comerç al detall; serveis; altres locals i locals en reforma, buits i sense informació. Destaca un valor molt alt respecte dels locals en reforma, buits i sense informació, que suposen el 35,3% enfront del districte, amb el 29,9%, i la ciutat, amb el 23,6%. Els locals en planta baixa sense activitat (2019) al barri del Poble-sec (3,4%) estan per sota del districte (4,5%) i la ciutat (4,4%).

Existeix l'Associació de Comerciants Poble-sec i Paral·lel que aglutina idees i esforços per promocionar l'entramat comercial del barri. Es tracta d'una associació amb una mitjana d'edat jove. Treballa per dinamitzar el barri i dotar-lo de noves tipologies comercials que potenciïn sempre el comerç petit i de proximitat.

Plànol d'eixos comercials
Font: Urbaning

6 | Anàlisi

6.4 | Ocupació, impuls econòmic i economia social

6.4.3 | Distribució d'atur

L'atur és un dels principals problemes de la ciutadania de Barcelona. La crisi econòmica va provocar una pèrdua significativa de llocs de treball i ara, a causa de la Covid-19, hi ha hagut una reducció d'ocupació per la disminució de l'activitat i el confinament, per tant, hem vist com ha augmentat de manera molt considerable l'atur durant el 2020. El desembre del 2020 a Barcelona hi havia 93.842 persones registrades a l'atur, de les quals 3.023 són residents al Poble-sec. Representa un 10,5 % de la població activa aturada al barri i es situa per sobre del districte (8,9 %) i la ciutat (8,6 %). L'atur es va enfilars fins a arribar, el 2015, al màxim de 19,5 %. L'atur està per sobre de la mitjana i comparativament el perfil més afectat són homes estrangers de 30 a 44 anys i en valor absolut el grup de 45 anys i més.

És el tercer barri del districte en atur registrat. Des del 2013, ha reduït 2,6 punts. S'ha passat de 3.535 aturats l'any 2012 (12,3 %) a 2.013 el 2018 (7,2 %), i a 3.023 el

Atur registrat (desembre 2020)				
	Nombre d'aturats registrats	% d'aturats	Repartiment per sexes	
			Dones	Homes
el Poble-sec - AEI Parc Montjuïc (I)	3.023	10,5%	48,7%	51,3%
Districte de Sants-Montjuïc	11.282	8,9%	52,6%	47,4%
Barcelona	93.842	8,6%	52,8%	47,2%

Font: Ajuntament de Barcelona. Departament d'Estadística i Difusió de Dades

desembre de 2020. **La taxa d'atur registrat ha disminuït de forma sostinguda els darrers quatre anys** fins a arribar a estar lleugerament per sobre de la mitjana de la ciutat el 2019 però l'efecte de la pandèmia per la Covid-19 l'ha tornat a pujar en aquest darrer any 2020.

La situació laboral es veu agreujada pel nombre d'aturats segons la durada, que representen el 26,1 % de sis mesos amb 790 persones, un 37,3 % entre sis mesos i un any amb 1.130 persones, i un 36,4 % de més de dotze mesos amb 1.103 persones amb una suma total d'aturats de 3.023 persones. Les dades mostren que l'atur amb una durada de dotze mesos al Poble-sec és superior al del districte i la ciutat.

Evolució de l'atur registrat entre la població de 16 a 64 anys

	mitjana 2013	mitjana 2014	mitjana 2015	mitjana 2016	mitjana 2017	mitjana 2018	mitjana 2019	mitjana 2020	Var. 2013- 2020
el Poble-sec - AEI Parc Montjuïc (1)	12,1%	11,5%	19,5%	9,2%	8,1%	7,7%	7,2%	9,5%	-2,6%
Districte de Sants-Montjuïc	10,7%	10,3%	9,4%	8,3%	7,3%	7,0%	6,6%	8,2%	-2,5%
Barcelona	10,5%	9,9%	11,6%	7,9%	7,1%	6,7%	6,4%	7,9%	-2,6%

Font: Ajuntament de Barcelona. Departament d'Estadística i Difusió de Dades

6 | Anàlisi

6.4 | Ocupació, impuls econòmic i economia social

6.4.4 | Economia social i solidària

El barri del Poble-sec té comptabilitzades **103 entitats jurídiques relacionades amb l'economia social i solidària (ESS)**. Segons la llei són cooperatives, associacions, fundacions, societats laborals i Centres Especials de Treball (CET). El nombre d'associacions, que representen el 65,7 % del total, està per sobre del districte (50,1 %) i la ciutat (51,9%). Les entitats del tipus CET representen el 2,8 % del total, també per sobre del districte (2,1 %) i la ciutat (1,2 %). La resta de tipologies estan per sota. D'altra banda, hi ha cinc entitats jurídiques no relacionades segons la llei, que són un grup de consum, dos horts comunitaris, un hort municipal i un mercat d'intercanvi.

El barri compta amb diversos col·lectius veïnals de suport mutu d'arrel cooperativista, com la cooperativa CooperaSec, que impulsa alternatives a l'actual sistema econòmic des de l'economia cooperativa, solidària, sostenible i comunitària, treballant per la construcció d'un barri cooperatiu.

També hi ha el col·lectiu veïnal de suport mutu d'arrel cooperativista de l'Assemblea de Barri de Poble-sec, que té intenció de revitalitzar el moviment veïnal del barri i

generar un espai de trobada entre les diferents iniciatives socials i polítiques que ja existien.

Cal assenyalar també les associacions que ofereixen projectes de treball contra l'emergència climàtica com l'Associació Som la Clau - Ecologia i Transició Urbana.

Situació d'excepcionalitat per la Covid-19

Els indicadors quantitatius de la RFD, d'atur, d'activitat comercial lligada al comerç de proximitat, el nombre d'allotjaments turístics, així com el nombre d'entitats jurídiques relacionades amb l'economia social i solidària, s'han vist afectades directament i indirectament a causa de la pandèmia per la Covid-19. En aquest sentit, l'Ajuntament de Barcelona, a través dels diferents estaments territorials i sectorials relacionats amb **l'activitat econòmica i l'ocupació**, ha activat diverses mesures per fer-hi front, com ara un projecte de recuperació econòmica amb el desplegament d'una bateria de mesures que tenen per objectiu la **regeneració del teixit econòmic i social, i l'acceleració econòmica** de Barcelona. Una altra de les mesures ha estat a través de Barcelona Activa i el Pla de desenvolupament econòmic de Sants-Montjuïc, que han actualitzat els objectius per treballar també per la reactivació de l'economia i el suport a l'activitat professional i comercial de les empreses i els autònoms i autònomes. S'ha creat un fons municipal de 25 milions amb diferents mesures per **enfortir el teixit empresarial, protegir el treball i fomentar l'ocupació**, donar suport al consum local i obrir Barcelona a les inversions i al talent.

Intersecció entre els carrers de la Concòrdia i de Radas
Font: Ajuntament de Barcelona

El programa **Treball als barris del Poble-sec** manté la seva activitat en orientació laboral per a totes les persones residents inscrites a les oficines del Servei Públic d'Ocupació de Catalunya. Alhora, s'impulsa una bateria de programes i accions per **fomentar la digitalització dels comerços i la restauració**.

També s'ha posat en marxa un servei de mediació per al lloguer de locals comercials en col·laboració amb el Col·legi de l'Advocacia de Barcelona, amb un servei gratuït d'orientació jurídica per renegociar temporalment les condicions dels contractes de lloguer de locals comercials i oficines. D'altra banda, s'ha impulsat un nou conjunt de mesures per **mantenir llocs de feina, empreses i organitzacions que treballen en el sector de l'economia social i solidària, com l'economia de proximitat als barris de Sants-Montjuïc**.

Des de la Coordinadora d'Entitats del Poble-sec i el Pla d'acollida Poble-sec per a tothom s'impulsa un projecte de comerç amic i solidari (Campanya Establiment Amic/Entitat Amiga) de col·laboració veïnal amb diferents actors (veïnatge, entitats, comerciants i empreses de producció). Les maneres de col·laborar poden ser moltes i molt diverses, des de fer donacions de productes fins a establir un punt de recollida o fer difusió de la campanya.

S'ha impulsat un nou conjunt de mesures per mantenir llocs de feina, empreses i organitzacions que treballen en el sector de l'economia social i solidària, com l'economia de proximitat als barris de Sants-Montjuïc

Plaça de les Tres Xemeneies
Font: Ajuntament de Barcelona

6 | Anàlisi

6.5 | Espai públic i accessibilitat

6.5.1 | Planejament urbanístic

L'ordenació del territori es porta a terme mitjançant el planejament urbanístic general, que a Barcelona correspon al **Pla general metropolità** (PGM) de 1976 i les seves posteriors modificacions, així com mitjançant el desenvolupament de planejament urbanístic derivat. Segons les dades de planejament urbanístic del 2019, el barri del Poble-sec té el 68,6% del sòl qualificat de **parcs urbans**, per sobre del districte (19,1%) i de la ciutat (13,4%), donat que inclou la superfície del parc de Montjuïc. Respecte dels **usos residencials**, el barri comptabilitza el 8,3% del sòl, inferior a la del districte (11,1%) i a la de Barcelona (27,1%). La superfície de sòl ocupada per **equipaments** és del 14,6%, per sobre del districte (9%) i de Barcelona (10,1%).

El barri té grans superfícies destinades a **equipaments culturals i esportius** a la muntanya de Montjuïc.

El Poble-sec comptabilitza 77,8 m²/habitant de parcs urbans, molt superior al districte (23,4) i a la ciutat (8,25, sense Collserola). Respecte del sòl d'equipaments, comptabilitza 16,5 m²/habitant, per sobre el districte (11) i Barcelona (6,2). Es constata que el Poble-sec té molta dotació de parc urbà i equipament per habitant per la seva localització al peu de la muntanya de Montjuïc. D'altra banda, té 9,39 m²/habitant de sòl residencial, inferior al del districte (13,5) i el de la ciutat (16,6).

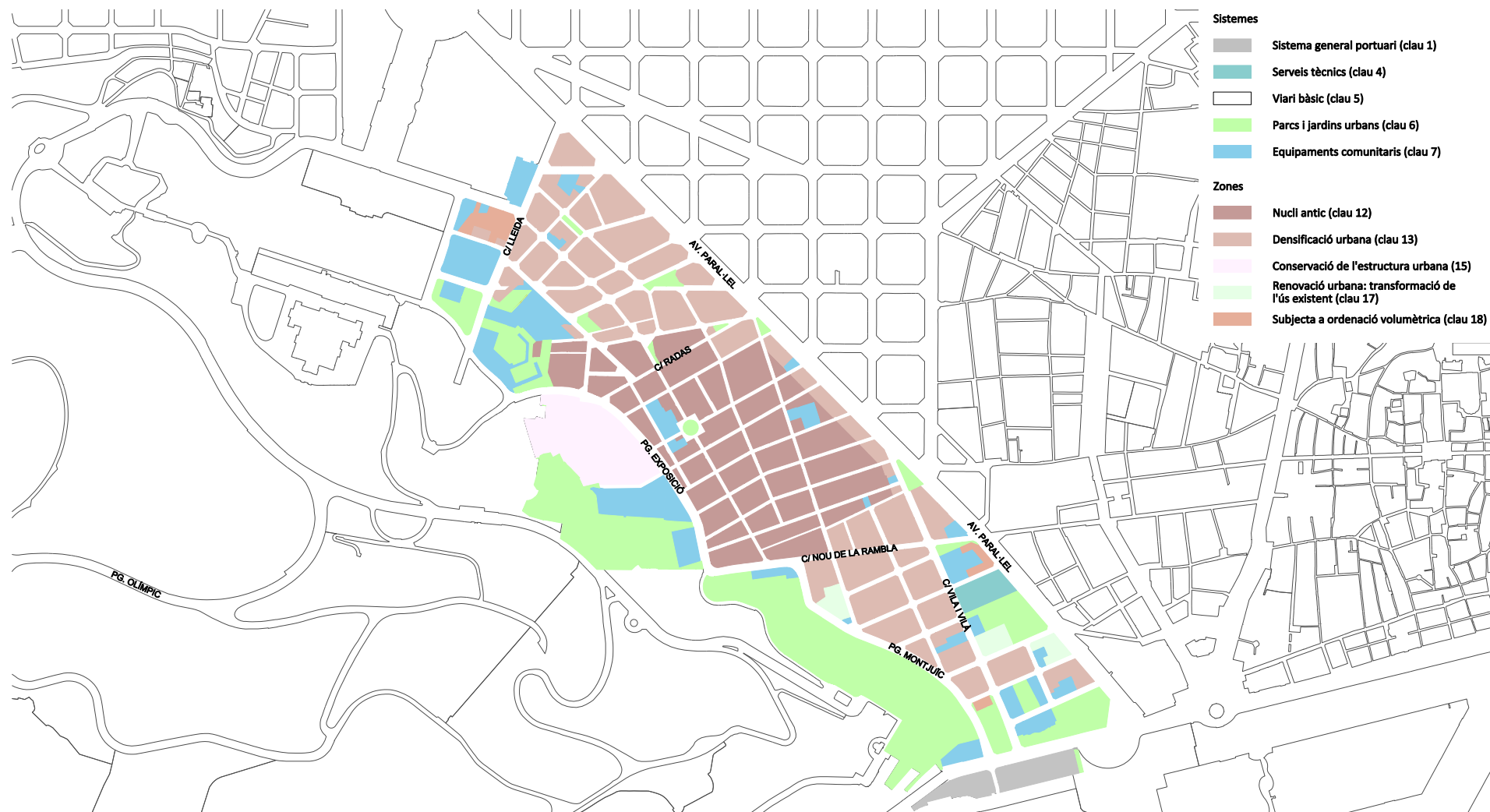
D'altra banda, compta amb 14,7 hectàrees qualificades de zona verda consolidada i 4,5 hectàrees qualificades de zona verda no consolidada.

Hi ha dos grans **projectes urbanístics** sobre la taula, ambdós situats als extrems del barri. Ens referim al projecte Univers Montjuïc 2020-2029, lligat a la Fira de Barcelona, a tocar de la plaça d'Espanya, i al projecte de l'ús i entorn del sector dels Jardins de les Tres Xemeneies.

Planejament urbanístic				
		el Poble-sec - AEI Parc Montjuïc	Districte de Sants- Montjuïc	Barcelona
Sòl residencial	m ²	379.546	2.514.883	27.465.210
	% respecte total àmbit	8,3%	11,1%	27,1%
	m ² /hab	9,39	13,56	16,64
Sòl d'equipaments	m ²	668.142	2.051.415	10.273.156
	% respecte total àmbit	14,6%	9,0%	10,1%
	m ² /hab	16,53	11,06	6,22
Sòl de parcs urbans	m ²	3.145.125	4.339.050	13.614.327
	% respecte total àmbit	68,6%	19,1%	13,4%
	m ² /hab	77,83	23,40	8,25
Superfície total àmbit	m ²	4.585.322	22.676.480	101.357.926

Font: Ajuntament de Barcelona.
Departament d'Estadística i Difusió de Dades

Hi ha, actualment, dos grans projectes urbanístics sobre la taula: el projecte Univers Montjuïc 2020-2029 i el projecte de l'ús i entorn del sector dels Jardins de les Tres Xemeneies

Plànol del planejament urbanístic vigent
Font: Urbaning

6 | Anàlisi

6.5 | Espai públic i accessibilitat

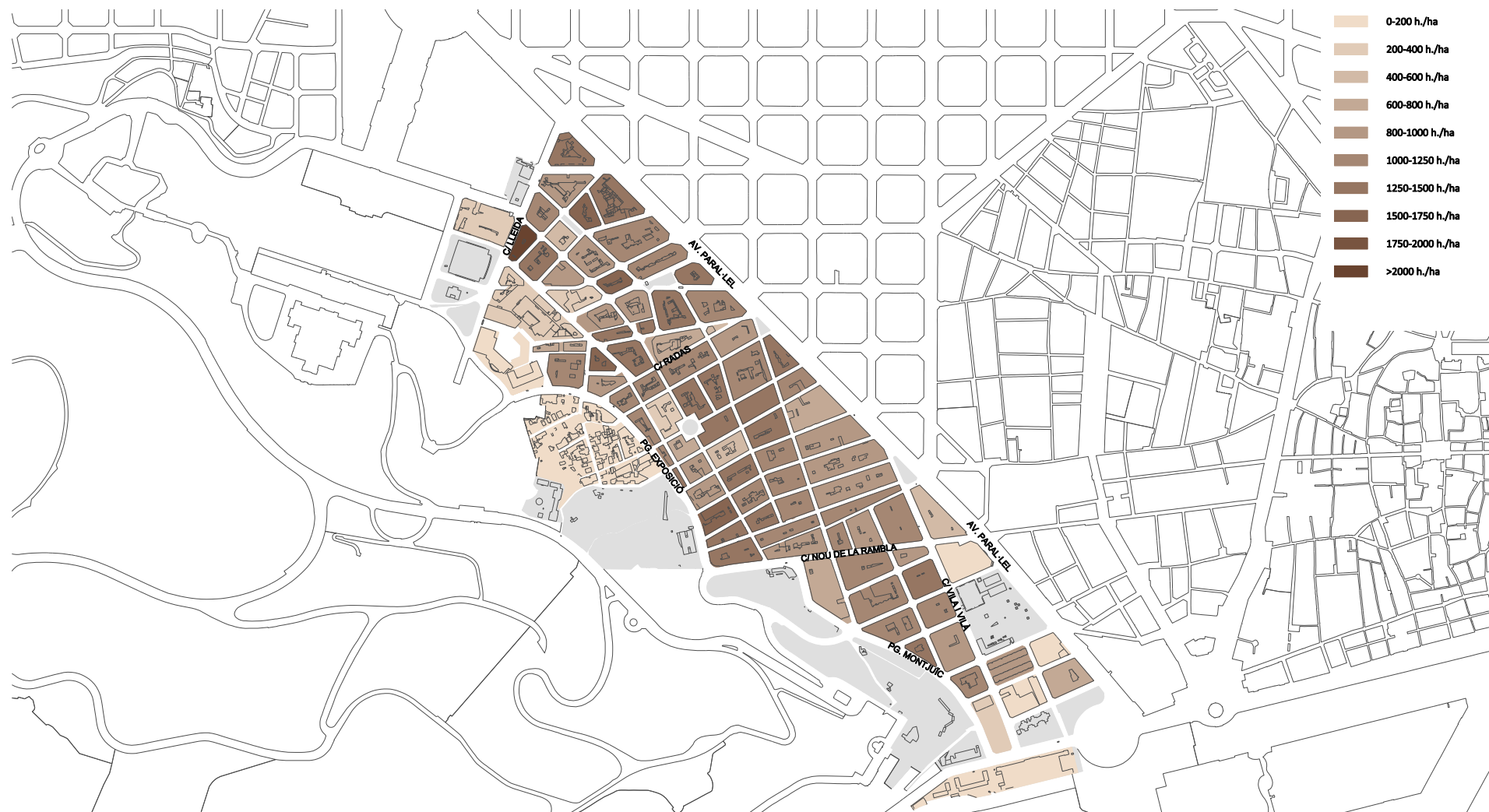
6.5.2 | Densitat de població

La **densitat neta** del Poble-sec és de 1.054 habitants per hectàrea residencial (excloent la muntanya de Montjuïc). La del districte de Sant-Montjuïc és de 732 habitants per hectàrea i la de la ciutat, de 596 hab./ha. Per tant, el Poble-sec és el barri més dens del districte, el setè més dens dels 73 de Barcelona.

El Poble-sec és el barri més dens del districte, el setè més dens dels 73 de Barcelona

Habitatges al barri del Poble-sec
Font: Ajuntament de Barcelona

Plànol de la densitat de població
Font: Urbaning

6 | Anàlisi

6.5 | Espai públic i accessibilitat

6.5.3 | Espais lliures i jocs infantils

Segons l'estudi de Barcelona Regional d'Identificació de la infraestructura verda de Barcelona a partir de l'índex de vegetació de diferència normalitzada (NDVI), del 2015, el districte de Sants-Montjuïc té **392 hectàrees d'espais lliures-verd urbà**, una quantitat important per habitant, per damunt de la mitjana de la ciutat. Aquesta situació és especialment rellevant al barri del Poble-sec amb una dotació de 77,8 m² de verd urbà per habitant. El districte compta amb 22 m² de verd urbà per habitant i la ciutat de Barcelona, sense Collserola, amb 7 m².

El Poble-sec no té gaires espais lliures dins la seva trama urbana. Existeixen diferents places dures, algunes arbrades, que en gran part són molt reduïdes amb carrers molt estrets i llargs, amb pendents costeruts, que no han permès la presència de verd urbà.

Els **espais verds** són considerats per l'Organització Mundial de la Salut (OMS) com a imprescindibles per als beneficis que porten el benestar físic i emocional de la

població, fan les àrees urbanes més habitables i saludables. L'OMS recomana que els nuclis i ciutats disposin com a mínim de 10-15 m² d'àrea verda per habitant.

La muntanya de Montjuïc és un pulmó verd de la ciutat i del barri, i atreu moltes persones que volen gaudir de la natura, l'esport o el lleure, pel seu compte o en els nombrosos equipaments que hi ha instal·lats. Aprofitar aquesta força d'atracció al voltant de sectors tan necessaris serà oportunitat cabdal per al desenvolupament local, sempre que posi al centre de la seva intervenció els usos del veïnat a la muntanya i el seu entorn.

Des del punt de vista dels **parcs de proximitat d'escala veïnal**, destaca el parc de la Primavera per ser el més central i proper, i per tenir una bona accessibilitat i estar concebut amb criteris d'autosuficiència i sostenibilitat. També és destacable l'històric **Hort de la Font Trobada del Poble-sec**, gestionat per l'Associació de l'Hort de la Font Trobada (2017).

Espais lliures	
	Poble-sec
No consolidats	
Qualificats de zona verda	4,49 ha
Consolidats	
Qualificats de zona verda	14,65 ha
No consolidats	
No qualificats de zona verda	0,11 ha
Consolidats	

Font: Ajuntament de Barcelona.
Departament d'Estadística i Difusió de Dades

Plànol d'espais lliures i jocs infantils
Font: Urbaning

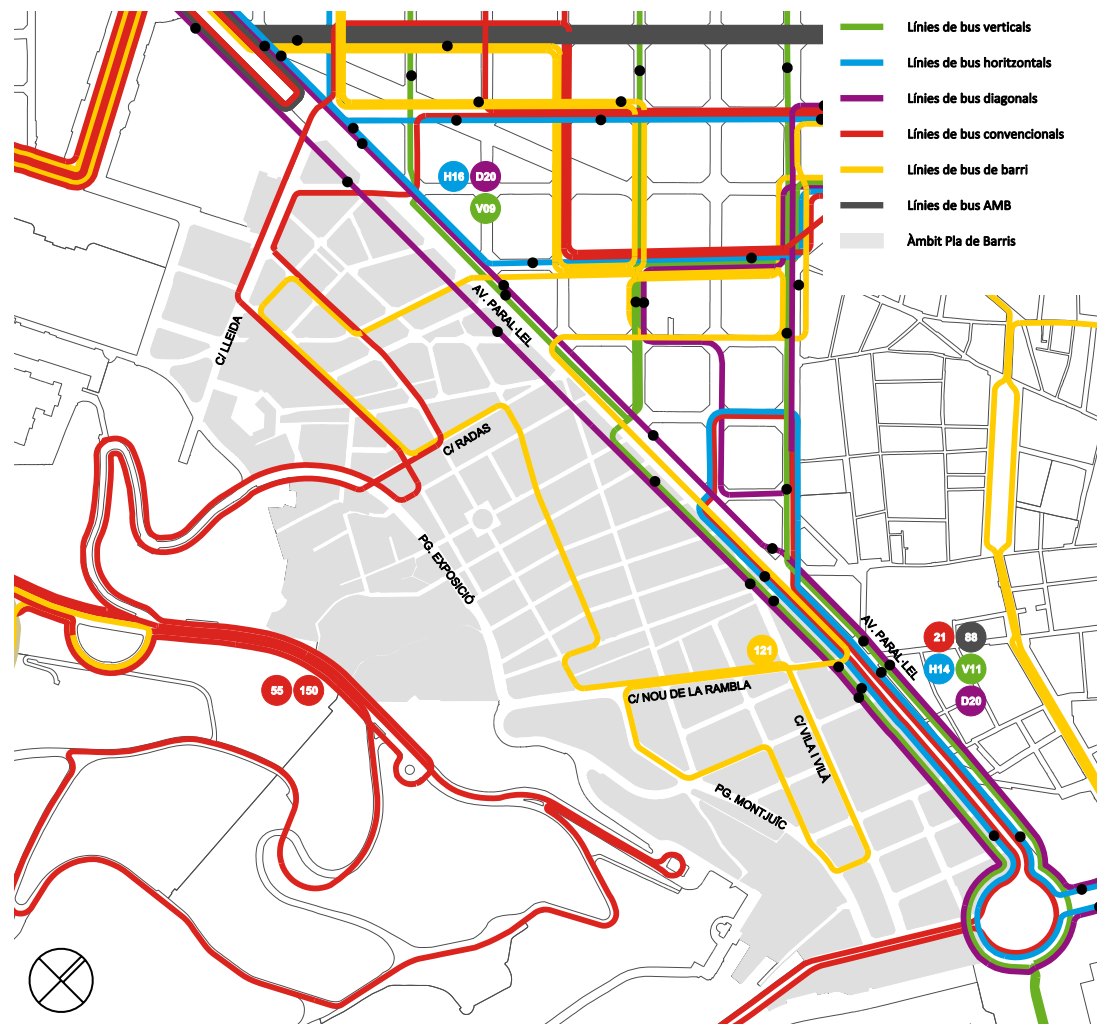

6 | Anàlisi

6.5 | Espai públic i accessibilitat

6.5.4 | Xarxa de bus

El barri està connectat amb sis línies d'autobús: V9, V11, H12, H14, D20 i D50, i dues línies de bus de barri, la 55 i la 121, que connecta l'interior del barri amb el barri de Sant Antoni (mercat). A més, hi ha el Bus Nit amb les línies N0 i N6.

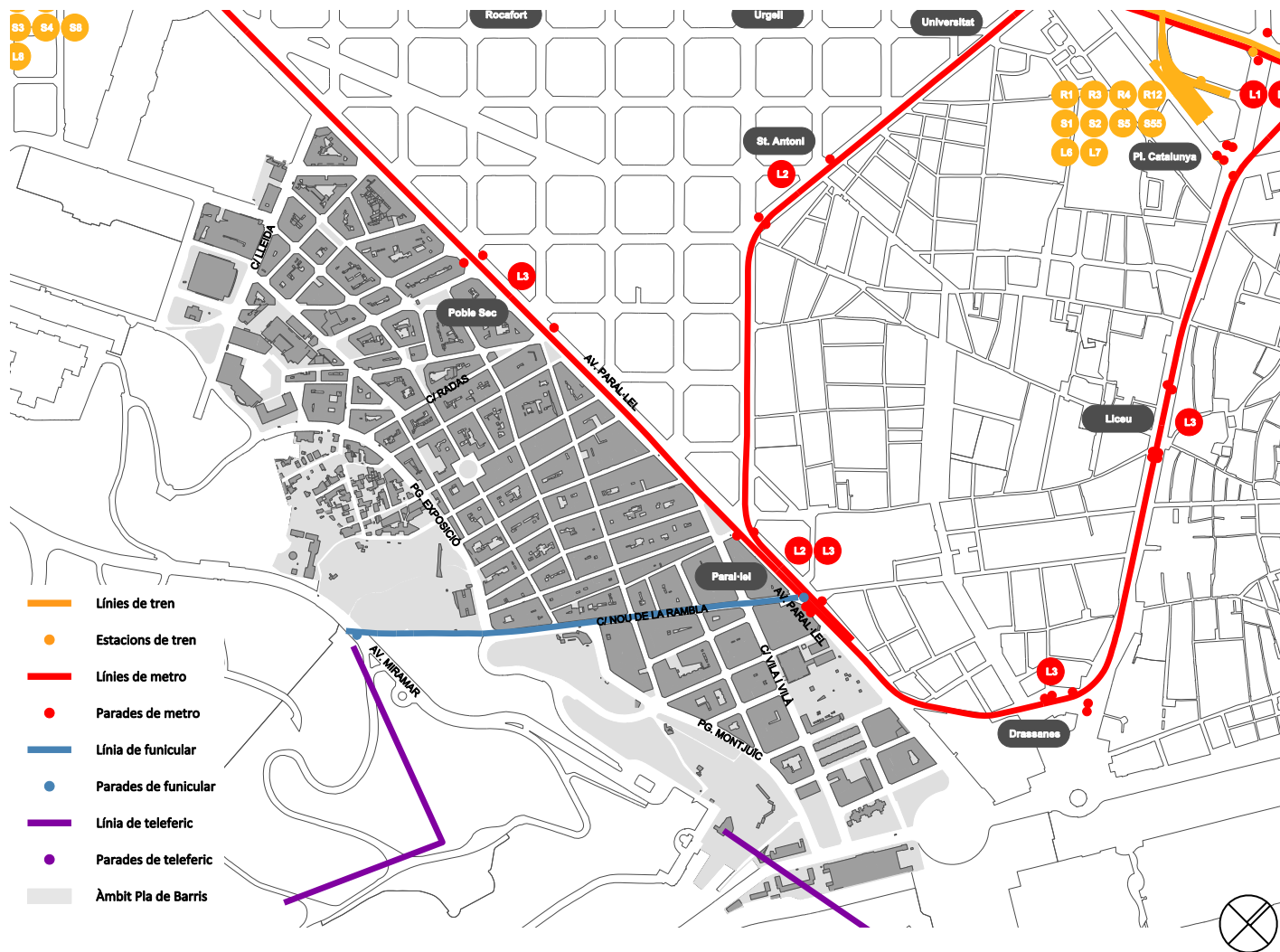
Plànol de la xarxa de bus
Font: Urbaning

6.5.5 | Xarxa de tren, metro i tramvia

El barri està connectat per **tres línies de metro**, l'L1, l'L2 i l'L3. En les zones més properes al parc de Montjuïc l'accessibilitat és difícil per l'orografia i els pendents. Hi ha un **funicular** que comunica directament el barri amb Montjuïc i també un **telefèric** que fa el recorregut des del parc del Mirador fins a la Barceloneta.

Actualment està en redacció i aprovació inicial (maig 2020) el Pla de millora urbana d'ordenació de l'estació del funicular de Montjuïc, promogut per Transports Metropolitans de Barcelona (TMB).

A més, a la **plaça d'Espanya** hi ha un important intercanviador de transport públic, amb la **xarxa de Ferrocarrils de la Generalitat de Catalunya (FGC)**, línies L8, S3, S4, S8 i S9; amb **rodalies de Renfe**, R5, R50, R6 i R60, i amb les línies L1 i L3 de la **xarxa de metro**. Des d'aquí, el barri queda comunicat amb la resta de la ciutat i amb l'aeroport.

Plànol de la xarxa de tren, metro i tramvia
Font: Urbaning

6 | Anàlisi

6.5 | Espai públic i accessibilitat

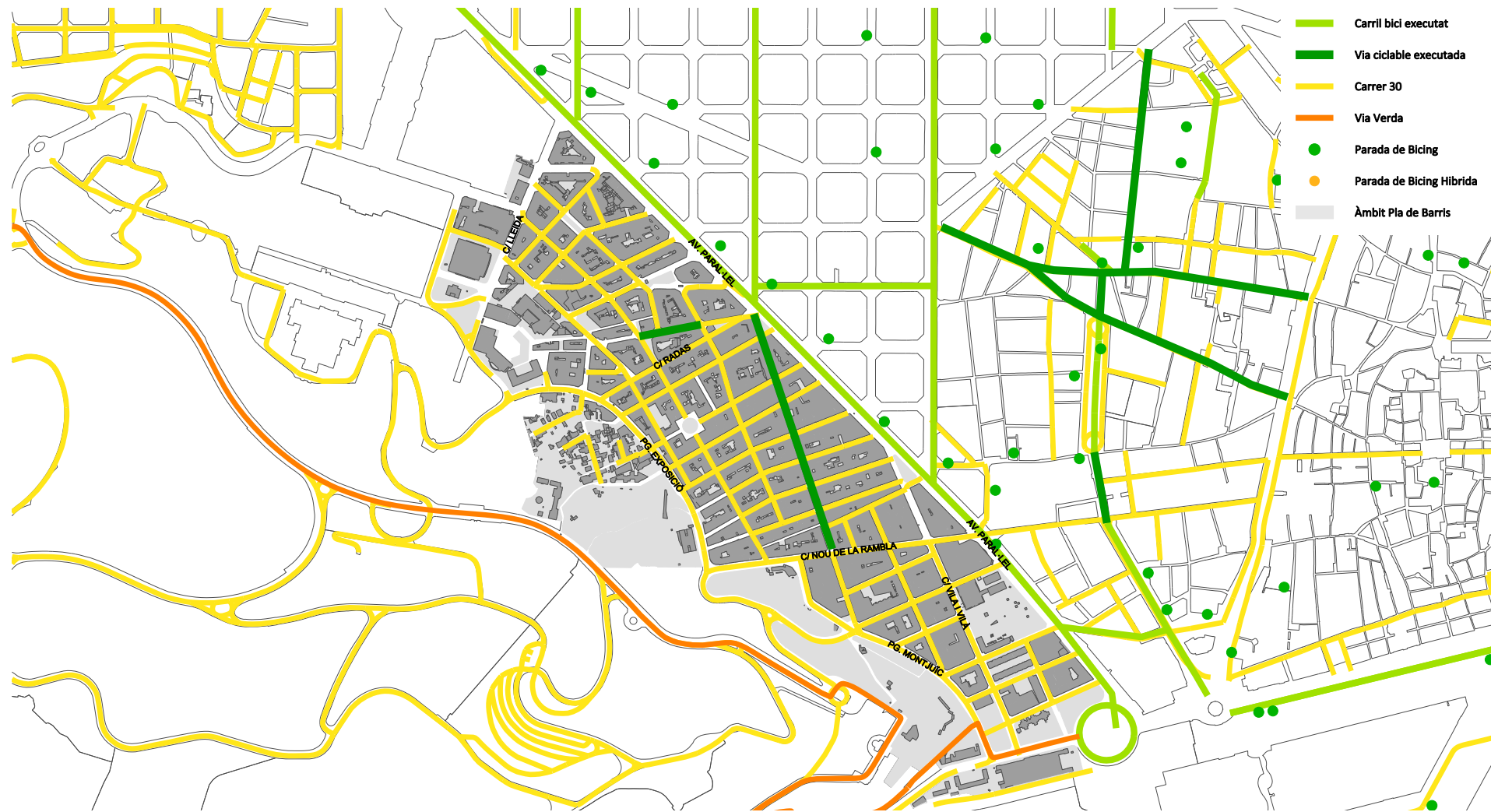
6.5.6 | Xarxa de bici

La trama viària amb **carril bicicleta** ha augmentat molt en els darrers anys. S'ha pacificat l'avinguda del Paral·lel, amb la creació de diversos carrils de pujada i baixada des de la plaça d'Espanya fins a la plaça de les Drassanes, i conté dotze estacions de Bicing, de les quals quatre són mixtes, amb bicicletes elèctriques i mecàniques. Els carrers verticals des del Paral·lel presenten pendents sovint molt superiors al 8%, no són aptes per a la mobilitat en bicicleta mecànica, però sí elèctrica. Menys els carrers pacificats, la resta de la **xarxa viària és ciclable**.

Cal assenyalar la **Ronda Verda**, un circuit senyalitzat per a bicicletes que travessa els grans sistemes naturals de la comarca del Barcelonès. Es tracta d'un itinerari circular que es configura entre sis parcs naturals (Collserola, Fluvial del Besòs, Serralada de Marina, Front Marítim, Montjuïc i Llobregat). La Ronda Verda recorre part de la muntanya de Montjuïc.

Aparcament de bicicletes davant l'església de Santa Madrona, al carrer de Tapioles
Font: Ajuntament de Barcelona

Plànol de la xarxa de bici
Font: Urbaning

6 | Anàlisi

6.5 | Espai públic i accessibilitat

6.5.7 | Xarxa viària

La **trama urbana** està configurada per una gran avinguda, el Paral·lel, i per una quadrícula no regular en tot el barri amb carrers llargs i estrets que en la part superior són costeruts pel fort pendent i l'orografia, atesa la proximitat de la muntanya de Montjuïc. Aquesta trama condiciona la xarxa viària tant del transport públic i privat com dels vianants.

L'**avinguda del Paral·lel** ha estat i és l'espina dorsal, connector i alhora separador del barri. Va ser inaugurada l'any 1894, al costat de les Drassanes Reials de Barcelona. Té una llargada de 2.200 metres i 50 metres d'amplada. El traçat de l'avinguda coincideix amb el d'un paral·lel terrestre, d'aquí el seu nom.

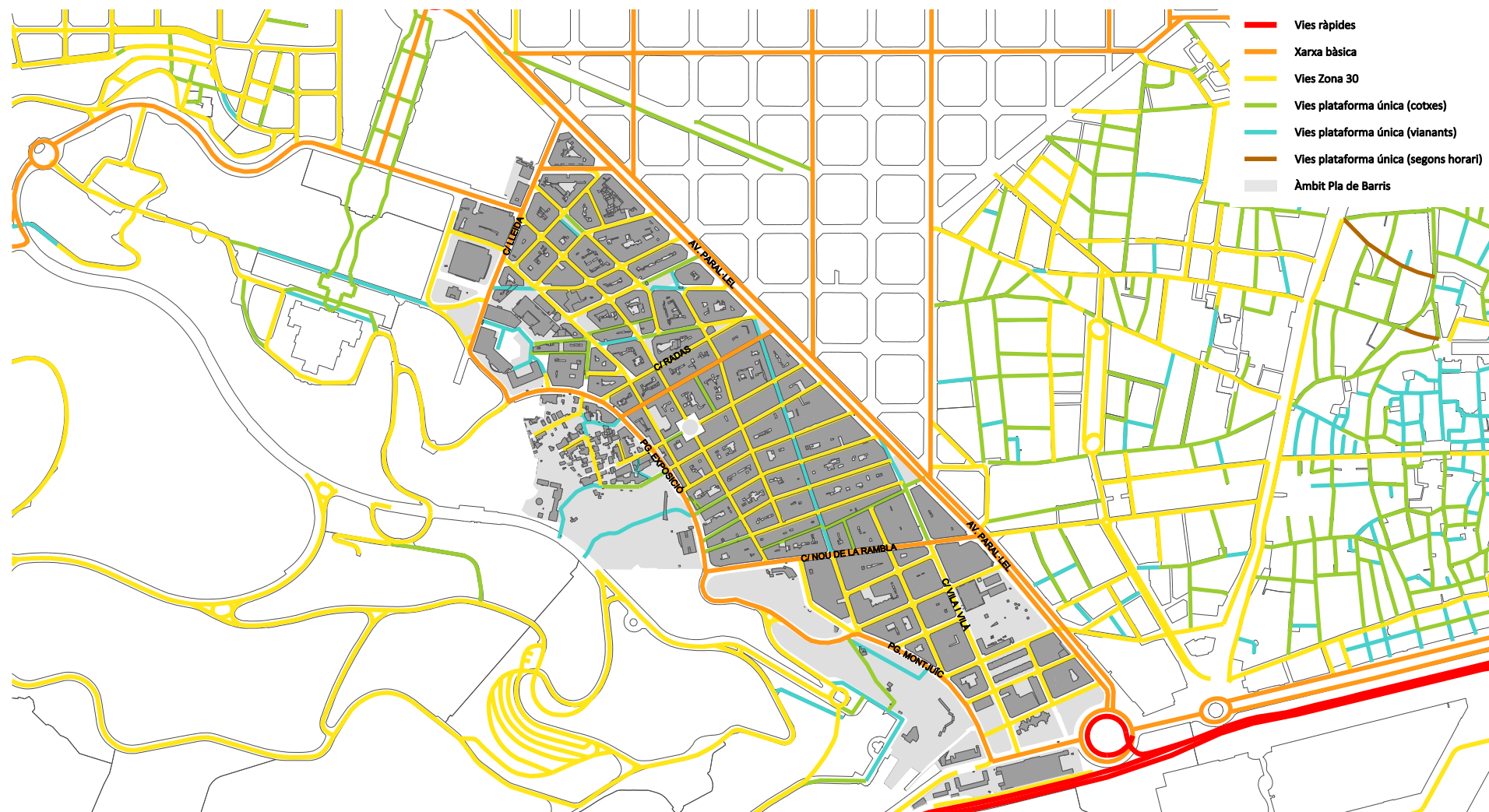
Pràcticament tot el barri del Poble-sec té assignada la **Zona 30** de velocitat permesa. L'avinguda del Paral·lel està exclosa d'aquesta normativa.

Pel que fa al **cens de vehicles**, el barri està molt per sota de la mitjana de la ciutat de Barcelona, on també ha anat disminuint any rere any el nombre de turismes, que avui suma un total de 354 turismes per cada 1.000 habitants.

Quant a **motos i ciclomotors**, el barri en té 97,25 per cada 1.000 habitants, per sota del districte (107,8) i de la ciutat (131,69). Aquesta xifra té relació amb la tipologia i la trama urbana del barri, on els edificis més nous tenen aparcament i alhora la mobilitat en transport públic està ben dotada.

Carrer de Cabanes
Font: Ajuntament de Barcelona

Plànol de la xarxa viària
Font: Urbaning

6 | Anàlisi

6.5 | Espai públic i accessibilitat

6.5.8 | Pendants del vial

La trama viària del barri del Poble-sec és lleugerament plana a tocar de l'avinguda del Paral·lel, amb pendents inferiors al 4%. Ara bé, els carrers que uneixen el Paral·lel amb el parc de Montjuïc tenen uns **pendents sovint superiors al 8%**, i en alguns indrets s'arriba fins i tot al 12-16%. En alguns trams de l'avinguda de l'Exposició, amb longituds inferiors a 100 metres, es supera el 18% de pendent, com ara a la Satalia. Tal com es pot observar en el plànol adjunt, els grans desnivells es salven mitjançant escales o rampes. Aquesta realitat fa que el barri no sigui apte per a persones amb mobilitat reduïda.

Per tant, els pendents limiten els desplaçaments en la mobilitat quotidiana. En els darrers anys, l'Ajuntament de Barcelona ha fet una forta intervenció per millorar l'accessibilitat i la mobilitat, dificultada principalment pels forts pendents, i per l'altra, per l'enjardinament i urbanització de certes zones que estaven totalment abandonades i descuidades.

Situació d'excepcionalitat per la Covid-19

La situació extraordinària viscuda durant el confinament per la Covid-19, el març del 2020, va fer constar l'estreta relació entre espai públic i privat, i en el cas del barri del Poble-sec, amb una alta densitat, s'han obert diferents debats sobre la planificació i ordenament i disseny d'aquests. Perquè si bé és cert que pel que fa als contagis aquest va ser un factor determinant, també es constata el valor dels barris tant com a reactivadors de l'activitat econòmica com d'espais de relació i solidaritat mútua. Per una altra banda, l'existència del parc de la muntanya de Montjuïc ha estat un gran valor pel veïnat. Tanmateix s'ha posat en evidència la necessitat d'espais públics polifacètics, verds i amb atenció als diferents col·lectius per edats.

Respecte de la mobilitat durant el període de confinament es va constatar la relació directa entre trànsit rodat, contaminació

i salut, que ha posat sobre la taula la necessitat de reduir-lo amb alternatives eficients de mobilitat sostenible.

Cal assenyalar que una primavera molt plujosa (2020), amb poca afluència de persones als jardins, places i carrers, ha provocat un reverdiment dels espais verds del barri. El Poble-sec té el compromís de conservar i millorar la seva infraestructura ecològica perquè la natura a la ciutat configurei una autèntica xarxa verda que produeixi beneficis per a les persones i constitueixi no només un servei ambiental sinó social per afrontar els reptes de futur.

En els darrers anys, l'Ajuntament de Barcelona ha fet una forta intervenció per millorar l'accessibilitat i la mobilitat, dificultada principalment pels forts pendents

Plànol de pendents, escales i ascensors
Font: Urbaning

6 | Anàlisi

6.6 | Sostenibilitat ambiental i emergència climàtica

6.6.1 | Contaminació

El Poble-sec té el **nivell anual de NO₂** entre 40 i 45 µg/m³, superior al nivell de referència de l'OMS i igual que el del districte i la ciutat. A Barcelona es superen amb escreix les estacions de l'Eixample i de Gràcia-Sant Gervasi. Els **nivells de material amb partícules (PM₁₀)** es superen tant al barri, com al districte, com a la ciutat, amb 25-30 µg/m³. De les onze estacions, vuit ultrapassen els nivells, entre les quals l'estació de Sants. Preocupa el possible impacte ambiental al barri dels creuers marítims que arriben al port de Barcelona. Respecte de les temperatures, la màxima intensitat i major freqüència de l'illa de calor és en l'horari nocturn i durant els mesos d'hivern. El Poble-sec està més aviat a la part baixa d'acumulació de la calor, excepte la zona de la plaça d'Espanya, el passeig i la plaça de les Drassanes (ronda Litoral).

L'avaluació de la qualitat de l'aire del 2018 mostra que es continuen superant a la ciu-

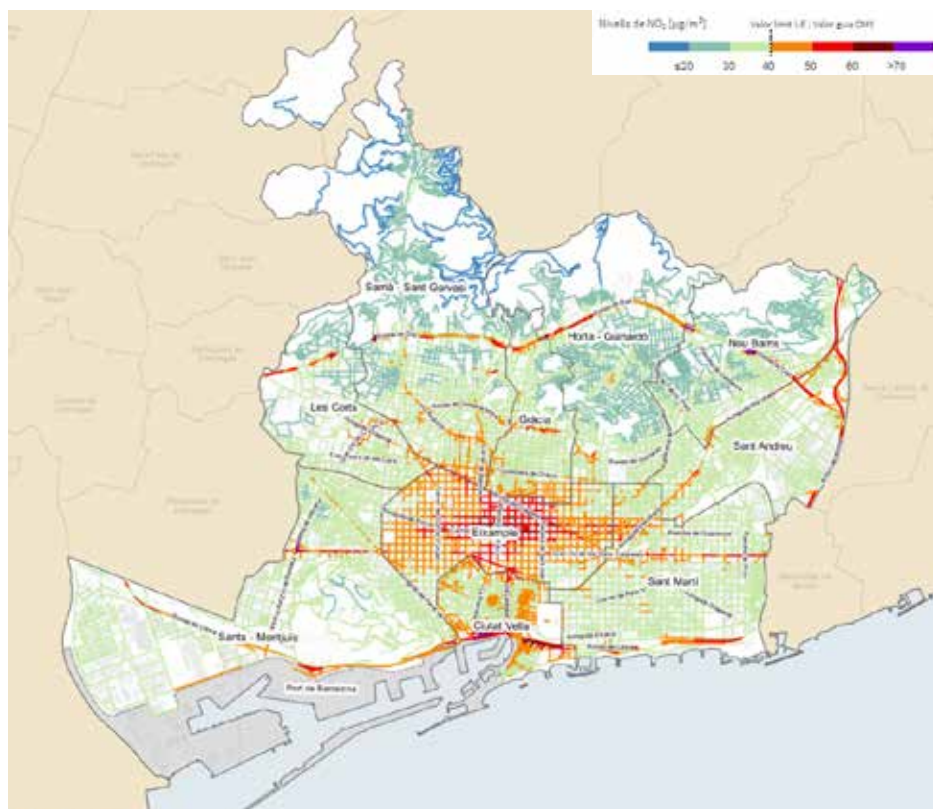
tat de Barcelona els nivells de referència de l'OMS per als contaminants NO₂, material particulat (PM₁₀ i PM_{2,5}), benzè, ozó i benzo(a)pirè. Aquesta avaluació es manté estable per a tot el període 2000-2018, amb superacions sistemàtiques dels nivells anuals per aquests contaminants. A les estacions de fons, les concentracions són de mitjana un 40% superiors al nivell de referència anual de l'OMS per a les partícules PM_{2,5} i un 10 % per a les partícules PM₁₀. A les estacions de trànsit, les concentracions són de mitjana un 20% superiors al nivell de referència anual de l'OMS per al NO₂, un 70 % per a les partícules PM_{2,5} i un 30 % per a les partícules PM₁₀. A més de l'NO₂, de les PM₁₀ i PM_{2,5}, Barcelona també sobrepasa els límits de l'OMS de benzè, d'ozó i de benzopirè.

Les estacions urbanes registren fins a 3 °C (mitjana anual) més que les de fora de la ciutat i els màxims arriben fins a 7 o 8 °C. La màxima intensitat i major freqüència

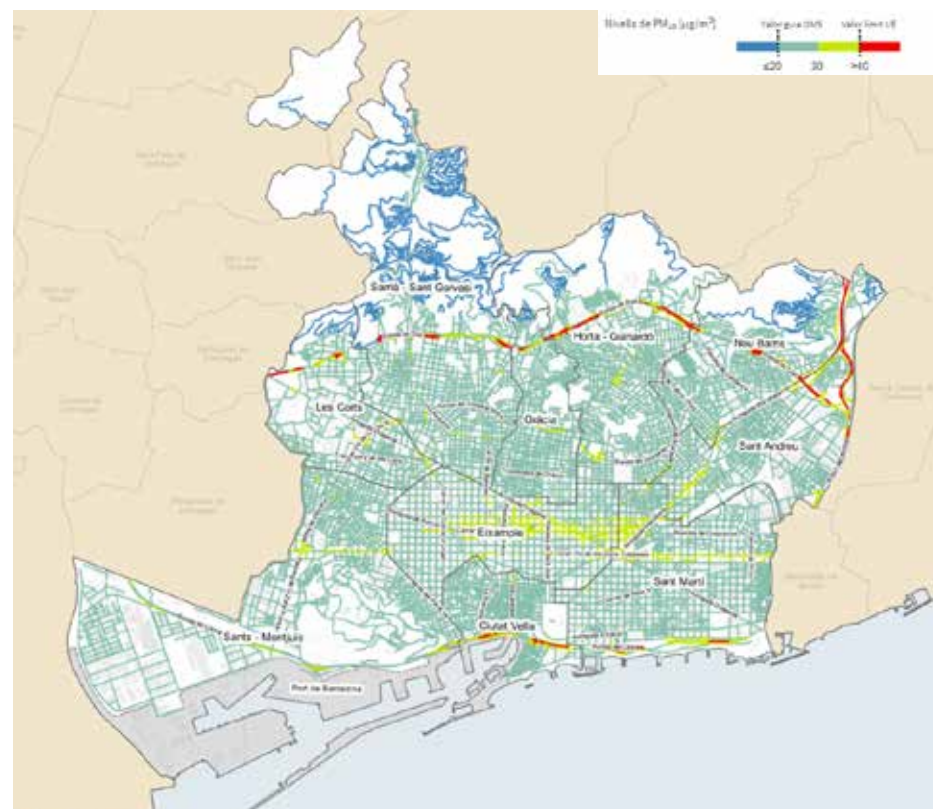
de l'illa de calor és en l'horari nocturn i durant els mesos d'hivern. El Poble-sec està més aviat a la part baixa d'acumulació de la calor, excepte la zona de la plaça d'Espanya, al contrari de la muntanya de Montjuïc, i també al passeig i plaça de les Drassanes.

En relació amb la **contaminació acústica**, el 28,1 % dels carrers del Poble-sec estan exposats al **soroll mitjà diürn**, per sota del districte (29,9%) i de la ciutat (34,6 %). El 42,8% de persones estan exposades a **soroll nocturn** (23-7 h), dades molt superiors al districte (28,3 %) i deu punts per sobre de la ciutat (32,5 %). Aquesta divergència és pel fet que el soroll es concentra en zones molt concretes situades al voltant de la plaça d'Espanya i el passeig i plaça de les Drassanes.

Sants-Montjuïc és el districte amb més trucades per molèsties de soroll i el Poble-sec compatibilitza el 23 % de tot el districte, sobretot per soroll nocturn relacionat amb els locals dels carrers Olivera, Lleida, Margarit i Vila i Vilà.

Plànol dels nivells de NO₂ a Barcelona
 Font: Ajuntament de Barcelona (Qualitat de l'aire)

Plànol dels nivells de PM₁₀ a Barcelona
 Font: Ajuntament de Barcelona (Qualitat de l'aire)

6 | Anàlisi

6.6 | Sostenibilitat ambiental i emergència climàtica

6.6.2 | Resiliència

L'emergència climàtica té a Barcelona una planificació específica, el **Pla clima 2018-2030**, amb quatre eixos principals, que són **la mitigació, l'adaptació, l'acció ciutadana i la justícia climàtica**. Aquest es compromet a reduir les emissions de gasos amb efecte hivernacle un 40 % el 2030 en relació amb el 2005 i augmentar 1,6 km² de verd urbà. El Pla clima **pretén reduir l'escalfament global i que la ciutat esdevingui més resilient i sostenible**.

L'estratègia de Barcelona per fer front al canvi climàtic, en primer lloc, es centra en les persones, perquè afecta directament la **salut i la qualitat de vida** de la ciutadania. En segon lloc, busca transformar la ciutat d'una manera integral per **fer front als riscos** i convertir-los en oportunitats. D'altra banda, accelera l'eficiència, la rehabilitació i la implantació d'**energies renovables** per adaptar-nos millor. Per últim, s'afronta des de la ciutadania, amb un **procés de coproducció**.

Situació d'excepcionalitat per la Covid-19

La disminució de desplaçaments amb vehicle privat ha tingut un efecte immediat en la qualitat de l'aire a Barcelona. Segons l'Agència de Salut Pública de Barcelona, el maig 2020 s'havien reduït, de mitjana a la ciutat, un 66 % els nivells d'òxids de nitrogen (NO_x). Les partícules en suspensió (PM₁₀) van minvar en menys proporció. Tot i així, els nivells acumulats de PM₁₀ van disminuir un 44 % a la ciutat. L'aspecte més notable vaser la rapidesa de la caiguda. Més enllà de la constatació de la relació causa-efecte del trànsit sobre la qualitat de l'aire, queda clar que reduint-lo en una proporció raonable, amb alternatives eficients de mobilitat sostenible, els efectes sobre la salut són immediats.

L'aturada també va implicar, evidentment, una reducció molt significativa de les emissions de gasos d'efecte hivernacle. L'aturada del trànsit i de l'oci nocturn també va tenir un efecte immediat i directe en la reducció de la contaminació acústica. Segons les dades de la xarxa de sonòmetres de l'Ajuntament, als carrers de trànsit intens i mitjà el soroll va baixar entre 5,4 i 7 decibels.

Vista aèria del Poble-sec
Font: Ajuntament de Barcelona

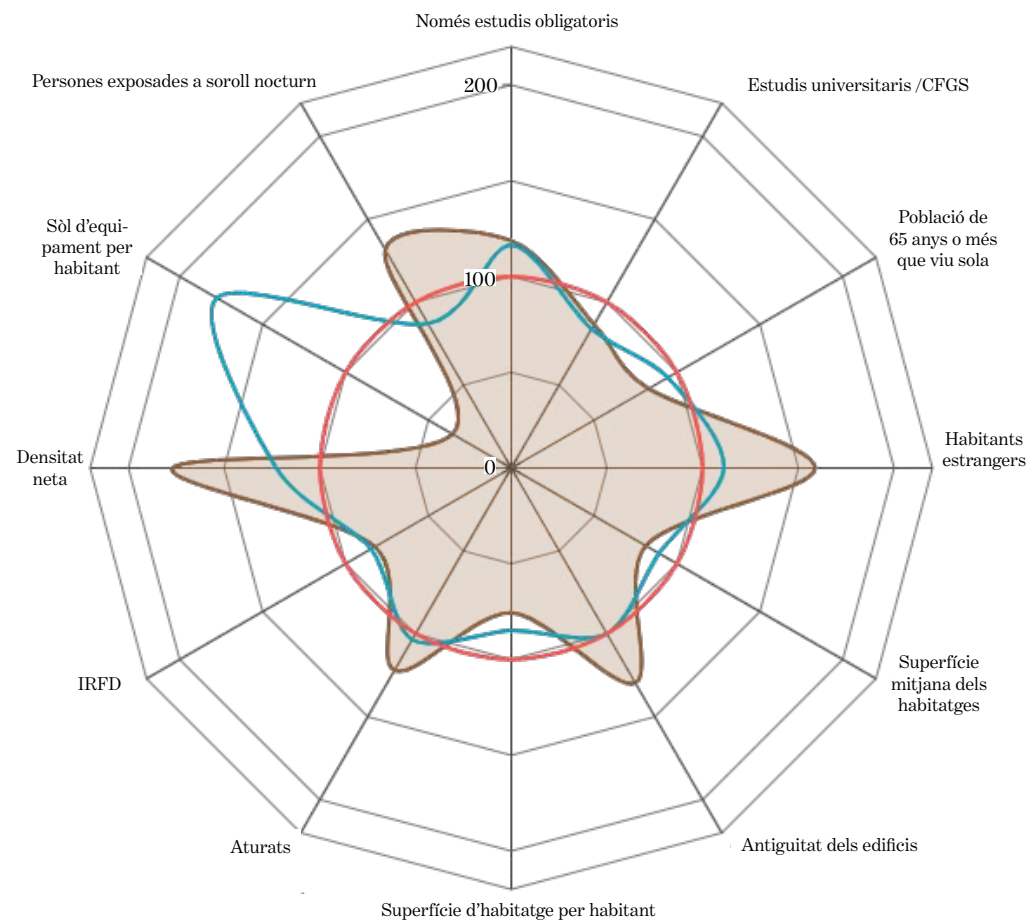
La diagnosi és el vincle necessari entre l'anàlisi feta fins ara i la definició de les estratègies que desplegarà el Pla de Barri, i que ocupen els apartats posteriors d'aquest mateix document. S'estructura, tal com s'ha fet fins ara, mitjançant els sis àmbits d'actuació, és a dir, **educació i salut pública; drets socials, equitat de gènere i acció comunitària; habitatge; ocupació, impuls econòmic i economia social; espai públic i accessibilitat, i sostenibilitat ambiental i emergència climàtica**. A diferència de l'anàlisi, en la diagnosi s'aporta una visió més qualitativa que no pas quantitativa de la situació.

Prèviament a la presentació de la diagnosi, es poden veure uns diagrames sintètics que tenen per objectiu comparar la situació de cada barri en relació amb el districte i el conjunt de la ciutat. Per fer aquests diagrames s'han escollit dotze indicadors

representatius, repartits entre cadascun dels àmbits d'actuació estratègica. La comparativa s'ha fet prenent com a valor de referència 100, que és la mitjana de Barcelona per a cada indicador, i comparant en termes relatius aquest valor amb el del barri i el del districte.

Els indicadors seleccionats per fer el diagrama són comuns amb la resta de plans de barri, de manera que també es facilita una comparativa entre tots ells.

Al Poble-sec, a banda de les problemàtiques comunes amb d'altres plans de barri, destaca una antiguitat dels edificis d'habitatge superior a la mitjana de la ciutat i una proporció d'habitants de procedència estrangera (segons el lloc de naixement) també superior. Una altra dada a destacar és l'elevada densitat d'habitatges per hectàrea residencial (densitat neta).

Gràfic comparatiu d'indicadors
Font: Urbaning

- Barri
- Districte
- Barcelona

7.1 | Educació i salut pública

El **nivell formatiu i educatiu dels veïns i veïnes està equilibrat** en relació amb la ciutat i ha anat millorant en les darreres dècades en relació amb l'evolució de la població. Pel que fa al nivell acadèmic, els estudis obligatoris estan set punts per sobre de la ciutat, i els estudis superiors, tres punts per sota, alhora que el nivell acadèmic de titulació universitària està quatre punts per sota de la mitjana de la ciutat. El percentatge de població sense estudis és el mateix que el de la ciutat. El barri compta amb una oferta educativa adequada en nombre de centres i places, però amb perill de segregació d'alguns d'aquests. Té un **alt percentatge d'alumnat estranger matriculat** en educació infantil, primària i ESO.

L'Escola de Primària Tres Pins i l'Institut Consell de Cent, , per la seva dimensió i per la seva oferta educativa d'**inclusió a d'alumnat amb sordesa** en la modalitat

bilingüe en defensa de l'escola inclusiva, és un referent al districte i a la ciutat. Alhora destaca l'**oferta educativa en arts escèniques** lligada a l'Institut del Teatre i Dansa com a referent a nivell municipal i nacional.

Existeix una oferta **d'activitats socioeducatives fora de l'horari escolar**, amb la tasca que realitzen les AFAs, la ludoteca, la biblioteca i els espais per a la infància, adolescència i joventut, així com les entitats de lleure de cap de setmana del barri. Els equipaments d'adolescents i joves necessiten millorar i reubicar l'espai existent.

El barri disposa **d'escasses instal·lacions per a la pràctica de l'esport** lligades als pocs equipaments esportius de proximitat de barri (petanca, ping-pong, pista poliesportiva i camp de futbol), un vehicle important per enfortir la xarxa de relacions i implicar el col·lectiu de joves i infants en

la cohesió del barri, però que queda compensat amb els equipaments esportius més propers del parc de la muntanya de Montjuïc de caràcter de ciutat.

Des d'un punt de vista de la salut pública, els efectes de la darrera crisi econòmica i la **pandèmia de la Covid-19** han fet emergir i augmentar problemes de salut mental lligats a la pressió immobiliària, l'atur i la precarietat laboral. Cal assenyalar la presència de nuclis on s'acumula **consum de tòxics** (drogues). L'Ajuntament hi dedica recursos humans (educadors de carrer de la xarxa de drogodependències), i en realitza un seguiment acurat.

El Poble-sec té el **percentatge més elevat del districte amb persones sense llar** que pernocten al carrer i/o en parcs de la zona sud del barri (parc del Mirador, de les Hortes de St. Bertran, Walter Benjamin...).

7.2 | Drets socials, equitat de gènere i acció comunitària

Es detecta un índex d'envelliment (65 anys) com el de la ciutat, però és on hi ha més diferència entre homes i dones. Aquestes, les dones, doblen els homes en nombre. D'altra banda, el nombre de **persones majors de 75 anys que viuen soles i l'índex de sobreenvelliment** (85 anys) és superior al districte i a la ciutat. Aquest índex permet apreciar els canvis derivats del procés d'envelliment i posa de manifest els canvis en les demandes socials, especialment en salut, assistència social i transferències intergeneracionals; i alhora hi ha uns indicadors de població infantil per sota dels del districte i la ciutat.

D'altra banda, el creixement vegetatiu és negatiu, ja que hi ha més defuncions que naixements, fet que queda compensat amb l'augment de **població nouvinguda en els darrers 20 anys**. En aquest sentit, es detecta una **alta taxa de població estrangera** per sobre del districte i de la ciutat, tant pel lloc de naixement com per la nacionalitat, equilibrat per sexes però amb predomini del grup d'edat de 20 a 35 anys. Les nacionalitats més nombroses són la italiana, la pakistanesa i la filipina, per aquest ordre. Al Poble-sec hi conviuen 122 nacionalitats diverses.

El Poble-sec és un barri creatiu, autoorganit-

zat, emprenedor i amb una forta xarxa social. La **diversitat sociocultural del Poble-sec presenta una gran riquesa** i varietat en nombre d'associacions, entitats i fundacions de caràcter cultural, veïnal, educatiu, formatiu, laboral, religiós... El **teixit associatiu** és fort i promou la generació de vincles entre la població des de fa moltes dècades. La **Coordinadora d'Entitats del Poble-sec**, promou l'associacionisme i diversos projectes socials, **amb 111 entitats adherides** i té un fort per la cultura popular i tradicional amb el Consell de cultura popular i tradicional (castellers, diables, geganters, bastoners...).

El nombre d'associacions està deu i quinze punts per sobre respecte de les mitjanes del districte i la ciutat. Tot i així, en alguns casos hi caldria un relleu generacional. És el barri del districte amb més associacions, i les entitats són majoritàriament culturals i esportives. Hi ha més d'una vintena de centres de culte religiosos amb comunitats cristianes catòliques i evangelistes, així com dos d'islàmiques i una altra d'hinduista.

Existeix un **Pla de desenvolupament comunitari (gestionat per Cooperasec a data 2020-2021)** que treballa des de fa molts anys impulsant la creació de projectes i acci-

ons comunitàries i del treball en xarxa (amb l'augment d'activitats, projectes, taules i comissions de treball), i inclou diverses franges d'edat i tots els àmbits.

L'arrelament i el sentit d'identitat del barri és molt fort, amb un alt sentiment de pertinença en relació amb aspectes històrics, patrimonials, culturals, etnogràfics, etc. Aquests són coneguts per la ciutadania de la resta de la ciutat. El teixit associatiu té una tradició social molt arrelada vinculada als moviments socials, de caire principalment reivindicatiu.

Hi ha una demanda generalitzada dels equipaments i les entitats del barri de disposar dels equipaments culturals i esportius del parc de la muntanya de Montjuïc, que tenen una mirada de ciutat. Els equipaments del barri estan saturats per l'elevada demanda d'ús (centres cívics i/o culturals, ludoteca, biblioteca...). S'evidencia una **manca d'espais de referència per a certs col·lectius**, sobretot per als infants, amb projectes adreçats a la petita infància i la criança i també per als joves. Hi ha demanda per aconseguir espais on desenvolupar els projectes de les entitats, de caire culturals, formatiu i esportius, amb una clara vocació interseccional, amb una

demanda d'aconseguir espais culturals i esportius a l'aire lliure amb una clara vocació intergeneracional, de gènere i de diversitat cultural i funcional.

La població d'origen divers està present en diferents projectes del barri. Un nombre elevat de persones d'origen divers participen a les entitats en formacions d'aprenentatge de llengua, pretallers, sovint població nouvinguda amb situació irregular o amb una situació irregular sobrevinguda, que les fa doblement vulnerables. Per altra banda, hi ha projectes comunitaris del barri que incorporen la mirada intercultural i intenten promoure el trencament de barreres, així com la lluita contra els rumors en els seus projectes.

Moltes entitats treballen des d'una perspectiva feminista, s'integren a través de la **Xarxa Poble-sec feminista**. La Xarxa comença les primeres accions amb el Protocol Festa Major Antimasclista i esdevé l'eina reivindicativa de les lluites de les dones i les identitats LGTBI. Moltes entitats han creat dins de la seva organització la mirada de gènere i integren la aquesta perspectiva de forma transversal en els seus projectes, la cultura, la cura, la dona vulnerable, l'habitatge, la mobilitat segura i en contra les violències masclistes.

7.3 | Habitatge

Els habitatges de Poble-sec són els de **menor superfície mitjana** del districte i disposen de pocs metres quadrats per habitant, deu punts per sota de la ciutat. Aquest fet és degut a la **densitat neta residencial** (hab./ha residencial) de la població, que és gairebé el doble de la de la ciutat de Barcelona.

El Poble-sec té un **parc d'habitatges molt envellit**, amb més de la meitat del parc edificat anterior a 1940. Fa més de tres dècades es van iniciar diversos plans urbanístics i de l'habitatge (PERI 1990, ARI 1994, ARE 2000, Pla futur 1995, Llei de barris 2005...) que han realitzat millores d'accessibilitat als edificis amb la instal·lació d'ascensors, de renovació dels serveis tècnics (aigua, gas, etc.), reparació de cobertes, façanes, esquerdes, galeries amb banys, entre d'altres.

Un 10% del barri té el **parc edificat en un**

estat deficient, amb patologies estructurals en molts edificis, amb certa precaritat en les xarxes de serveis i una manca de manteniment dels elements comuns.

El preu de lloguer per m² és el més elevat del districte. **Els preus han augmentat en els darrers anys** amb un gran moviment immobiliari en relació amb el procés de turisticació *low-cost*.

El Poble-sec és el barri del districte on hi ha més persones en risc de pèrdua d'habitatge i amb tendència ascendent. Hi ha una diversitat de casuístiques (finalització de contracte, manca pagament, reclams de les entitats bancàries...) segons el seu règim de tinença. També és un dels barris de la ciutat on hi ha més desnonaments. S'ha creat una unitat de mediació i s'ha incrementat l'habitatge social i protegit ampliant el parc públic de lloguer, però és insuficient per la demanda actual, que pot

ser incrementada amb el projecte Univers Montjuïc 2020-2029, impulsat per la Fira de Barcelona, ja que ofereix més habitatge social dins el recinte de la Fira de Barcelona. D'altra banda, el Poble-sec mostra la major **concentració d'allotjaments turístics i de places turístiques** del districte, en relació amb els establiments amb llicència. **La turisticació del barri provoca l'augment del preu de l'habitatge** i la desaparició del comerç de proximitat. Arran de la pandèmia de la Covid-19, la davallada del turisme ha provocat que molts dels apartaments d'ús turístic hagin quedat buits. A això s'hi suma la creixent emergència habitacional i, de retruc, la preocupació per usos indeguts dels habitatges o apartaments turístics buits. Tant l'Ajuntament com entitats i moviments socials del barri han començat a treballar per abordar la situació.

7.4 | Ocupació, impuls econòmic i economia social

El barri presenta un **teixit productiu escàs**, amb una gran extensió de sòl per a ús residencial i poca presència comercial lligada al comerç al detall, amb deu punts per sota de la ciutat. Aquesta situació es veu agreujada pel fet que els darrers anys el nombre de locals comercials de tota la vida ha anat disminuint per augmentar els locals de restauració lligats a fenòmens de gentrificació i turisticació, que té una repercussió en la percepció del paisatge urbà i l'activitat econòmica.

Aquest **empobriment i reducció del comerç de proximitat** s'ha produït a causa de l'augment de grans superfícies comercials internes i externes al territori, i del comerç electrònic online, així com també a causa de l'escàs relleu generacional. Cal remarcar que el comerç de proximitat també ha estat un dels sectors més castigats a causa de la crisi econòmica vinculada a la pandèmia i les restriccions establertes i n'ha resultat molt debilitat.

En aquest sentit, existeix una concentració d'activitat econòmica a l'avinguda del Paral·lel i en certs carrers (Olivera o Elkano) que realitzen funcions d'eixos comercials. Per altra banda, carrers com Blai o Nou de la Rambla van lligats a l'oci nocturn. El fet de no tenir un mercat municipal de barri provoca que l'alimentació fresca estigui repartida per una dotzena de supermercats. El Mercat de la Terra, que des del 2015 pertany a Slow Food Barcelona, situat al parc de les Tres Xemeneies, és l'únic mercat eco i setmanal de la ciutat, i és una referència pel que fa al consum responsable, les cadenes curtes de distribució i l'alimentació sostenible.

L'increment de població estrangera ha comportat una **diversificació comercial** com a actius potencials i que poden enriquir l'activitat econòmica. L'oportunitat que suposen els locals sense un ús definit pot contribuir a fixar i alhora a atraure persones joves i empresàries a instal·

lar-se al barri. Aquests són els objectius amb què treballa l'Associació de Comerciants del Poble-sec-Paral·lel.

L'activitat economicoturística està present a través d'una alta concentració **d'allotjaments i places turístiques** en totes les modalitats. L'activitat hotelera dobla la del districte i triplica la de la ciutat. En aquest sentit, conjuntament amb l'activitat cultural (teatres, sales nocturnes i museus, principalment), són dos dels sectors econòmics que tenen més ocupació.

El barri es situa per sota de la mitjana de la ciutat pel que fa a **l'índex de renda familiar disponible i també de l'índex de la renda mitjana per persona**. A la vegada, presenta una taxa d'atur per sobre de les del districte i la ciutat. El 30% són aturats d'origen estranger. Els efectes de la pandèmia de la Covid-19 tindran una clara incidència en la pèrdua de població activa amb una inestabilitat laboral.

En aquest mateix sentit, hi ha un **alt nombre de joves a punt d'incorporar-se al mercat laboral**, on és primordial treballar per a una bona orientació cap a itineraris formatius adequats a les noves demandes laborals, ja que d'una formació adequada depèn, en bona part, que s'incorporin al mercat laboral o que engreixin les dades d'atur registrat. Un bon diàleg amb els centres educatius per adaptar l'oferta de formació, petites formacions de sensibilització impartides als alumnes dels centres i una bona informació i comunicació entre els joves dels recursos existents són aspectes cabdals per aconseguir-ho.

El barri té comptabilitzades més d'un centenar d'entitats relacionades amb **l'economia comunitària, social i solidària** (ECSS), que representen un actiu i valor molt important pel barri, per tal de treballar en una economia basada en les persones i en un desenvolupament econòmic territorial sostenible.

7.5 | Espai públic i accessibilitat

El Poble-sec és el barri més dens del districte, i el setè més dens de la ciutat. Inclou quatre nuclis urbans diferenciats, herència d'un conjunt geogràfic i poblacional heterogeni que s'ha anat adaptant en cada període des dels primers inicis del barri, l'any 1860-65. Té un **relleu planer a l'entorn de l'avinguda del Paral·lel, i un relleu accidentat a tocar de la muntanya de Montjuïc**, on el pendent condiciona la manera de viure respecte de la vialitat, la mobilitat, l'accessibilitat i l'habitatge.

El barri té una **posició privilegiada** per tenir una gran centralitat respecte del nucli històric de la ciutat, per l'existència d'un gran parc urbà equipat com Montjuïc i per la proximitat al port de Barcelona i al mar. La població viu de cara a Montjuïc des dels Jocs Olímpics de Barcelona 92.

L'avinguda del Paral·lel ha estat i és l'espina dorsal, connectora i alhora separadora del barri. L'avinguda té el valor afegit de la centralitat i l'accessibilitat amb la ciutat antiga i que, alhora, provoca un important augment de la mobilitat rodada de pas per accedir a la ronda Litoral i a la plaça d'Espanya, amb uns alts nivells de contaminació atmosfèrica, acústica i lumínica.

Així mateix, el **parc de la muntanya de Montjuïc representa un valor de gran magnitud**: és el pulmó verd del barri i de la ciutat i atreu moltes persones que volen gaudir de la natura, l'esport, el lleure, la cultura, pel seu compte o en els nombrosos equipaments que hi ha. Aprofitar aquesta força d'atracció serà l'oportunitat per potenciar les relacions entre els equipaments de la muntanya amb els equipaments i entitats del barri per un profitós desenvolupament local. El Pla d'actuació del parc de Montjuïc (2019-2029) n'és el marc idoni.

Des del punt de vista de la mobilitat, el barri té una **extensa xarxa viària d'avingudes i carrers** amb una malla rectangular homogènia, a excepció de la Satalia. Compta amb diverses línies de bus diürnes i nocturnes, parades de metro i FGC, i estacions de Bicing. Hi ha un carril bici integrat a la Ronda Verda, que uneix sis espais naturals protegits metropolitans. A més, té la singularitat de tenir un funicular i un telefèric de connexió amb la muntanya de

Montjuïc. Tot el barri té assignada la Zona 30 de velocitat permesa (exclosa l'avinguda del Paral·lel).

El barri té sobre la taula dos grans projectes urbanístics que poden dinamitzar l'activitat econòmica i alhora recuperar espais per diversos usos ciutadans. Ambdós projectes estan situats als extrems del barri. Un és el projecte Univers Montjuïc 2020-2029, lligat a la Fira de Barcelona, a tocar de la plaça d'Espanya; l'altre és el projecte de l'ús i entorn del sector de les Tres Xemeneies, proper a la plaça de les Drassanes.

Certes places i parcs del barri tenen un **elevat nombre d'incidents, tant d'activitats molestes a l'espai públic com de convivència veïnal**. En aquest sentit, des de diversos dispositius públics i entitats es treballa conjuntament en accions que ajuden a millorar la vivència quotidiana i la cohesió social revertint dinàmiques excloents, generant noves oportunitats, acompanyant i facilitant dinàmiques veïnals i comunitàries.

7.6 | Sostenibilitat ambiental i emergència climàtica

El Poble-sec no té gaires espais lliures dins la trama urbana densa. Compta amb una desena de petites places dures arbrades on **la presència de verd urbà és molt minsa**, respecte de la ciutat. L'OMS recomana que els nuclis i ciutats disposin com a mínim d'entre 10 i 15 m² d'àrea verda per habitant. Cal assenyalar que, en els darrers anys, s'ha fet una forta intervenció en la part del barri en contacte amb la muntanya de Montjuïc. Per una banda, s'ha millorat l'accessibilitat, dificultada principalment pel fort pendent i, per l'altra, s'ha procedit a l'enjardinament i urbanització de certes zones que estaven totalment abandonades i descuidades (parc de la Primavera 2007).

A més, per incrementar el verd, el Districte, conjuntament amb l'Associació de l'Hort de la Font Trobada (2017), ha recuperat un àrea abandonada a Montjuïc i l'ha convertida en un hort de gestió comunitària, on s'han repartit les microparcel·les entre famílies i entitats del Poble-sec.

El barri busca **alliberar espai viari per disposar d'espais lliures** (arbrats, enjardinats, pacificats), generar nous espais verds i d'ombra i potenciar aquells que ja existeixen. La millora i ampliació de la vegetació i l'ombra contribueixen a una major qualitat de vida i redueixen l'impacte de les onades de calor. En aquest sentit, les entitats del barri més verdes promouen espais verds amb una vessant comunitària per **ampliar la consciència ambiental i la sociabilitat de veïns i veïnes**. La ciutat proposa la creació de refugis climàtics a les escoles amb millores als equipaments educatius amb la instal·lació de punts d'aigua, zones d'ombra i vegetació, i millores en l'aïllament tèrmic i l'eficiència energètica.

D'altra banda, per pal·liar l'impacte de l'emergència climàtica, el Districte ha engegat diversos **projectes de millora de la xarxa de clavegueram** (Pla especial de clavegueram de Barcelona) per solucionar definitivament humitats, males olors

i inundacions que patien alguns carrers i cases incrementant la capacitat hidràulica en els episodis de pluja intensa (concretament a l'avinguda Paral·lel, la ronda de Sant Pau i el carrer de Vila i Vilà). El barri disposa d'un centre de tractament de residus amb instal·lacions ambientals i d'ecorenovació al parc de la Primavera.

La contaminació atmosfèrica i sonora al Poble-sec és la mateixa que la de la ciutat i molt superior a la recomanada per l'OMS. Els nivells més elevats estan en el dos extrems del barri, tant a la plaça d'Espanya com en el passeig i plaça de les Drassanes. Les onades de calor o de fred tenen un impacte més sever en llars que no tenen aïllament o sistemes de climatització/calefacció. En aquest sentit, les finques residencials més vulnerables del Poble-sec, tant per aspectes físics com socials, necessiten reduir la pobresa energètica i garantir el confort dels veïns i veïnes durant episodis extrems amb l'ajuda de l'Administració.

Bloc 2 >

8 | Plans actius i acció de govern

El **Pla de Barris** té com a objectiu complementar i accelerar l'acció ordinària que duen a terme al territori tant el Districte de Sants-Montjuïc com les diferents àrees del consistori. Des de l'equip de govern del Districte s'han aprovat, des de l'inici de la legislatura, diverses mesures de govern amb l'objectiu de marcar el rumb de les polítiques públiques amb impacte a Sants-Montjuïc. Alhora, el marc en què es desplegarà el Pla de Barris està definit per altres propostes a escala de ciutat que impulsen les diferents àrees i departaments de l'Ajuntament de Barcelona i que tenen incidència en el districte de Sants-Montjuïc.

Finalment, cal destacar altres actuacions específiques d'àmbit territorial de barri.

El **Pla d'actuació municipal** (PAM) estableix les línies prioritàries, els objectius i les actuacions de l'acció de govern i s'elabora a l'inici de cada mandat. Dins el PAM hi ha el **Pla d'actuació de districte Sants-Montjuïc 2020-2023** (PAD), que es basa en les propostes elaborades pel mateix Ajuntament, la ciutadania, les organitzacions i les entitats socials, i també en les que provenen de cites presencials i que estan sobre la taula perquè es consensuin amb la resta de grups polítics amb representació a l'Ajuntament.

Tot seguit es presenta un resum dels plans actius i de l'acció de govern al Poble-sec, agrupats segons els sis àmbits temàtics en què s'estructura aquest document.

Educació i salut pública

El febrer del 2016 es va impulsar, a escala de ciutat, la Mesura de govern per a l'impuls del projecte educatiu de ciutat per fer de Barcelona una capital de la innovació pedagògica. Així mateix, hi ha el Pla estratègic d'educació, creat pel Consorci d'Educació de Barcelona (CEB), que inclou el desplegament del model d'escoles enriquides i perfils professionals, el qual té una incidència especial als barris on hi ha Pla de Barris. Darrerament s'ha aprovat el Pla d'educació i cultura per aprofundir la relació entre les pràctiques artístiques i culturals i els programes escolars dins la Mesura de govern per combatre les desigualtats socials integrant cultura i educació. Es preveu la creació de l'Espai Transversal de Cultura i Educació de Barcelona per consolidar una estructura col·laborativa entre l'IMEB (Institut Municipal d'Educació de Barcelona), l'ICUB (Institut de Cultura de Barcelona) i el CEB.

Des del punt de vista de la salut, destaca la **Comissió de Salut del Pla Comunitari del Poble-sec**, en la qual participen els

agents que treballen la salut comunitària al barri: ASPB, CAP Manso, CAP Les Hortes, Serveis Socials, l'associació Psicòlegs Sense Fronteres, Sant Pere Claver, Farmàcies, Coordinadora d'entitats del Poble-sec, entre d'altres. En aquest espai es treballen i executen intervencions de prevenció i promoció de la salut comunitària al llarg de tot el cicle vital per millorar la qualitat de vida de les persones, tals com la campanya d'Actius en Salut, A l'Escola Fem Salut, o l'Equilibradament. D'altre banda, son destacables els dos programes de la Coordinadora d'Entitats del Poble-sec destinats a pal·liar la soledat de les persones grans, **Acompanyament a la Gent Gran i Baixem al Carrer**; així com el Radars, projecte liderat per Serveis Socials que s'està implementant al barri.

L'acció de govern del mandat actual, a través del Districte, aposta per l'educació, la cultura, l'esport i la ciència com a drets bàsics que cal garantir per tenir una ciutadania formada, crítica, creativa i saludable.

Drets socials, equitat de gènere i acció comunitària

El Poble-sec compta des del 2005 amb el Pla de desenvolupament comunitari del Poble-sec gestionat per CooperaSec (2020-21). Aquest pla és transversal i s'estructura en diferents espais de treball, integrats de forma coordinada i col·laborativa per diferents comissions o taules de treball per entitats, serveis i associacions, col·lectius, així com per persones a títol individual. En aquest sentit destaquen la Comissió Jove, la Taula d'Educació, la Taula de Cultura, la Comissió de Salut i la Comissió Sociolaboral.

D'altra banda, també és destacable el **Pla d'acollida Poble-sec per a tothom** (2015 fins avui) impulsat per la Coordinadora d'Entitats del Poble-sec i amb conveni de la Direcció de Serveis d'Immigració i Refugi. És un exemple de bones pràctiques en el treball amb persones migrades i que promou la convivència del barri.

L'acció de govern del present mandat, a través del Districte de Sants-Montjuïc, aposta pels drets socials a través de la lluita contra les desigualtats i la defensa dels drets socials, la diversitat i el feminisme. Es caracteritza per abordar l'erradicació de la pobresa i la garantia dels drets socials per a totes les franges d'edat. Posa èmfasi, especialment, en les persones que pateixen situacions de vulnerabilitat més greus, reconeix la diversitat com un valor, assegura la igualtat d'oportunitats i de gènere, i treballa en les línies següents: persones grans i envelliment, discapacitat, salut i cures, feminisme, infància, adolescència i joventut, migració i acollida, diversitat sexual i de gènere, i lluita contra la soledat.

Habitatge

A escala de ciutat existeix el **Pla pel dret a l'habitatge de Barcelona 2016-2025**, que marca l'objectiu de garantir la funció social de l'habitatge i avançar en la construcció d'un servei públic d'habitatge a l'alçada de les millors pràctiques d'altres ciutats europees. Aquest pla, promogut per la **Gerència d'Habitatge i Drets Socials**, determina objectius i accions concretes per afrontar problemes endèmics, com les dificultats dels joves per accedir als habitatges o fenòmens més recents com la substitució d'habitatges principals per pisos d'ús turístic o el creixent envelliment de la població. Així mateix, es plantegen noves metodologies de treball, com els ajuts a la rehabilitació de l'interior dels habitatges o l'impuls de convenis de rehabilitació d'edificis, amb l'objectiu que els ajuts públics arribin allà on més es necessiten.

L'acció de govern del mandat actual, a través del Districte de Sants-Montjuïc, aposta pel dret a l'habitatge, impulsant la rehabilitació i la transformació urbana als barris, apostant per un espai públic per a la convivència. S'aposta per fer política d'habitatge com a eina d'integració i de lluita contra la desigualtat social, amb més construcció d'habitatge públic, visió metropolitana, corresponsabilitat publicoprivada i esforç pressupostari i planificador, especialment amb mesures de protecció del dret a l'habitatge. Des del punt de vista de l'habitatge, rehabilitació i lluita contra la gentrificació, es proposen noves promocions d'habitatge protegit al Poble-sec, projectar habitatge nou en els terrenys ocupats per la zona firal de Montjuïc (Poble-sec) i elaborar un pla d'actuació contra la gentrificació al Poble-sec.

Ocupació, impuls econòmic i economia social

Atesos els índexs d'atur de llarga durada, el barri del Poble-sec compta amb el **Punt d'Orientació Laboral Treball als Barris** del Poble-sec, finançat pel Servei d'Ocupació de Catalunya i gestionat per Barcelona Activa està ubicat al Centre Cívic El Sortidor. A través del programa Treball als barris, el Poble-sec disposa també, d'una figura de dinamització econòmica.

A més, Barcelona Activa conjuntament amb el Districte de Sants-Montjuïc han desenvolupat el **Pla de desenvolupament econòmic (PDE) de Sants-Montjuïc 2017-2021**, que inclou un total de 41 accions que responen a 8 línies estratègiques i serveix com a full de ruta per articular en els propers anys les accions adreçades a enfortir les bases productives i a potenciar els recursos del territori, de cara a consolidar un ecosistema econòmic plural, diversificat, sostenible i amb retorn social i que estimuli diferents sectors d'activitat econòmica. El PDE de Sants-Montjuïc

compta de manera participada amb el Grup Impulsor per coordinar totes les accions en l'àmbit econòmic del territori. Els sectors o àmbits que vol potenciar són el treball de cures i serveis a les persones; l'economia social i solidària; el comerç i serveis de proximitat; la indústria, l'economia circular; l'art i la cultura, així com els esports, el lleure i la natura. Degut a la Covid-19 es durà a terme un nou PDE amb propostes de reactivació per al període 2021-2023.

A més es compta amb el **Pla d'usos del Poble-sec 2016**, que limita i regula l'obertura de nous establiments de pública concurrència als carrers Blai, Blesa i Nou de la Rambla, als Jardins Tres Xemeneies i als entorns que generen impacte veïnal. La diagnosi ha permès crear una taula de treball conjunta entre veïnat i establiments per treballar des de la corresponsabilitat de cadascun dels actors i l'impacte que generen a l'espai públic.

A més, existeix el Pla de dinamització i d'usos del Paral·lel: Teixim el Paral·lel, cosim barris que engloba també el barri de Sant Antoni i el Raval. Aquest pla prioritza les activitats comunitàries i culturals, regulant la implantació d'establiments comercials per tal de preservar la diversitat i la convivència. El document es va aprovar inicialment el desembre 2019 i ara està en període d'exposició pública i presentació d'al·legacions, abans d'aprovar-lo definitivament.

L'any 2019 el Districte de Sants-Montjuïc va estrenar el primer itinerari del comerç sostenible i de proximitat des de la plaça de les Navas fins a recórrer tretze establiments del barri del Poble-sec dins el Mapa Barcelona + Sostenible, una proposta que vol destacar negocis sostenibles, solidaris i de proximitat. Aquesta iniciativa s'emmarca en el Pla d'acció que impulsa unes noves línies estratègiques en l'àmbit del comerç i el consum, trans-

versals amb totes les àrees del govern municipal, amb especial atenció al petit i mitjà comerç de proximitat, que generi el màxim d'ocupació possible, faciliti la cohesió social i territorial i faci el millor ús possible dels recursos naturals.

A més, hi ha diverses mesures de govern de la passada legislatura del Districte de Sants-Montjuïc que encara són vigents, com les mesures de govern **El Paral·lel, un carrer per als seus barris 2018, Democratització de la cura 2017-2020, Millora de l'ocupabilitat al barri del Poble-sec 2017**, i el **Pla de comerç del districte de Sants-Montjuïc 2014**.

L'acció de govern del present mandat, a través del Districte de Sants-Montjuïc, aposta pel progrés econòmic donant suport a l'activitat econòmica per ser referents en empreudoria, ocupació de qualitat i economia verda, blava i circular.

Espai públic i accessibilitat

Pel que fa al planejament urbanístic, les actuacions que el Districte de Sants-Montjuïc té en marxa al barri són el **Pla de millora urbana del barri de la Satalia 2016** arran de la **Modificació del Pla general metropolità a l'àmbit de la muntanya de Montjuïc al sector de la Satalia 2013**, el **Pla de millora urbana d'ordenació de l'estació del funicular de Montjuïc TMB 2020**, el **Pla d'equipaments de Sants-Montjuïc 2017-2027** i el del **Poble-sec 2020**, actualment en elaboració, per tal d'impulsar la inversió per a l'adequació, l'optimització, l'ampliació o la creació de nous equipaments públics i que està en un procés de participació ciutadana (2020), i el **Pla d'actuació del parc de Montjuïc 2019-2029**, Montjuïc, un parc per a Barcelona.

Des d'un punt de vista de ciutat, districte i barri, existeix el **projecte Univers Montjuïc 2020-2029 de la Fira de Barcelona**.

Es tracta d'un projecte estratègic, en col·laboració amb l'Ajuntament de Barcelona, que persegueix generar noves oportunitats de desenvolupament per a la ciutat i la pròpia Fira, dinamitzar l'activitat econòmica, apostar per la innovació i l'emprenedoria i recuperar espais per a diversos usos ciutadans, potenciant el caràcter urbà del recinte i la seva interrelació amb el teixit empresarial i l'entorn. El projecte està previst que finalitzi el 2029, coincidint amb el centenari de l'Exposició Internacional de 1929, de tanta transcendència sobre la trajectòria firal de Barcelona.

En un altre ordre, el **Pla de mobilitat urbana 2019-2024** té l'objectiu, entre d'altres, d'assolir la convivència a la via pública dels diferents usuaris i modes de transport, així com també el nou **Pla de Mobilitat Activa del barri del Poble-sec (2021)**.

D'altra banda, pels temes de seguretat, es compta amb el **Pla local de prevenció i de seguretat ciutadana de Barcelona 2016-2019**. Una mesura de govern que considera la prevenció a la ciutat com el conjunt d'actuacions, intervencions i mesures que permeten anticipar-se als riscos potencials i a les situacions de conflicte, i fomenta la cooperació entre les organitzacions, entitats i els cossos que tenen competències en aquests àmbits.

L'acció de govern actual, a través del Districte de Sants-Montjuïc, proposa la transformació urbana als barris, apostant per un espai públic per a la convivència.

Hi ha prevista una mesura de govern del Districte de Sants-Montjuïc sobre la millora dels entorns escolars, per pacificar l'espai públic dels centres educatius.

Sostenibilitat ambiental i emergència climàtica

A través del Districte de Sants-Montjuïc, l'acció de govern té la voluntat de lluitar fermament contra l'emergència climàtica i la contaminació. L'acord de govern aposta per una ciutat verda, blava i de residu zero. En aquest sentit, s'actua en les següents línies: la transició ecològica, el nou model energètic, el verd urbà i la biodiversitat, la mobilitat sostenible i el residu zero.

Recentment, s'ha aprovat la mesura de govern de declaració d'emergència climàtica que defineix com espai de governança la **Taula d'Emergència Climàtica del Districte de Sants-Montjuïc**.

Educació i salut pública

- Es detecta un alt percentatge d'alumnat estranger.
- Al barri hi ha escassetat d'instal·lacions esportives.
- Hi ha problemes de salut mental lligats a la pandèmia per la Covid-19.
- S'han identificat nuclis amb alt consum de tòxics.
- El nombre de persones sense llar és elevat.

Drets socials, equitat de gènere i acció comunitària

- Hi ha un alt nombre de persones grans que viuen soles.
- L'índex de sobreenvelliment és elevat.
- Al Poble-sec hi ha una alta taxa de població estrangera.
- El teixit associatiu del Poble-sec és nombrós, fort i actiu.
- Hi ha un elevat sentiment d'identitat al barri.
- Hi ha una manca d'espais per a infants i joves.

Habitatge

- La superfície mitjana dels habitatges és reduïda.
- Hi ha una alta densitat neta residencial.
- Els habitatges estan molts envellits, i alguns en estat deficient.
- El preu de lloguer és elevat.
- El nombre de persones en risc de pèrdua d'habitatge és considerable.
- Hi ha una alta concentració d'allotjaments turístics i elevada turistificació.

Ocupació, impuls econòmic i economia social

- El teixit productiu és escàs i hi ha poca presència comercial (comerç de proximitat empobrit).
- L'IRFD i la renda mitjana per persona són inferiors a la mitjana de la ciutat.
- Es detecta un alt nombre de joves en edat d'incorporar-se al mercat laboral.

Espai públic i accessibilitat

- El relleu accidentat al peu de Montjuïc genera dificultats d'accessibilitat i de mobilitat.
- El barri és pròxim al parc de Montjuïc i al centre de la ciutat.
- Destaca la bona connectivitat del barri amb transport públic (metro, bus, tren i bicicla).

Sostenibilitat ambiental i emergència climàtica

- Hi ha una poca o baixa presència de verd urbà dins del cor del barri.
- S'identifiquen diverses finques en situació de pobresa energètica.
- La contaminació acústica i atmosfèrica als extrems del barri és alta.

El Molino

MOLINO
FOTO Y ENVÍOS
MONEY EXCHANGE

10 - Objectius específics ————— p. 128

- 10.1 Educació i salut pública
- 10.2 Drets socials, equitat de gènere i acció comunitària
- 10.3 Habitatge
- 10.4 Ocupació, impuls econòmic i economia social
- 10.5 Espai públic i accessibilitat
- 10.6 Sostenibilitat ambiental i emergència climàtica

11 - Accions ————— p. 134

- 11.1 Educació i salut pública
- 11.2 Drets socials, equitat de gènere i acció comunitària
- 11.3 Habitatge
- 11.4 Ocupació, impuls econòmic i economia social
- 11.5 Espai públic i accessibilitat
- 11.6 Sostenibilitat ambiental i emergència climàtica

12 - Pressupost ————— p. 150

13 - Visió global ————— p. 152

Bloc 3

Intervenció

Bloc 3 >

10 | Objectius específics

A la diagnosi s'apunten quines mancances o debilitats té el territori, però també les oportunitats o fortaleses. A partir de la diagnosi, el Pla de Barris proposa una sèrie d'objectius específics que defineixen quins elements es volen abordar en el territori i fins on es vol arribar. Per tant, els objectius donen resposta a la diagnosi realitzada i indiquen quin és el futur desitjat.

S'agrupen d'acord amb l'estructura dels sis àmbits d'actuació del Pla de Barris, és a dir, **educació i salut pública; drets socials, equitat de gènere i acció comunitària; habitatge; ocupació, impuls econòmic i economia social; espai públic i accessibilitat, i sostenibilitat ambiental i emergència climàtica**. Aquests àmbits esdevenen el fil conductor o leitmotiv de les diferents accions en què els objectius s'acabaran concretant.

A | Promoure la igualtat d'oportunitats en l'àmbit educatiu i evitar el risc de segregació escolar als centres educatius.

A partir de projectes educatius que han mostrat la seva validesa en la primera edició de Pla de Barris, com la introducció de les arts dins l'horari lectiu (Caixa d'eines), la incorporació dels perfils psicosocials als centres educatius, o els projectes que donen suport a les transicions educatives i el foment de l'accés als estudis superiors (projecte Prometeus), es preveu actuar en aquells centres educatius del barri del Poble-sec que, per les característiques socioeconòmiques del seu alumnat, es consideri que cal desenvolupar noves accions i projectes que impliquin la comunitat educativa i el teixit comunitari per assolir un ensenyament de qualitat a primària i secundària que vetlli per la igualtat d'oportunitats i evitar el risc de la segregació escolar.

B | Reforçar l'oferta d'activitats extraescolars per tal de reduir les desigualtats existents en el seu accés i en la seva tipologia

Cal garantir que tots els infants, adolescents i

joves tinguin accés a aquelles activitats fora l'escola que els permetin desenvolupar les seves capacitats i els seus interessos, des de la diversitat en l'oferta (projectes de millora de competències bàsiques, pràctica esportiva, disciplines artístiques, lleure educatiu de caps de setmana...) i posar especial atenció en aquells factors que fins ara no ho han fet possible (econòmics, conciliació laboral, manca informació, etc.)

Per dur a terme aquest objectiu, caldrà comptar amb els equipaments, entitats i iniciatives ja existents en el territori i que ja fan activitats en aquest àmbit.

C | Desenvolupar l'atenció a la petita infància per fomentar les habilitats parentals.

Aquest objectiu pretén contribuir a reforçar la cohesió social del barri, agrupant famílies d'orígens diferents al voltant d'uns valors i d'un repete compartit, com és la criaça dels seus fills i filles, incidint en tot allò relatiu als hàbits familiars saludables en aquesta etapa, les necessitats específiques de cada infant, la gestió emocional en les relacions familiars i el reforç del vincle

comunitari entre famílies, escoles, equipaments i serveis. a través d'una ludoteca ambiental.

D | Reforçar les actuacions que incideixen en la millora de la salut des d'una perspectiva comunitària i de prevenció.

Millorar la salut des d'una perspectiva comunitària. Des de la proximitat i amb tots els agents de salut que treballen al Poble-sec, s'intervindrà per formular iniciatives que millorin la salut alimentària, la salut mental i l'autoestima de grups i col·lectius concrets que tenen un risc més gran en la seva salut per les desigualtats que pateixen. La promoció de l'activitat física i la pràctica esportiva formaran part d'aquesta estratègia per a millorar la salut comunitària del barri, amb l'adequació d'espais esportius a l'aire lliure i la seva dinamització a través del teixit social del mateix barri.

En aquest punt, es posarà especial interès en el col·lectiu de la gent gran i la sol·licitud no volguda.

E | Incorporar la inclusió i el reconeixement de la diversitat cultural i d'origen en tots els àmbits de la vida comunitària.

Incorporar la mirada intercultural i promoure el trencament de barreres i, la lluita contra els rumors potenciant diferents programes en marxa que tenen per objectiu posar en valor la diversitat cultural o crear-ne de nous de caire comunitari.

La diversitat cultural que hi ha al barri del Poble-sec no està gaire present a la vida comunitària i el teixit associatiu. En aquest sentit, cal contribuir al coneixement i reconeixement de les diferents identitats culturals que conviuen al barri a través de projectes i accions comunitàries diverses i de forma transversal (en els diferents àmbits del Pla de Barris) i, d'aquesta manera promoure la incorporació de noves veus a l'acció comunitària i el teixit associatiu, des de la mirada àmplia de la interculturalitat.

F | Promoure la cohesió entre el veïnat des d'una perspectiva interseccional (intercultural, de gènere i de diferències que generen desigualtat).

Cal facilitar eines als col·lectius que més pateixen les desigualtats per a millorar la seva autonomia individual i grupal, la seva capacitat de promoció social i el manteniment de relacions respectuoses entre gènere

res i comunitats diverses.

G | Promoure el desenvolupament de les iniciatives de grups i col·lectius diversos que facilitin la seva autoorganització i participació i consolidar la destacada vida associativa que caracteritza el Poble-sec, especialment en l'àmbit social i cultural.

Promoure l'associacionisme, projectes socials i de cultura popular amb les entitats i associacions del Poble-sec. Impulsar la creació de projectes i accions comunitàries i del treball en xarxa (amb l'augment d'activitats, projectes, taules i comissions de treball), amb diverses franges d'edat i àmbits. Aconseguir espais culturals i esportius a l'aire lliure amb una clara vocació intergeneracional, de gènere i de diversitat cultural i funcional.

H | Millorar l'educació no formal i la dinamització del temps de lleure dels adolescents, buscant la participació activa, l'esperit crític, l'autogestió a un equipament de proximitat.

El Poble-sec compta amb diverses iniciatives que tenen com a objectiu oferir un espai de relació i una oferta d'activitats als adolescents i joves del barri. Cal consolidar i ampliar aquesta dinamització juvenil al territori amb la reubicació de l'Espai 12@16 a un espai més gran i que permeti ampliar la franja a la població jove. S'ha de treballar per dotar el jovent d'un espai físic de

referència que sigui punt d'acollida per a activitats de lleure, per a l'assessorament i la informació juvenil així com a escenari a partir del qual desplegar, juntament amb els equipaments que ja treballen en aquesta línia (equipaments culturals de proximitat, biblioteca, entitats, etc.), accions que responguin a les voluntats d'adolescents i joves en clau de lleure educatiu i saludable.

I | Potenciar la convivència, el civisme, la prevenció i la seguretat dels espais públics on es duu a terme la vida comunitària i que són exemples d'interrelació entre veïns i veïnes de diverses edats, procedències, interessos i usos

En un barri com el Poble-sec, on la densitat urbana és elevada i el nombre d'espais públics d'estada és reduït poden aparèixer situacions que generin tensions entre els diversos col·lectius que en volen fer ús. Per altra banda, el Poble-sec és la porta d'entrada a la muntanya de Montjuïc. Això, convida a molts ciutadans a fer-ne ús, a vegades de manera exclusiva i intensiva per part d'un col·lectiu molt determinat d'algunes parts, fet que "expulsa" a altres veïns i veïnes d'aquestes zones.

Propostes que tenen a veure amb petites remodelacions urbanes, com poden ser la neteja d'en espai, la construcció de jocs infantils o la dinamització d'una plaça, poden ajudar a canviar dinàmiques no volgudes i a facilitar un ús familiar i veïnal d'aquests espais, abans excloents.

Habitatge

J | Promoure la rehabilitació de finques de comunitats socialment i econòmicament vulnerables i estat de l'edificació precari.

Avançar cap a la millora de les condicions d'habitabilitat dels habitatges de famílies i persones en situacions de vulnerabilitat i l'accessibilitat de la gent gran que viu aïllada. És necessari millorar les condicions d'habitabilitat dels interiors de molts habitatges i dels espais comunitaris dels blocs d'habitatges que estan en greus situacions de degradació, i evitar, a l' hora, que això pugui derivar en processos de gentrificació.

Ocupació, impuls econòmic i economia social

K | Fomentar l'accés al mercat de treball dels col·lectius més vulnerables.

Cal promoure la formació professional, l'ocupació i l'autoocupació de les persones en situació d'atur, millorant i ampliant les competències professionals i les oportunitats d'inserció que s'adaptin a la realitat del barri, amb especial incidència en els col·lectius més vulnerables (atur adult de llarga durada en homes i dones, atur juvenil, persones en situació administrativa irregular...).

L | Dinamitzar i fomentar el teixit comercial i econòmic.

Aprofitar les potencialitats del territori per enfortir el teixit comercial i econòmic i avançar cap a dinàmiques que no reverteixin en processos gentrificadors.

M | Donar eines per a l'impuls de l'economia social i de proximitat.

Reforçar i impulsar els projectes que apostin per una economia que posi les persones al centre, amb especial atenció a l'economia de les cures.

Espai públic i accessibilitat

N | Millorar l'espai públic i facilitar-ne l'ús cultural i esportiu.

Promoure l'ús de l'espai públic per acollir col·lectius i usos diversos, introduint canvis que responguin a les necessitats de la diversitat de persones i grups i posant la vida quotidiana en la base del disseny de les actuacions urbanes.

O | Col·laborar en la pacificació estructural del barri en el marc de l'estratègia de superilles que ja s'està treballant des del Districte de Sants-Montjuïc i l'Àrea d'Ecologia Urbana.

Cal avançar en la pacificació dels entorns escolars, els carrers i eixos cívics. Es busca alliberar espai viari, generar nous espais verds i d'ombra i, alhora, potenciar aquells que ja existeixen, tots ells amb una vessant comunitària per ampliar la conscienciació ambiental i la sociabilitat de veïns i veïnes.

P | Promoure accions encaminades a pal·liar l'impacte que l'emergència climàtica té en els col·lectius en situació de vulnerabilitat.

Les onades de calor o de fred tenen un impacte més sever en llars que no tenen aïllament o sistemes de climatització/calefacció. És necessari reduir la pobresa energètica i garantir el confort d'aquests veïns i veïnes durant aquests episodis extrems.

Q | Generar nous espais verds i d'ombra al barri i potenciar aquells que ja existeixen.

La millora i l'ampliació del verd i l'ombra contribueixen a una major qualitat de vida i redueixen l'impacte de les onades de calor. Promoure espais verds amb una vessant comunitària afavoreix, a més, la conscienciació ambiental i la sociabilitat de veïns i veïnes.

Al marge dels objectius específics, el Pla de Barris del Poble-sec també pretén abordar objectius generals, que són els següents:

Reducció de l'escletxa digital

S'ha d'ampliar la capacitat de connexió a la xarxa i millorar la capacitat de famílies i col·lectius en l'ús de noves tecnologies.

Combatre les desigualtats de gènere

Cal aprofundir en l'abordatge i reducció de la desigualtat que afecta especialment les dones, des d'una mirada integral (social, econòmica, urbana).

L'alimentació sostenible en el marc de la capitalitat de Barcelona

S'han d'abordar els hàbits saludables des de l'enfocament d'una alimentació saludable, sostenible i de proximitat, amb especial atenció a la infància i l'adolescència.

Salut mental i soledat no volguda

Cal acompanyar, des d'una perspectiva de salut emocional, les persones que es troben en una situació de patiment com a conseqüència d'estar en una situació de vulnerabilitat o de soledat no volguda.

Bloc 3 >

11 | Accions

Les accions són les eines emprades per a assolir els objectius. Es desplegaran de manera comunitària al llarg dels propers anys.

En aquest document es recullen aquestes accions, de vegades en forma ja concreta i de vegades en clau d'estratègia.

Cal entendre que el desplegament del Pla és un procés viu que es va definint i assentant de forma col·lectiva. És en aquest punt que les estratègies es concretaran en accions o que les accions que aquí apareixen podran adaptar-se, si cal, a noves realitats i/o oportunitats.

Per tant, cal entendre aquest document no com un pla tancat i immutable, sinó com un full de ruta a desplegar que concreta aquelles accions més definides i apunta estratègies cap a aquelles que encara cal construir.

Àmbit d'actuació estratègica

1. El Poble-sec

Incorporar perfils professionals complementaris en aquells centres educatius del Poble-sec on es consideri adient per tal de donar la mirada i el saber dels professionals de l'àmbit social.

Descripció de l'acció

Amb aquest programa, iniciat com a pilot en la primera edició de Pla de Barris i que ara es consolida, dona un impuls a l'acció social dins l'escola i tot el que això comporta: apropar el centre de serveis socials a l'escola, l'atenció i prevenció de conflictes, educació en valors, la relació amb famílies, el lligam entre el dins i fora escola, i la connexió amb les iniciatives sorgides del propi barri.

Objectius de l'acció

A | Promoure la igualtat d'oportunitats en l'àmbit educatiu i reduir el risc de segregació escolar als centres educatius.

Subàmbit	Franja poblacional	Col·lectiu específic
Educació obligatòria	Infància	Comunitat educativa
Salut emocional	Adolescència/joves	Famílies

● Títol de l'acció

● Descripció de l'acció

● Objectius de l'acció

● Subàmbits d'actuació, franges poblacionals i col·lectius a qui va destinada l'acció

● Imatge relacionada amb l'acció

1. El Poble-sec

Incorporar perfils professionals complementaris en aquells centres educatius del Poble-sec on es consideri adient per tal de donar la mirada i el saber dels professionals de l'àmbit social.

Descripció de l'acció

Amb aquest programa, iniciat com a pilot en la primera edició de Pla de Barris i que ara es consolida, dona un impuls a l'acció social dins l'escola i tot el que això comporta: apropar el centre de serveis socials a l'escola, l'atenció i prevenció de conflictes, educació en valors, la relació amb famílies, el lligam entre el dins i fora escola amb una mirada intercultural, i la connexió amb les iniciatives sorgides del propi barri.

Objectius de l'acció

A | Promoure la igualtat d'oportunitats en l'àmbit educatiu i reduir el risc de segregació escolar als centres educatius.

Subàmbit	Franja poblacional	Col·lectiu específic
Educació obligatòria	Infància	Comunitat educativa
Salut emocional	Adolescència/joves	Famílies

2. El Poble-sec

Potenciar la presència de les disciplines artístiques dins l'horari escolar amb la col·laboració dels diferents equipaments culturals de la muntanya de Montjuïc, els equipaments de proximitat i el teixit associatiu que té el barri en aquest àmbit.

Descripció de l'acció

Introduir pràctiques artístiques dins el currículum escolar; amb l'objectiu de reduir les desigualtats culturals, articulant educació formal, no formal i comunitat, tenint present aquelles iniciatives ja existents amb la finalitat de crear sinergies de col·laboració i creixement. Es treballarà especialment per incorporar una mirada des de la diversitat cultural i d'origen, amb una clara voluntat de reconèixer-les i incorporar-les dins els mateixos projectes.

Objectius de l'acció

A | Promoure la igualtat d'oportunitats en l'àmbit educatiu i reduir el risc de segregació escolar als centres educatius.

G | Promoure el desenvolupament de les iniciatives de grups i col·lectius diversos que facilitin la seva autoorganització i participació i consolidar la destacada vida associativa que caracteritza el Poble-sec, especialment en l'àmbit social i cultural.

Subàmbit	Franja poblacional	Col·lectiu específic
Educació obligatòria	Infància	Comunitat educativa
Educació en el lleure i/o fora l'escola	Adolescència/joves	Famílies

3. El Poble-sec

Promoure la participació dels infants, adolescents i joves a l'oferta d'activitats fora l'escola que ofereix el barri i ampliar-la en cas que sigui insuficient i/o no estigui equilibrada en la seva tipologia.

Descripció de l'acció

Diversos estudis alerten de les desigualtats en l'accés a la formació no reglada que ofereixen les activitats extraescolars. Aquesta desigualtat pot ser deguda, principalment, a raons econòmiques, socioculturals, de conciliació familiar, entre d'altres.

Per altra banda, cal procurar que aquesta oferta d'activitats inclogui també diverses disciplines artístiques. Per arribar a aquest objectiu, el Poble-sec compta amb l'aliança de diverses entitats del territori que ja treballen en aquest sentit (les AFAs, el Consell de cultura popular i tradicional, i els serveis i equipaments de proximitat), incorporant i fent visible la diversitat cultural i d'origen i les expressions culturals que cada una d'elles genera.

Objectius de l'acció

B | Reforçar l'oferta d'activitats extraescolars per tal de reduir les desigualtats existents en el seu accés i en la seva tipologia.

G | Promoure el desenvolupament de les iniciatives de grups i col·lectius diversos que facilitin la seva autoorganització i participació i consolidar la destacada vida associativa que caracteritza el Poble-sec, especialment en l'àmbit social i cultural.

Subàmbit	Franja poblacional	Col·lectiu específic
Educació en el lleure i/o fora l'escola	Infància Adolescència/joves	Comunitat educativa Comunitats amb diversitat d'origen i cultural

4. El Poble-sec

Promoure les transicions educatives al postobligatori.

Descripció de l'acció

Dissenyar una acció que contribueixi a millorar les transicions educatives (>16 anys), fomentant la continuïtat cap a estudis postobligatoris i l'accés a ensenyaments de grau superior (universitat/CFGS), que per raons socials, econòmiques, d'accés a la informació o d'imaginarari de futur no es donarien sense un suport.

Caldrà aprofitar l'oportunitat que suposa la implantació d'un nou equipament impulsat pel Consorci d'Educació de Barcelona (CEB) i el Districte de Sants-Montjuïc.

Objectius de l'acció

B | Reforçar l'oferta fora l'escola d'activitats extraescolars per tal de reduir les desigualtats existents en el seu accés i en la seva tipologia.

Subàmbit	Franja poblacional	Col·lectiu específic
Educació postobligatòria	Adolescència/joves	Comunitat educativa Famílies

5. El Poble-sec

Reforçar les actuacions que incideixen en la millora de la salut des d'una perspectiva comunitària i de prevenció.

Descripció de l'acció

Millorar la salut des d'una perspectiva comunitària. Des de la proximitat i amb tots els agents de salut que treballen al Poble-sec, s'intervindrà per formular iniciatives que millorin la salut alimentària, la salut mental i l'autoestima de grups i col·lectius concrets, que tenen la salut més en risc per les desigualtats que pateixen.

També s' incidirà en el col·lectiu de la gent gran sumant esforços en els projectes existents (Radars i Baixem al Carrer) amb la voluntat de buscar sinèrgies amb projectes de caire més comunitari que puguin abordar la soledat, l' enxarxament i la salut mental de la gent gran.

La promoció de l'activitat física i la pràctica esportiva formarà part d'aquesta estratègia per a millorar la salut comunitària del barri, amb el desenvolupament d'equipaments esportius a l'aire lliure i la seva dinamització a través del teixit social del mateix barri.

Objectius de l'acció

D | Reforçar les actuacions que incideixen en la millora de la salut des d'una perspectiva comunitària i de prevenció.

Subàmbit	Franja poblacional	Col·lectiu específic
Salut i hàbits saludables	Gent gran	Públic general
Salut i envelliment saludable	Població en general	

6. El Poble-sec

Desenvolupar una línia de petita infància que treballi per a una criança sana i responsable amb visió de gènere i intercultural.

Descripció de l'acció

Creació d'un espai infantil i familiar que faci de centre de totes les iniciatives de petita infància sorgides en aquest àmbit: projectes de criança, espais de joc, etc., posant especial atenció a la participació de famílies d'origen divers.

Per dur a terme aquesta acció caldrà reformar i condicionar l'espai actualment tancat i en desús que hi ha a la plaça de Margarida Xirgu.

Objectius de l'acció

C | Desenvolupar l'atenció a la petita infància per fomentar les habilitats parentals.

E | Incorporar la inclusió i el reconeixement de la diversitat cultural i d'origen en tots els àmbits de la vida comunitària

Subàmbit	Franja poblacional	Col·lectiu específic
Educació petita infància	Petita infància	Famílies i dones Comunitats amb diversitat d'origen i cultural

Drets
socials,
equitat
de gènere
i acció
comunitària

7. El Poble-sec

Oferir un nou espai de trobada i de dinamització als adolescents i joves del barri.

Descripció de l'acció

El Poble-sec compta amb l'Espai 12@16 per a adolescents. Cal augmentar l'oferta d'activitats i ampliar-la a la franja de joves des d'una acció que potenciï la participació activa, l'esperit crític i l'autogestió conjuntament amb la nova associació de Joves Units del Poble-sec.

Cal promoure i seguir treballant amb l'objectiu de tenir un futur espai on es despleguin les seves activitats amb totes les mirades i cultures.

Objectius de l'acció

H | Millorar l'educació no formal i la dinamització del temps de lleure dels adolescents, buscant la participació activa, l'esperit crític i l'autogestió a un equipament de proximitat.

E | Incorporar la inclusió i el reconeixement de la diversitat cultural i d'origen en tots els àmbits de la vida comunitària.

Subàmbit	Franja poblacional	Col·lectiu específic
Educació postobligatòria	Adolescència/joves	Comunitats amb diversitat d'origen i cultural Famílies

Drets
socials,
equitat
de gènere
i acció
comunitària

8. El Poble-sec

Incorporar la inclusió i el reconeixement de les diversitats (afectiva, sexual i de gènere, d'origen, cultural, religiosa i funcional) en tots els àmbits de la vida comunitària.

Descripció de l'acció

Treballar perquè les diversitats estiguin present en els projectes que impulsa Pla de Barris des d'un bon inici i en totes les seves etapes.

Potenciar i visibilitzar la cultura popular i tradicional amb els col·lectius d'origen diversos.

Utilitzar les oportunitats que donen els projectes al voltant de la memòria popular, l'esport, l'alimentació, etc. per reconèixer i posar en valor el procés migratori de molts dels veïns i veïnes del Poble-sec i tot allò que aporta valor i riquesa a aquesta diversitat d'origen que contribueix a construir un barri més cohesionat i amb una identitat més diversa.

Objectius de l'acció

E | Incorporar la inclusió i el reconeixement de la diversitat cultural i d'origen en tots els àmbits de la vida comunitària.

F | Promoure la cohesió entre el veïnat des d'una perspectiva interseccional (intercultural, de gènere i de diferències que generen desigualtat).

Subàmbit	Franja poblacional	Col·lectiu específic
Cultura i acció cultural	Adolescència/joves	Comunitats amb diversitat d'origen i cultural
Reconeixement de la diversitat cultural	Població en general	Públic general

Drets
socials,
equitat
de gènere
i acció
comunitària

9. El Poble-sec

Dur a terme projectes encaminats a la reducció de l'esclatxa digital.

Descripció de l'acció

Les desigualtats en el coneixement, ús i tinença de les eines digitals i la seva connexió estan presents en totes les franges d'edat i són una mostra clara de com la seva normalització en el fer quotidià deixa persones fora de la informació, el coneixement i l'accés a diversos recursos.

Al Poble-sec hi ha diverses iniciatives encaminades a la reducció d'aquestes desigualtats amb qui el Pla de Barris voldrà col·laborar per crear sinergies que ajudin a tenir-hi més impacte.

Objectius de l'acció

Reducció de l'esclatxa digital.

Subàmbit	Franja poblacional	Col·lectiu específic
Reducció de l'esclatxa digital	Adolescència/joves Població adulta (en edat laboral) Població en general	Comunitats amb diversitat d'origen i cultural Famílies i dones

Drets
socials,
equitat
de gènere
i acció
comunitària

10. El Poble-sec

Vetllar per enfortir la convivència, el civisme, la prevenció i la seguretat en tots els àmbits de la vida comunitària.

Descripció de l'acció

L'espai públic del Poble-sec és dens i això fa que les places i espais de trobada tinguin un ús intens que a vegades va acompanyat de situacions i/o accions que dificulten una bona convivència entre usos i veïns i veïnes.

Reduir el nombre d'incidents i/o dinàmiques, tant d'activitats molestes a l'espai públic com en la convivència veïnal, sumant esforços amb les diverses iniciatives i projectes existents i valorant si se n'han de fer denous.

Objectius de l'acció

I | Potenciar la convivència, el civisme, la prevenció i la seguretat dels espais públics on es duu a terme la vida comunitària i que són exemples d'interrelació entre veïns i veïnes de diverses edats, procedències, interessos i usos.

Subàmbit	Franja poblacional	Col·lectiu específic
Cohesió i convivència	Població en general	Públic general

Drets
socials,
equitat
de gènere
i acció
comunitària

11. El Poble-sec

Combatre les desigualtats de gènere.

Descripció de l'acció

Aprofundir en l'abordatge i reducció de la desigualtat que afecta les dones, especialment les dones migrades i d'entorns vulnerables. Es treballarà per a la socialització de les cures i promoció d'espais de proximitat pel suport mutu i acompanyament, la formació per a garantir una major equitat de gènere, la professionalització del sector de les cures (o altres sectors feminitzats) i l'acompanyament per a millorar les condicions laborals del sector, per tal de lluitar contra la feminització de la pobresa.

Objectius de l'acció

F | Promoure la cohesió entre el veïnat des d'una perspectiva interseccional (intercultural, de gènere i de diferències que generen desigualtat).

Subàmbit	Franja poblacional	Col·lectiu específic
Foment de l'equitat de gènere	Població en general	Dones

Habitatge

12. El Poble-sec

Promoure la rehabilitació i millora de l'accessibilitat als habitatges i la millora de la convivència a les comunitats de veïns i veïnes.

Descripció de l'acció

Promoure la rehabilitació de finques amb una vulnerabilitat social i econòmica que es troben en situació de degradació o falta de manteniment. Aquesta millora haurà d'ajudar, entre d'altres, a resoldre problemes estructurals, de tancaments, de salubritat, d'accessibilitat o millorar l'eficiència energètica.

El programa preveu un acompanyament tècnic i social a les comunitats, per a promoure'n la rehabilitació a través d'una campanya de subvencions específica. També incorporarà mecanismes per evitar possibles efectes "gentrificadors" apostant per mantenir els preus del lloguer d'aquells habitatges rehabilitats.

S'estudiaran estratègies per ampliar l'oferta de la borsa d'habitatge social intentant fomentar la incorporació d'habitatges buits.

Objectius de l'acció

J | Promoure la rehabilitació de finques de comunitats socialment i econòmicament vulnerables i estat de l'edificació precari.

Subàmbit	Franja poblacional	Col·lectiu específic
Rehabilitació d'habitatges Millora de la qualitat de vida dins els habitatges i les seves comunitats	Població en general	Públic general

Ocupació,
impuls
econòmic i
economia
social

13. El Poble-sec

Nou espai per a la promoció econòmica.

Descripció de l'acció

Es proposa repensar un espai/equipament en clau d'activitat econòmica per ubicar-hi serveis municipals i entitats/projectes arrelats al territori i vinculats a l'activitat econòmica.

Entre els objectius, l'espai tindrà la difusió dels recursos tècnics per a la promoció econòmica del territori conjuntament amb les entitats i col·lectius del barri; i impulsar aliances amb centres i nuclis econòmics de la ciutat.

Objectius de l'acció

L | Dinamitzar i fomentar el teixit comercial i econòmic.

Subàmbit	Franja poblacional	Col·lectiu específic
Emprenedoria	Població adulta (en edat laboral)	Aturats
Impuls de l'economia social	Població en general	Comerciants/empreses Públic general

Ocupació,
impuls
econòmic i
economia
social

14. El Poble-sec

Ocupació i regularització.

Descripció de l'acció

Projecte per a millorar l'ocupabilitat de persones en situació irregular a través de la formació, la contractació i l'acompanyament en el procés legal d'obtenció de permisos de treball per la via de l'arrelament social.

Es treballaran propostes per a la regularització de persones tenint en compte els programes i projectes que ja realitzen entitats del barri. S'haurà de fer un treball conjunt.

Objectius de l'acció

K | Fomentar l'accés al mercat de treball dels col·lectius més vulnerables.

Subàmbit	Franja poblacional	Col·lectiu específic
Programes formatius i/o ocupacionals	Població adulta (en edat laboral)	Col·lectiu en situació administrativa irregular

Ocupació,
impuls
econòmic i
economia
social

15. El Poble-sec

Implementació del programa Xarxa de Resposta Socioeconòmica (XARSE) de forma coordinada i cooperativa amb el programa comunitari ja existent.

Descripció de l'acció

Atenció integral a les persones que s'han vist afectades per la crisi de la Covid-19, amb suport pràctic en la tramitació telemàtica d'ajudes o recursos, derivació als serveis que més s'adeqüin a la seves necessitats, l'acompanyament i la formació TIC i el suport emocional. El programa comptarà amb servei de mediació i traducció a qualsevol llengua necessària per apropar els recursos a tot el veïnat.

Aquesta proposta es pretén complementar i treballar de manera coordinada amb el Casal Comunitari-impulsat des d'Acció Comunitària- i amb les entitats que ja existeixen al barri per reforçar la gran demanda existent.

Objectius de l'acció

K| Fomentar l'accés al mercat de treball dels col·lectius més vulnerables.

Reducció de l'esclatxa digital

Subàmbit	Franja poblacional	Col·lectiu específic
	Població en general	Aturats, famílies, dones Comunitats amb diversitat d'origen i cultural

Ocupació,
impuls
econòmic i
economia
social

16. El Poble-sec

Programa d'homologació d'estudis cursats a l'estranger.

Descripció de l'acció

Acompanyament i subvenció en la tramitació d'homologació d'estudis per a persones que han estudiat a l'estranger i subvenció de tots els tràmits. Es farà un treball conjunt amb les entitats del territori que ja desenvolupen propostes en aquest àmbit.

Objectius de l'acció

K | Fomentar l'accés al mercat de treball dels col·lectius més vulnerables.

Subàmbit	Franja poblacional	Col·lectiu específic
Programes formatius i/o ocupacionals	Població en general	Comunitats amb diversitat d'origen i cultural

Ocupació,
impuls
econòmic i
economia
social

17. El Poble-sec

Programes de formació ocupacional i experiènciació laboral.

Descripció de l'acció

Promoció de formació ocupacional en els sectors que presentin bones perspectives de contractació.

Caldrà tenir present els col·lectius de joves, dones i persones migrades en sectors tractors del barri i de la ciutat. En aquest sentit, es treballarà en programes de formació ocupacional conjuntament amb entitats del barri que ja ho realitzen (s'exploraran oficis vinculats al manteniment, jardineria, restauració, espectacles i oci, cultura, comerç, cures, Zona Franca, Fira i Port de Barcelona...).

Aprofitar la centralitat del barri en relació amb els equipaments culturals i esportius de la muntanya de Montjuïc per a crear ocupabilitat en el sector afins al barri i la muntanya de Montjuïc.

Objectius de l'acció

K | Fomentar l'accés al mercat de treball dels col·lectius més vulnerables.

Subàmbit	Franja poblacional	Col·lectiu específic
Programes formatius i/o ocupacionals	Adolescència/joves Població adulta (en edat laboral)	Comunitats amb diversitat d'origen i cultural Dones, joves

Ocupació,
impuls
econòmic i
economia
social

18. El Poble-sec

Enfortiment del comerç de proximitat.

Descripció de l'acció

Projecte de dinamització i suport al comerç de proximitat que tingui en compte els diferents projectes i plans que es porten a terme al barri. Es treballarà en diferents línies, posant un èmfasi especial en la digitalització el comerç i impulsant Obrint carrers els caps de setmana conjuntament l' Associació de Comerciants Poble-sec i Paral·lel.

Caldrà aprofitar els equipaments culturals i esportius de la muntanya de Montjuïc per reforçar el comerç de proximitat a través d'acords comercials amb les entitats culturals i esportives.

Objectius de l'acció

L | Dinamitzar i fomentar el teixit comercial i econòmic.

Subàmbit	Franja poblacional	Col·lectiu específic
Dinamització de comerç Emprenedoria	Població adulta (en edat laboral)	Comerciants/empreses

Ocupació,
impuls
econòmic i
economia
social

19. El Poble-sec

Dinamització de locals buits.

Descripció de l'acció

Promoció de l'activitat econòmica diversa i de proximitat.

Desenvolupar un programa de dinamització de locals buits amb l'objectiu de reforçar el teixit comercial i productiu de petita escala del barri. Si s'escau, prèviament caldrà realitzar un diagnòstic dels locals buits en planta baixa del barri i, posteriorment, prioritzar en quins carrers concrets.

Es treballarà en el marc de l'estratègia de ciutat, tenint en compte el programa de Baixos de Protecció Oficial (BPO), per potenciar els locals públics, així com les diferents possibilitats de dinamització dels locals de titularitat privada.

Objectius de l'acció

L | Dinamitzar i fomentar el teixit comercial i econòmic.

M | Donar eines per a l'impuls de l'economia social i de proximitat.

Subàmbit	Franja poblacional	Col·lectiu específic
Dinamització de locals buits	Població adulta (en edat laboral)	Comerciants/empreses

Ocupació,
impuls
econòmic i
economia
social

20. El Poble-sec

Reforçar i impulsar projectes que aposten per una economia social i solidària (ESS) que posi les persones al centre, amb especial atenció a l'economia de les cures.

Descripció de l'acció

Visibilització i suport a entitats i empreses d'economia social i solidària (ESS) que treballin amb una lògica comunitària per pal·liar els efectes de la crisi i la situació d'extrema vulnerabilitat en què es troben. Caldrà acompanyar projectes econòmics de l'ESS per revertir situacions de molta precarietat d'entitats i veïns i veïnes del territori. Es vol incidir de manera específica en les cures, tant en les persones que les proveeixen per dignificar moltes situacions precàries com en l'accés a elles.

Objectius de l'acció

M | Donar eines per a l'impuls de l'economia social i de proximitat.

Combatre les desigualtats de gènere

Subàmbit	Franja poblacional	Col·lectiu específic
Impuls de l'economia social Emprenedoria	Població en general	Associacions/entitats específiques

21. El Poble-sec

Pacificació i millora de la connectivitat del barri.

Descripció de l'acció

Avançar cap a una superilla al Poble-sec, en el marc de la pacificació del barri.

Pacificació puntual de carrers en el marc del nou Pla de mobilitat del Poble-sec, promovent eixos cívics i accessibles que puguin connectar diferents extrems dels barris o diferents equipaments.

Incorporar la mirada de gènere en la millora de l'espai públic a través de marxes exploratòries. Coordinar les millores amb la pacificació d'entorns escolars que el Districte ja està duent a terme a través del programa Protegim les escoles.

Objectius de l'acció

O | Col·laborar en la pacificació estructural del barri en el marc de l'estratègia de superilles que ja s'està treballant des del Districte de Sants-Montjuïc i l'Àrea d'Ecologia Urbana.

Subàmbit	Franja poblacional	Col·lectiu específic
Millora integral de places i/o carrers no pacificats	Població en general	Públic general
Pacificació de carrers i/o entorns escolars		

22. El Poble-sec

Millora d'espais de joc infantil.

Descripció de l'acció

Apostar per un espai públic més "jugable" on els infants tinguin espais i elements lúdics per a totes les edats, que abordin les diverses formes de jugar, amb una mirada inclusiva, i que fomentin la sociabilitat, el joc compartit i la descoberta i la vida comunitària.

Objectius de l'acció

N | Millorar l'espai públic i facilitar-ne l'ús cultural i esportiu.

Subàmbit	Franja poblacional	Col·lectiu específic
Millora o ampliació d'espais de joc infantil	Petita infància Infància	Famílies i dones Comunitats amb diversitat d'origen i cultural
Millora integral de places i/o carrers no pacificats		

23. El Poble-sec

Millora del sector est del barri per facilitar i promoure nous usos comunitaris.

Descripció de l'acció

Abordar un projecte de millora urbana, amb mirada integral i prioritzant tres espais: els Jardins de les Hortes de Sant Bertran, els Jardins de Walter Benjamin i, els Jardins de les Tres Xemeneies. Promoure una transformació que millori i amplii els espais de trobada, que fomenti el joc i els usos diversos i que augmenti el verd i l'ombra. Promoure la participació en la definició d'aquests nous espais i treballar per fomentar la convivència, la cohesió i la vida comunitària a l'espai públic.

Objectius de l'acció

N | Millorar l'espai públic i facilitar-ne l'ús cultural i esportiu.

F | Promoure la cohesió entre el veïnat des d'una perspectiva interseccional (intercultural, de gènere i de diferències que generen desigualtat).

Subàmbit	Franja poblacional	Col·lectiu específic
Ampliació/millora del verd existent	Població en general	Públic general
Pacificació de carrers i/o entorns escolars		

24. El Poble-sec

Ampliar els horts de la Font Trobada reforçant-lo com a espai comunitari d'educació ambiental.

Descripció de l'acció

Ampliar l'espai, entès com a espai comunitari, aula ambiental i agricultura urbana. Vincular-lo als diferents projectes sobre transició ecològica que ja s'estan treballant des del territori amb els centres educatius, associacions i projectes intergeneracionals.

Objectius de l'acció

Q | Generar nous espais verds i d'ombra al barri i potenciar aquells que ja existeixen.

Subàmbit	Franja poblacional	Col·lectiu específic
Creació d'horts comunitaris/educatius	Població en general	Públic general
Ampliació/millora del verd existent		

Sostenibilitat ambiental i emergència climàtica

25. El Poble-sec

Garantir una xarxa de refugis climàtics de proximitat.

Descripció de l'acció

Garantir a tot veí o veïna la proximitat a un espai climàticament confortable (sigui a l'espai públic o en un equipament municipal) en un episodi de calor extrema. L'acció preveu millorar la vegetació, espais d'ombra i punts d'aigua en determinades places o millorar la climatització i els espais d'estada de l'equipament-refugi.

Mapificar la xarxa existent al barri.

Objectius de l'acció

P | Promoure accions encaminades a pal·liar l'impacte que l'emergència climàtica té en els col·lectius en situació de vulnerabilitat.

Q | Generar nous espais verds i d'ombra al barri i potenciar aquells que ja existeixen.

Subàmbit	Franja poblacional	Col·lectiu específic
Millora de la xarxa de refugis climàtics Ampliació/millora del verd existent	Població en general Gent gran/petita infància / infància	Públic general

Sostenibilitat ambiental i emergència climàtica

26. El Poble-sec

Promoure la captació d'energia a través de plaques fotovoltaïques.

Descripció de l'acció

Estudiar projectes d'instal·lació de plaques en equipaments o en comunitats de veïns amb possibilitat de retorn social.

Objectius de l'acció

P | Promoure accions encaminades a pal·liar l'impacte que l'emergència climàtica té en els col·lectius en situació de vulnerabilitat.

Subàmbit	Franja poblacional	Col·lectiu específic
Instal·lació de plaques fotovoltaïques en espai públic i/o espais privats	Població en general	Públic general

Agents implicats en el desenvolupament de les accions

Agents municipals

Districte de Sants-Montjuïc
 Institut Municipal d'Educació de Barcelona (IMEB)
 Institut de Cultura de Barcelona (ICUB)
 Consorci d'Educació de Barcelona (CEB)
 Barcelona Activa, SA (BASA)
 Barcelona d'Infraestructures Municipals, SA (BIMSA)
 Institut Municipal de l'Habitatge i Rehabilitació (IMHAB)
 Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB)
 Institut Municipal de Serveis Socials (IMSS)
 Oficina de l'Habitatge del Poble-sec
 Consorci de l'Habitatge de Barcelona
 Àrea d'Ecologia, Urbanisme, Infraestructures i Mobilitat
 Àrea de Parcs i Jardins
 Àrea de Cultura, Educació, Ciència i Comunitat
 Àrea de Drets Socials, Justícia Global, Feminisme i LGTBI

Equipaments

Centre Cultural Albareda
 Centre Cívic El Sortidor
 Biblioteca Francesc Boix
 Ludoteca del Poble-sec
 Espai 12@16
 Llars d'infants i escoles bressol municipals
 Escoles d'educació infantil i primària
 Casal de la Gent Gran.
 Pista 3 Xemeneies
 Camp de Futbol de la Satalia
 Instituts d'Educació Secundària (ESO)
 i Batxillerat

Ciutadania

Ciutadania no associada

AFA's

Associacions, entitats, assemblees i fundacions

Bloc 3 >

12 | Pressupost

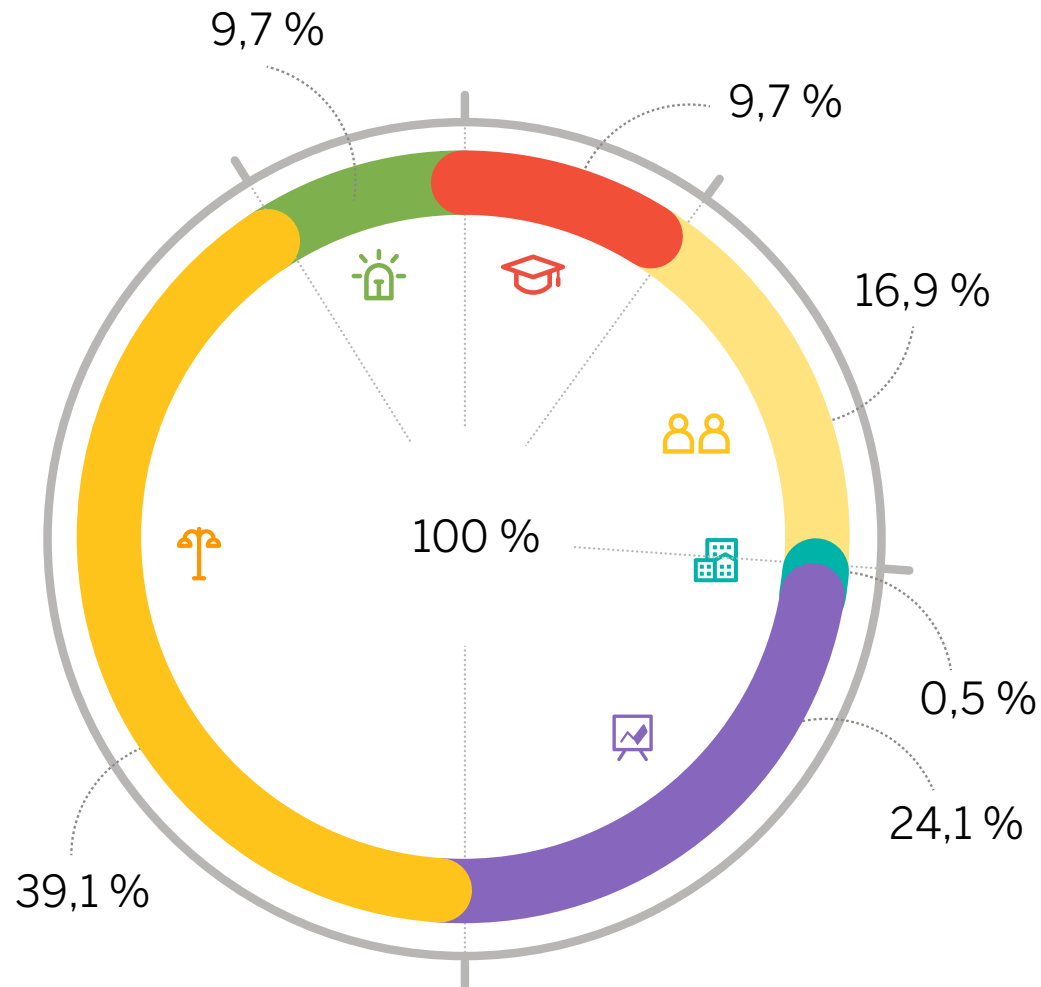
El pressupost total d'un pla de barris es desglossa en dos conceptes: la **despesa corrent** i la **inversió**. Són dues partides pressupostàries diferenciades que tenen objectius i concrecions diferents i excloents:

La **inversió** correspon a les despeses relacionades amb obres i millores "físiques" d'espai públic o equipaments. Dins d'aquest concepte, hi ha les tipologies d'accions següents:

- Millora d'infraestructures o espai públic (places, parcs, carrers, mobiliari urbà, arbrat...).
- Rehabilitació d'habitatges.
- Construcció o rehabilitació/millora d'equipaments (escoles, centres de salut, centres de dia, centres cívics, casals de barri, biblioteques, etc.).
- Compra d'edificis.
- Compra de material no fungible (mobiliari, infraestructura TIC, vehicles de transport, etc.).

La **despesa corrent** correspon a les despeses relacionades amb tot allò que no és inversió, que bàsicament són projectes o serveis que impacten en veïns i veïnes. Dins d'aquest concepte hi ha aquestes accions:

- Projectes educatius, socials o de salut comunitària.
- Projectes d'empoderament o dinamització de col·lectius determinats.
- Projectes de formació i/o ocupació.
- Organització d'esdeveniments concrets (festes populars, jornades, fires, debats, processos participatius, etc.).
- Exposicions i intervencions urbanes artístiques o socials efímeres.

	Inversió	D. corrent	Total
● Educació i salut pública	0 €	1.000.000 €	1.000.000 €
● Drets socials, equitat de gènere i acció comunitària	1.250.000 €	500.000 €	1.750.000 €
● Habitatge*	0 €	50.000 €	50.000 €
● Ocupació, impuls econòmic i economia social	1.500.000 €	1.000.000 €	2.500.000 €
● Espai públic i accessibilitat	3.900.000 €	150.000 €	4.050.000 €
● Sostenibilitat ambiental i emergència climàtica	850.000 €	150.000 €	1.000.000 €
	7.500.000 €	2.850.000 €	10.350.000 €

(*) A banda del pressupost previst en aquest Pla de Barris, l'eix d'habitatge està finançat amb un pressupost global pel tots els Plans de Barri dotat amb 15 milions d'euros. La dotació es repartirà segons la vulnerabilitat residencial detectada a cada barri a través del programa de rehabilitació de finques d'alta complexitat.

13 | Visió global

Diagnosi

Objectius específics

Educació i salut pública

- Es detecta un alt percentatge d'alumnat estranger.
- Al barri hi ha escassetat d'instal·lacions esportives.
- Hi ha problemes de salut mental lligats a la pandèmia per la Covid-19.
- S'han identificat nuclis amb alt consum de tòxics.
- El nombre de persones sense llar és elevat.

- A | Promoure la igualtat d'oportunitats en l'àmbit educatiu i evitar el risc de segregació escolar als centres educatius.
- B | Reforçar l'oferta d'activitats extraescolars per tal de reduir les desigualtats existents en el seu accés i en la seva tipologia
- C | Desenvolupar l'atenció a la petita infància per fomentar les habilitats parentals.
- D | Reforçar les actuacions que incideixen en la millora de la salut des d'una perspectiva comunitària i de prevenció.

Drets socials, equitat de gènere i acció comunitària

- Hi ha un alt nombre de persones grans que viuen soles.
- L'índex de sobreenvelliment és elevat.
- Al Poble-sec hi ha una alta taxa de població estrangera.
- El teixit associatiu del Poble-sec és nombrós, fort i actiu.
- Hi ha un elevat sentiment d'identitat al barri.
- Hi ha una manca d'espais per a infants i joves.

- E | Incorporar la inclusió i el reconeixement de la diversitat cultural i d'origen en tots els àmbits de la vida comunitària.
- F | Promoure la cohesió entre el veïnat des d'una perspectiva interseccional (intercultural, de gènere i de diferències que generen desigualtat).
- G | Promoure el desenvolupament de les iniciatives de grups i col·lectius diversos que facilitin la seva autoorganització i participació i consolidar la destacada vida associativa que caracteritza el Poble-sec, especialment en l'àmbit social i cultural.
- H | Millorar l'educació no formal i la dinamització del temps de lleure dels adolescents, buscant la participació activa, l'esperit crític, l'autogestió a un equipament de proximitat.
- I | Potenciar la convivència, el civisme, la prevenció i la seguretat dels espais públics on es duu a terme la vida comunitària i que són exemples d'interrelació entre veïns i veïnes de diverses edats, procedències, interessos i usos

Habitatge

- La superfície mitjana dels habitatges és reduïda.
- Hi ha una alta densitat neta residencial.
- Els habitatges estan molts envellits, i alguns en estat deficient.
- El preu de lloguer és elevat.
- El nombre de persones en risc de pèrdua d'habitatge és considerable.
- Hi ha una alta concentració d'allotjaments turístics i elevada turistificació.

- J | Promoure la rehabilitació de finques de comunitats socialment i econòmicament vulnerables i estat de l'edificació precari.

Ocupació, impuls econòmic i economia social

- El teixit productiu és escàs i hi ha poca presència comercial (comerç de proximitat empobrit).
- L'IRFD i la renda mitjana per persona són inferiors a la mitjana de la ciutat.
- Es detecta un alt nombre de joves en edat d'incorporar-se al mercat laboral.

- K | Fomentar l'accés al mercat de treball dels col·lectius més vulnerables.
- L | Dinamitzar i fomentar el teixit comercial i econòmic.
- M | Donar eines per a l'impuls de l'economia social i de proximitat.

Espai públic i accessibilitat

- El relleu accidentat al peu de Montjuïc genera dificultats d'accessibilitat i de mobilitat.
- El barri és pròxim al parc de Montjuïc i al centre de la ciutat.
- Destaca la bona connectivitat del barri amb transport públic (metro, bus, tren i bicicla).

- N | Millorar l'espai públic i facilitar-ne l'ús cultural i esportiu.
- O | Col·laborar en la pacificació estructural del barri en el marc de l'estratègia de superilles que ja s'està treballant des del Districte de Sants-Montjuïc i l'Àrea d'Ecologia Urbana.

Sostenibilitat ambiental i emergència climàtica

- Hi ha una poca o baixa presència de verd urbà dins del cor del barri.
- S'identifiquen diverses finques en situació de pobresa energètica.
- La contaminació acústica i atmosfèrica dels extrems del barri és alta.

- P | Promoure accions encaminades a pal·liar l'impacte que l'emergència climàtica té en els col·lectius en situació de vulnerabilitat.
- Q | Generar nous espais verds i d'ombra al barri i potenciar aquells que ja existeixen.

Accions

Pressupost

1. Incorporar perfils professionals complementaris en aquells centres educatius del Poble-sec on es consideri adient per tal de donar la mirada i el saber dels professionals de l'àmbit social.
 2. Potenciar la presència de les disciplines artístiques dins l'horari escolar amb la col·laboració dels diferents equipaments culturals de la muntanya de Montjuïc, els equipaments de proximitat i el teixit associatiu que té el barri en aquest àmbit.

3. Promoure la participació dels infants, adolescents i joves a l'oferta d'activitats fora l'escola que ofereix el barri i ampliar-la en cas que sigui insuficient i/o no estigui equilibrada en la seva tipologia.
 4. Promoure les transicions educatives al postobligatori.
 5. Reforçar les actuacions que incideixen en la millora de la salut des d'una perspectiva comunitària i de prevenció.

1.000.000 €

6. Desenvolupar una línia de petita infància que treballi per a una criança sana i responsable amb visió de gènere i intercultural.
 7. Oferir un nou espai de trobada i de dinamització als adolescents i joves del barri.
 8. Incorporar la inclusió i el reconeixement de les diversitats (afectiva, sexual i de gènere, d'origen, cultural, religiosa i funcional) en tots els àmbits de la vida comunitària.

9. Dur a terme projectes encaminats a la reducció de l'escletxa digital.
 10. Vetllar per enfortir la convivència, el civisme, la prevenció i la seguretat en tots els àmbits de la vida comunitària.
 11. Combatre desigualtats de gènere.

1.750.000 €

50.000 € + dotació prevista pel programa FAC

12. Promoure la rehabilitació i millora de l'accessibilitat als habitatges i la millora de la convivència a les comunitats de veïns i veïnes.

13. Nou espai per a la promoció econòmica.
 14. Ocupació i regularització.
 15. Implementació del programa Xarxa de Resposta Socioeconòmica (XARSE) de forma coordinada i cooperativa amb el programa comunitari ja existent.
 16. Programa d'homologació d'estudis cursats a l'estranger.

17. Programes de formació ocupacional i experiènciació laboral.
 18. Enfortiment del comerços de proximitat.
 19. Dinamització de locals buits.
 20. Reforçar i impulsar projectes que aposten per una economia social i solidària (ESS) que posi les persones al centre, amb especial atenció a l'economia de les cures.

2.500.000 €

4.050.000 €

21. Pacificació i millora de la connectivitat del barri.
 22. Millora d'espais de joc infantil.
 23. Millora del sector est del barri per facilitar i promoure nous usos comunitaris.

1.000.000 €

24. Ampliar els horts de la Font Trobada reforçant-lo com a espai comunitari d'educació ambiental.
 25. Garantir una xarxa de refugis climàtics de proximitat.
 26. Promoure la captació d'energia a través de plaques fotovoltaïques.

14 - Gestió i governança ————— p. 156

15 - Eines transversals ————— p. 160

16 - Indicadors d'avaluació
del projecte ————— p. 164

Bloc 4 Desenvolupament

Bloc 4 >

14 | Gestió i governança

L'Ajuntament de Barcelona, en aquesta nova edició, ha seguit encarregant a Foment de Ciutat la gestió i la coordinació del Pla de Barris. Foment de Ciutat és una societat municipal, amb llarga experiència en la gestió de projectes integrals, vinculats als territoris i que requereixen la coordinació de múltiples agents, interns i externs.

Foment de Ciutat no executa directament totes les actuacions que inclou el Pla de Barris, sinó que és el responsable d'aglutinar la governança municipal necessària per poder-les desenvolupar amb el major grau de transversalitat possible. De totes maneres sí que n'és un actor clau, ja que, pivotant sobre la figura del cap de projecte i amb el suport amb la resta d'equips, Foment de Ciutat fa de catalitzador de totes les accions definides als documents inicials i acompanya i coordina el seu desplegament.

En aquesta edició, doncs, igual que en l'anterior, el Pla de Barris es pilota des d'un departament propi de Foment de Ciutat, però amb total col·laboració amb la resta de serveis transversals de l'empresa (contractació, recursos, participació, comunicació, serveis tècnics i Direcció General). Cada Pla de Barris es lidera per la figura del **cap de projecte**, que és la persona que, amb una dedicació exclusiva al pla, fa de lligam entre el territori i la resta d'agents municipals. El/La cap de projecte forma part del **Departament de Pla de Barris de Foment de Ciutat**, que incorpora els coordinadors dels àmbits social, econòmic i urbà i la mateixa direcció, que acompanyen a tot l'equip en la definició estratègica i promouen el lligam i coordinació amb altres gerències i àrees de l'Ajuntament.

Malgrat que el Pla es gestiona i es treballa amb equip, cal destacar el paper dinamit-

zador dels caps de projecte que treballen entre l'acció i la planificació. Connectat a tot el teixit social i veïnal i treballant conjuntament amb tots els tècnics municipals implicats al territori, la figura del cap de projecte permet catalitzar les accions definides al Pla i preveure noves oportunitats. Permet acompanyar tècnics o veïns i veïnes en la definició i execució de projectes i, al mateix temps, permet lligar-los amb altres àrees o departaments per fer-los més integrals i potents si és necessari.

Per articular aquesta governança complexa, ja en la primera edició es va establir un marc de coordinació específic. Cal posar de relleu que aquest marc té múltiples derivacions en el dia a dia de la gestió dels plans. El marc de coordinació estableix tres nivells: òrgans de seguiment polític, governança interna de l'Ajuntament i territori, veïns, veïnes i entitats.

Òrgans de seguiment polític

El lideratge del projecte és del Govern municipal i de la Regidoria de Presidència. L'òrgan de seguiment polític és el Consell d'Administració de Foment de Ciutat, en el qual hi estan representats tots els grups municipals, de manera que s'hi reproduceix la mateixa distribució que al ple municipal. Dins l'estructura tècnica, la responsabilitat recau en la Gerència Municipal, que és qui efectua l'encàrrec a Foment de Ciutat.

Governança interna de l'Ajuntament

El **Comitè Municipal de Pilotatge** és l'òrgan de coordinació municipal en el qual estan representades totes les àrees i districtes. És un espai de coordinació puntual que permet a les principals àrees i districtes implicats tenir una visió global de tot el programa.

Per a alguns temes d'especial rellevància s'han creat **taules sectorials** específiques, també en l'àmbit municipal, com la Taula sectorial d'Educació, la Taula sectorial d'Habitatge i la Taula sectorial d'Activació Econòmica. Aquestes taules són els espais de definició estratègica en els quals l'àrea, els agents o operadors que hi estan vinculats, els districtes, Foment de Ciutat i la Regidoria defineixen les prioritats compartides respecte dels temes tractats.

Procés de participació del Pla de Barris
Font: Ajuntament de Barcelona

A cada districte s'ha creat una **Taula Gerencial**, que és l'espai de seguiment i de presa de decisions estratègiques en el qual, juntament amb la Gerència del Districte, hi ha tots els tècnics del districte vinculats al Pla de Barris.

De les taules gerencials se'n desprenen diferents **espais/grups de treball** per anar definint i executant cadascuna de les línies del Pla de Barris. En el dia a dia, hi ha un equip més executiu, la **Taula Executiva**, liderada pel cap de projecte del Pla i formada per les persones més vinculades a cada barri.

Cal destacar que, en aquesta edició, donat el volum de plans que ha de desplegar el Districte de Nou Barris (cinc plans que afecten nou dels tretze barris del districte), s'ha modificat puntualment aquesta governança: s'ha introduït un perfil intermedi entre els cinc caps de projecte i l'estructura gerencial. Aquest perfil actua de ròtula entre els diferents espais de coordinació, facilita la interlocució amb la Gerència del Districte i les diferents direccions implicades i permet tenir, en tot moment, una visió global de l'actuació del Pla de Barris al Districte de Nou Barris.

És important, també, el valor afegit que generen aquesta transversalitat i aquest treball compartit en l'àmbit municipal. També cal posar en valor la creació de nous processos de coordinació que no existien prèviament. En aquest escenari, el Pla de Barris actua com a ròtula per articular aquests nous processos i per garantir-ne el funcionament correcte. I això és així perquè un dels objectius del Pla de Barris, més enllà de la transformació dels barris, és impulsar un canvi de treball en l'àmbit municipal, basat a compartir els objectius i alinear tots els agents implicats en la manera de resoldre'ls.

Territori, veïns i veïnes, i entitats

El Pla de Barris posa molta èmfasi en el fet que la transversalitat interna es traslladi a treball als barris i a vincular tots els nous espais de treball municipal interns a les dinàmiques de participació i coproducció que, al mateix temps, s'impulsen amb els veïns i veïnes. Aquí és on té un paper important el **Grup Impulsor**, que en aquesta edició passa a anomenar-se Comissió de Seguiment del Pla de Barris, com a espai de seguiment de tot el desplegament del Pla. Al marge d'aquest

espai de seguiment, el Pla es treballa de forma conjunta amb veïns i veïnes i entitats en els espais de treball comunitari propis de cada territori (**taules de treball**). El Pla de Barris es suma als espais existents o en crea de nous si es requereix.

En paral·lel a aquest marc de governança més executiva, s'ha cregut oportú mantenir l'existència del Consell Assessor per assistir en el disseny i l'aplicació del Pla de Barris.

Consell Assessor

La voluntat del Pla de Barris de ser una política transformadora va motivar la creació d'un consell assessor. Aquest consell reuneix un conjunt de persones amb un coneixement contrastat sobre temàtiques concretes que entren en total relació amb els àmbits del Pla de Barris. La seva funció és aconsellar sobre el desenvolupament dels plans, avaluar-ne els resultats i proposar millores, si s'escau, i contribuir a la difusió dels resultats, en especial de les actuacions que puguin ser de major interès per a altres barris o àrees urbanes.

Un cop s'iniciï el desplegament del Pla de Barris, el president o la presidenta del Consell escollirà els membres que en formaran part. El Consell es reunirà un cop al trimestre en una sessió de treball conjunta i anualment per presentar un informe que recollirà les seves propostes i avaluacions sobre el programa.

Òrgans de seguiment polític

Consell d'Administració de Foment de Ciutat
Espai de seguiment polític del Pla de Barris

Regidoria de Presidència
Definició estratègica del Pla de Barris

Comitè de Pilotatge
Òrgan de seguiment gerencial en l'àmbit de tot l'Ajuntament

Taules Sectorials
Espais de definició estratègica d'àmbit general del Pla de Barris. Espais de coordinació sectorial entre les Gerències de Districte, les àrees i la gerència municipal

Taula Gerencial
Espai de seguiment tècnic del Pla de Barris i de presa de decisions estratègiques. Espai de coordinació entre el districte, Foment de Ciutat i les àrees

Treball tècnic informal
Espais, grups i/o reunions de treball (districte, àrea o qui convingui) per a la definició o desplegament de temes concrets

Taula executiva Permanent
Grup executiu transversal que pilota el dia a dia del Pla de Barris. Espai de rendiment de comptes permanent

Comissions de Seguiment
Grup de veïns i veïnes que tenen per objecte fer el seguiment i vetllar pel desenvolupament del Pla de Barris

Taules de Treball
Espais de treball permanent que executen i donen contingut a les accions del Pla de Barris, formats per entitats i veïns i veïnes

Governança interna de l'Ajuntament

Territori, veïns i veïnes, i entitats

Consell d'Administració de Foment de Ciutat

Regidoria de Presidència ← **Consell Assessor**

Comitè de Pilotatge

Taula de Seguiment Tècnic de Districte

Nou Barris	Sant Andreu	Sant Martí	Ciutat Vella	Horta - Guinardó	Sants - Montjuïc
					
					
					
					

Bloc 4 >

15 | Eines transversals

15.1 | Comunicació

Objectius de comunicació

Els objectius de la comunicació del Pla de Barris són dos. Per una banda, donar a conèixer el pla i les seves accions com a política pública que combat les desigualtats a la ciutat, posant per davant la importància dels barris, la seva situació i les seves potencialitats, i com aquesta xarxa té repercussions a la resta de Barcelona. Per l'altra, convidar a implicar-se en el desenvolupament del Pla al veïnat dels barris on es desplega.

Els objectius específics són vetllar per la claredat en l'estratègia comunicativa (tots els districtes i sectors condueixen una única narrativa), generar notorietat en tots els canals disponibles de l'Ajuntament de Barcelona, fer circular la informació per tal de no perdre oportunitats comunicatives i mesurar els impactes per prendre decisions.

Punt de partida: "Tot està connectat"

Les desigualtats a Barcelona es combaten tant des de les petites accions comunitàries com des dels grans programes de ciutat. Aquesta varietat d'estratègies i aquesta amplitud d'accions són el principal repte a l'hora de comunicar què pretén i com es desenvolupa el Pla de Barris.

L'estratègia comunicativa del Pla de Barris permetrà explicar i implicar el veïnat tant en la visió general del programa com en els seus projectes concrets, i com tots ells tenen un ressò i uns efectes. La multiplicitat d'aquests projectes és la que permet una comunicació que va d'allò tàctic a allò general en diversos plans: de l'individual al col·lectiu, del puntual al permanent, del localitzat a l'extensiu, etc. El rang i la naturalesa de les connexions varia però la construcció narrativa és la mateixa, permeten informar del què i el com però fent comprensible i rellevant el perquè.

Per a múltiples variants

Pel que fa als públics als quals s'adreça, es compta amb quatre variants o capes: el públic afectat directament pel Pla de Barris (veïnat, entitats, persones que fan ús puntual del barri, persones treballadores, etc.); el públic de la resta de la ciutat, que presenta afinitat amb el programa pel que representa com a política pública municipal (s'inclouen també altres agents socials que operen a tota la ciutat); el públic intern, tot aquell personal treballador de l'Ajuntament relacionat amb el Pla de Barris, ja sigui directament o indirectament, i el públic premsa, mitjans, líders d'opinió i prescriptors afins.

Aquestes capes s'aborden des de diversos canals: comunicació institucional i municipal, digital, campanyes publicitàries, premsa i relacions públiques.

Participació ciutadana al barri del Poble-sec
Font: Ajuntament de Barcelona

15 | Eines transversals

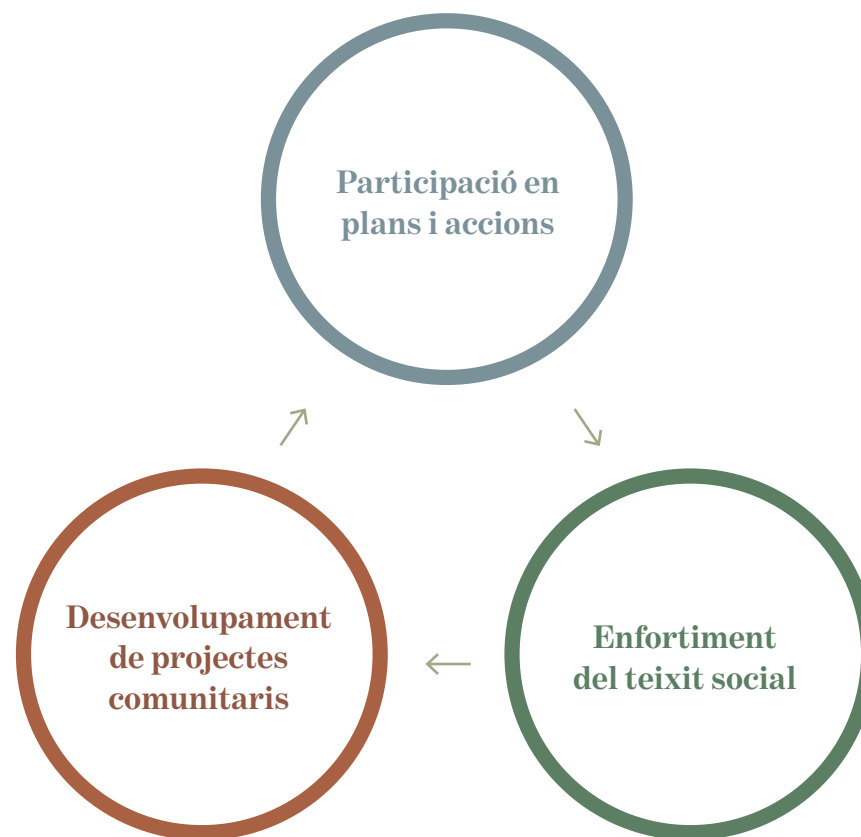
15.2 | Participació i treball comunitari

La proximitat i la relació constant amb el veïnat és un element imprescindible per a l'èxit d'una política de transformació com el Pla de Barris. Tant en la definició de què cal fer a cada barri, a l'inici del Pla, com en el desenvolupament de les accions, el treball amb el teixit social i comunitari de cadascun dels barris és continu, estret i fructífer.

La participació i el treball comunitari en el Pla de Barris s'orienta cap a tres direccions, interrelacionades i dependents entre elles: la participació ciutadana en la definició dels plans i les accions, l'enfortiment del teixit social i el desenvolupament de projectes de manera comunitària.

El **procés de definició de cada Pla de Barris**, on es fixen les línies de treball i la concreció de les accions, es fa des de l'inici en diàleg i treball conjunt amb el teixit social i comunitari de cadascun dels barris. Per la definició dels plans de barris 2021-2024 s'ha convocat un **procés de participació reglat**, segons el Reglament de participació ciutadana de l'Ajuntament de Barcelona, que es va desenvolupar durant la tardor del 2020.

El context de restriccions de les trobades presencials a causa de la crisi sanitària ha estat un repte per aconseguir una participació oberta, plural, diversa i representativa, però la metodologia s'ha adaptat per minimitzar aquestes dificultats. Així doncs, s'han fet entrevistes i sessions de treball telemàtiques amb els principals agents socials del barri, s'han instal·lat punts d'informació i recollida de propostes als carrers per arribar a la ciutadania no organitzada i a col·lectius que habitualment no participen en les iniciatives proposades, i s'hi ha pogut participar digitalment a través del decidim.barcelona, que ha permès contribucions de perfils més joves.

La participació i el treball comunitari en el Pla de Barris
Font: Urbaning

Però la participació ciutadana i el treball comunitari en el Pla de Barris no es limita al moment de la definició, sinó que és una constant, també en el desenvolupament i execució de les accions del Pla.

Un dels espais centrals de participació i rendició de comptes al llarg de tot el procés de desenvolupament dels plans de barris són les **Comissions de Seguiment** de cada barri (allò que en els plans de barris 2017-2020 eren els Grups Impulsors). Estan formades per veïns i veïnes i per entitats del territori i tenen com a objectiu vetllar pel bon desplegament del Pla de Barris i fer-ne el seguiment, a través de reunions periòdiques, cada dos o tres mesos.

En el desenvolupament d'algunes de les accions del Pla també tenen un paper important les **taules de treball temàtiques**, que són espais de coproducció. Poden ser creades expressament en el marc del Pla de Barris o bé poden ser espais ja existents al barri, als quals el Pla es suma.

També hi ha algunes accions, sobretot relacionades amb millores de l'espai públic, que inclouen **sessions o processos específics** que es fan amb la finalitat d'incorporar la veu dels veïns i veïnes en diferents projectes del Pla de Barris.

Però el Pla de Barris no només vetlla per treballar de manera participada les propostes que impulsa, sinó que també té com a objectiu enfortir el teixit social i comunitari dels barris on es desplega. Per això impulsa línies de **suport al teixit associatiu** i, sobretot, treballa amb **perspectiva comunitària** totes les seves accions, desplegant-les sempre amb implicació del teixit comunitari, a partir de les seves necessitats i demandes.

EL BARRI ET CRIDA

Procés **participatiu**

0.

ANÀLISI DEL BARRI:

Març a octubre

Mapa d'agents i anàlisi del territori.

1.

PRIMERS CONTACTES:

19 a 27 d'octubre

Sessions individuals o en grup amb actors clau per un primer contrast i recollida d'informació i propostes.

2.

OBERTURA DEL DEBAT:

28 d'octubre a 13 de Nov.

- A) sessions temàtiques per aprofundir en grans temes del barri (habitatge, joves, convivència, etc.)
- B) Espai específic al web del decidim.
- C) Punts informatius al carrer.

3.

VALIDACIÓ:

16 a 27 d'octubre

- A) Presentació i validació dels resultats del procés amb la comissió de seguiment.
- B) Publicació dels resultats a l'espai web del decidim.

El procés participatiu del Pla de Barris

Font: Ajuntament de Barcelona

Bloc 4 >

16 | Indicadors d'avaluació del projecte

16.1 | Organització del procés d'avaluació del Pla de Barris

El desplegament del Pla de Barris es fa amb el compromís d'avaluar-ne els resultats i de capitalitzar-ne les experiències. Aquesta avaluació comptarà amb diverses línies i espais de treball, igual que l'edició passada.

Partint del model d'avaluació de l'anterior pla, es preveu encarregar un pla d'avaluació que permeti fer una avaluació de la nova edició 2021-2024, i alhora lligar-la amb l'avaluació feta durant els últims quatre anys. Aquesta avaluació pivotarà sobre diferents eixos.

Participació ciutadana al barri del Raval
Font: Ajuntament de Barcelona

Avaluació dels impactes del Pla de Barris

- **Anàlisi i seguiment d'indicadors clau** per cadascun dels àmbits territorials (barri): seguiment d'una graella d'indicadors considerats clau per poder mesurar la vulnerabilitat d'un territori. Aquesta graella ja es va construir en el pla d'avaluació de l'edició anterior i, per tant, permetrà continuar monitoritzant l'evolució dels setze barris de l'edició anterior i afegir el seguiment dels set nous barris. L'anàlisi també compta amb la creació d'un barri fictici "contrafactual" amb la voluntat de determinar si el Pla de Barris té un impacte concret en els barris on s'aplica, a diferència d'altres barris similars on no s'hi actua amb aquest programa. Així doncs, es vol avaluar tant la millora dels indicadors de vulnerabilitat dels barris on impacta el programa com l'efectivitat del mateix programa en la reducció de desigualtats existents.
- **Avaluació de projectes concrets:** el pla d'avaluació comptarà amb l'avaluació d'aquells projectes que es considerin singulars i que es plantegi convertir-los en estructurants. L'avaluació permetrà tenir la certesa del seu impacte i, per tant, tenir més informació de cara a decidir-ne la continuïtat, al marge del Pla de Barris.

Anàlisi qualitativa sobre la implementació i disseny

- **Anàlisi i avaluació de la metodologia de desplegament del Pla:** el Pla de Barris té la voluntat d'innovar en la forma com es desplega la política pública. Partint d'un treball estratègic amb les àrees i districtes, té la voluntat de promoure un desplegament amb mirada integral, treball transversal i desplegament local. L'anàlisi qualitativa ha de permetre avaluar si aquest treball de proximitat i comunitari es produeix i si té millors resultats que altres formes d'aplicar la política pública. Caldrà avaluar també el nivell de participació del veïnat i el seu impacte en la definició i desplegament i l'evolució del capital social dels barris, que el mateix Pla de Barris pretén reforçar.

16 | Indicadors d'avaluació del projecte

16.2 | Presentació de resultats de l'avaluació

Tant el model d'avaluació com els resultats que es vagin obtenint es presentaran en forma d'informe al Consell Assessor del Pla de Barris. Serà el mateix Consell Assessor qui, en el seus informes anuals o de tancament, analitzarà els resultats de l'avaluació i determinarà, si s'escau, les alertes pertinents o correccions que cal aplicar al programa de Pla de Barris per millorar-ne els resultats.

Participació ciutadana al barri del Poble-sec
Font: Ajuntament de Barcelona

PLA DE BARRIS PLA DE BARRIS PLA DE BARRIS

SENSE BARRIS NO HI HA BARCELONA